

DEN NORSKE KIRKE
Kirkemøtet

Protokoll

KIRKEMØTET

2024

Trondheim, 11.–14.april 2024

Saksdokumenter og opptak fra plenumssamlingene finner du på kirken.no/kirkemotet. Der finnes også tidligere års protokoller og informasjon.
Alle foto: Den norske kirke

Protokoll Kirkemøtet 2024

© Kirkerådet, Den norske kirke 2024

Det 42. kirkemøte i Den norske kirke

ble holdt i Trondheim

fra torsdag 11.april til søndag 14.april 2024.

Møtets forhandlinger fant sted på Scandic hotel Nidelven, Trondheim.

Alle foto: Den norske kirke

Innhold

Åpning av kirkemøtet 2024.....	6
Åpningsgudstjenesten.....	6
Åpningsmøte.....	7
Generaldebatt.....	8
KM 1/24 Godkjenning av innkalling og saksliste.....	9
Kirkemøtets vedtak:.....	9
KM 2/24 Kontrollutvalgets rapportering på oppfølging av Kirkemøtets vedtak.....	11
Kirkemøtets vedtak.....	12
KM 3/24 Valg.....	13
KM 3.1/24 Valg av dirigentskap for møtet.....	13
Kirkemøtets vedtak.....	13
KM 3.2/24 Valg av tellekorps.....	13
Kirkemøtets vedtak.....	14
KM 3.3/24 Valg av Kirkemøtets komiteer 2024-2027.....	14
Kirkemøtets vedtak.....	14
KM 3.4/24 Valg av komiteledere og -nestledere 2024-2025.....	18
Kirkemøtets vedtak.....	18
KM 3.5/24 Valg av Den norske kirkes klagenemnd 2024-2028.....	18
Kirkemøtets vedtak.....	20
KM 3.6/24 Valg av Kirkemøtets valgkomite 2024-2028.....	20
Kirkemøtets vedtak.....	21
KM 3.7/24 Valg av protokollkomite 2024–2027.....	21
Kirkerådets vedtak:.....	21
KM 3.8/24 Valg av Kirkerådet 2024-2028.....	22
Kirkemøtets valg av leder.....	22
Kirkemøtets valg av prester.....	23
Kirkemøtets valg av leke medlemmer i Kirkerådet.....	24
Kirkemøtets valg av vara for prest og lek kirkelig ansatte:.....	24
KM 3.9/24 Valg av Mellomkirkelig råd 2024-2028.....	25
<i>Kirkemøtets vedtak</i>	26
KM 3.10/24 Valg av Samisk kirkeråd 2024-2028.....	26
KM 4/24 Kontrollutvalgets melding til Kirkemøtet.....	28
Kirkemøtets vedtak:.....	28
Kirkemøtets vedtak:.....	32
KM 6/24 Plan for kirkelig undervisning og læring.....	33
KM 7/24 Organisasjonsutvikling - folkevalde, soknerådet og bispedømerådet.....	43

Kirkemøtets vedtak.....	49
KM 8/24 Instruks for Kirkerådet Saksdokumenter:.....	50
Kirkemøtes vedtak.....	61
KM 9/24 Ordning for askeonsdag.....	65
<i>Kirkemøtets vedtak:</i>	82
KM 10/24 Organisasjonsutvikling - strategi for fellesløsninger i Den norske kirke.....	94
Kirkemøtets vedtak.....	98
KM 11/24 Oppfølging av internasjonale økumeniske generalforsamlinger.....	100
Kirkemøtets vedtak.....	101
KM 12/24 Sannhet og forsoning.....	103
Kirkemøtets vedtak.....	112
KM 13/24 Tilskuddsforvaltning i Den norske kirke.....	114
Kirkemøtets vedtak:.....	118
KM 14/24 Etiske retningslinjer for Kirkemøtet.....	119
Kirkemøtets vedtak.....	127
KM 15/24 Klagesaker på kirkebyggfeltet – forslag om overføring av myndighet fra Kirkerådet.....	129
Kirkemøtets vedtak.....	130
KM 16/24 Mandat og regler for Kirkemøtets kontrollfunksjoner.....	132
Kirkemøtet vedtak.....	133
KM 17/24 Regelverk vedtatt av Kirkemøtet – endring av formell status og tilhørende fjerning av Lovdatas databaser.....	134
KM 19/24 Orienteringssaker.....	143
KM 19.2/24 Døvekirkenes årsmelding 2023.....	143
KM 19.3/24 Utredning - Kirkens muligheter og utfordringer.....	143
KM 19.4/24 Årsrapport 2023 fra Bispemøtet.....	143
Kirkemøtets vedtak:.....	143
KM 20/24 Møtegodtgjørelse under Kirkemøtet for avtroppende medlemmer av Kirkerådet.....	144
Kirkemøtets vedtak.....	144
Hilsener, taler og prekener.....	145
Tale under åpningsmøte ved Kirkerådets leder Kristin Gunleiksrud Raaum.....	149
Tale under åpningsgudstjenesten ved statsråd Kjersti Toppe.....	155
Preken i Nidarosdomen søndag 14. april ved biskop Svein Valle.....	160

Åpning av kirkemøtet 2024

Åpningsgudstjenesten

Torsdag 11.april kl. 09:00 var det åpningsgudstjeneste i Bakke kirke

Medvirkende under gudstjenesten:

Olav Fykse Tveit, preses
Herborg Oline Finnset, biskop i Nidaros
Kari Veiteberg, biskop i Oslo
Linda Berntzen, prost i Døvekirken
Dag Tormod Milje, sokneprest i Nedstrand

Carl Petter Opsahl, klarinetter
Odd Halvor Moen, klaver, akkordeon og fløyter
Åsmund Mattias Smidt, perkusjon

Tesemgen Birru, kirketjener og prest i Oromo Evangelical Church
Elle Vesterfjell, Samisk ungdomsutvalg og Den norske kirkes ungdomsutvalg
Mette Lilleeng, Kristent arbeid blant blinde og svaksynte (KABB)
Grethe Johanne Aarvold, Ung Kirkesang
Magnus Moksnes Myhre, domkantor i Molde.

Åpningsmøte

Kirkemøtet åpnet torsdag 11.april kl. 10:30 på Scandic Nidelven hotell i Trondheim.

Hovedtema for Kirkemøtet 2024: Meir himmel på jorda

Ingeborg Dybvik, Programdirektør organisering og organisasjonsutvikling i Kirkerådet, ønsket velkommen og presenterte talerne.

Musikalske innslag: Johan Mahtte Skum, Carl Petter Opsahl og Åsmund Mattias Smidt

Tale ved Kirkerådets leder Kristin Gunleiksrud Raaum.

Tale ved statsråd Kjersti Toppe (Barne- og familieminister)

Åpningslunsj på hotellet ble gjennomført fra kl. 12:00 for Kirkemøtets medlemmer og inviterte gjester.

Generaldebatt

Generaldebatten startet torsdag 11.april kl. 15:00.

Følgende hadde ordet:

Olav Fykse Tveit, Jostein Ådna, Harald Hegstad, Magne Hersvik, Arve Juritzen, Arne Moltubakk, Laila Alendal, Halvard Sand, Karl Johan Kirkebø, Jo Hedberg, Kåre Olav Hegle, Dag Tormod Milje, Lars Evan Lauritzen, Oddny Irene Miljeteig, Kristine Marie Lund Almås, Kjetil Fretheim, Agnes Sofie Gjeset, Gunnstein Endal, Magnus Moksnes Myhre, Filip Hovland, Tove Karoline Knutsen, Sigurd Grindheim, Olav Øygard, Kristine Sandmæl, Erling Birkedal, Tore Thomassen, Ole A. Hafell, Herborg Finnset, Gard Sandaker-Nielsen, Sveinung Moesgaard Skjesol, Dorrit Vignes, Ole Kristian Bonden, Jan Otto Myrseth, Lill Tone Grahl-Jacobsen, Therese Egebakken, Gaute Nordbye, Karine-Elin Berg, Marius Berge Eide, Anna Riksaasen, Tore Christiansen, Kari Veiteberg, Dag Sele, Gunnar Winther, Andreas Holm, Katrine Tallaksen, Skjerdal, Erik Lunde, Thomas, Tinglum, Frode Magnar Andersen, Gunnbjørg Furuset, Ole Andreas Grøtte Børnes, Ingeobrg Synnøve Midttømme, Halvar Olavson Mosdøl, Matilde Ødegaard, Amalie Valde Berge, Kjersti Gautestad Norheim, Oddgeir Sølvfæstersen, Kari Mangrud Alvsvåg, Thomas Raadin Iversen, Bjørn Thomas Åhren, Svein Valle.

KM 1/24 Godkjenning av innkalling og saksliste

Kirkemøtets vedtak:

Kirkemøtet godkjente innkalling og saksliste.

Saksliste Kirkemøtet 2024

KM 01/24 Godkjenning av innkalling og saksliste

KM 02/24 Kontrollutvalgets rapportering på oppfølging av Kirkemøtets vedtak

KM 03/24 Valg og oppnevninger

KM 03.1/24 Valg av dirigentskap for møtet

KM 03.2/24 Valg av tellekorps

KM 03.3/24 Valg av Kirkemøtets komiteer 2024–2027

KM 03.4/24 Valg av komiteledere og -nestledere 2024–2025

KM 03.5/24 Valg av Den norske kirkes klagenemnd 2024–2028

KM 03.6/24 Valg av Kirkemøtets valgkomite 2024–2027

KM 03.7/24 Valg av protokollkomite 2024–2027

KM 03.8/24 Valg av Kirkerådet 2024–2028

KM 03.9/24 Valg av Mellomkirkelig råd 2024–2028

KM 03.10/24 Valg av Samisk kirkeråd 2024–2028

KM 04/24 Kontrollutvalgets melding til Kirkemøtet

KM 05/24 Kirkemøtets fordeling av midler 2025 og orientering om budsjett 2024

KM 06/24 Plan for kirkelig undervisning og læring

KM 07/24 Organisasjonsutvikling - Folkevalde, bispedømerådet og soknerådet

KM 08/24 Instruks for Kirkerådet

KM 09/24 Ordning for askeonsdag

KM 10/24 Organisasjonsutvikling - Strategi for fellesløsninger i Den norske kirke

KM 11/24 Oppfølging av økumeniske generalforsamlinger

KM 12/24 Sannhet og forsoning

KM 13/24 Tilskuddsforvaltning i Den norske kirke

KM 14/24 Etiske retningslinjer

KM 15/24 Klagesaker på kirkebyggfeltet – forslag om overføring av myndighet fra Kirkerådet til Den norske kirkes klagenemnd

KM 16/24 Mandat og regler for Kirkemøtets kontrollfunksjoner

KM 17/24 Regelverk vedtatt av Kirkemøtet – endring av formell status og tilhørende fjerning fra Lovdatas databaser

KM 18/24 Uttalelse

KM 19/24 Orienteringssaker

KM 20/24 Møtegodtgjørelse under Kirkemøtet for avtroppende medlemmer av Kirkerådet

KM 2/24 Kontrollutvalgets rapportering på oppfølging av Kirkemøtets vedtak

Saksdokumenter:

Internrevisors rapport om Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak 1475216_1_1

Kontrollutvalgets rapportering på oppfølging av Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet vedtok i 2016 å opprette et kontrollutvalg for Den norske kirke, og fastsatte regler for utvalget. Etter reglene har kontrollutvalget blitt oppnevnt av første Kirkemøte etter et kirkevalg, og består i den perioden som nå avsluttes av Finn Huseby (leder), Liv Heidrun Heskestad (nestleder), Marit Hermstad, Gunn Karlsaune og Jan Olav Olsen. Kirkemøtet 2023 vedtok at ordningen med et kontrollutvalg etter Kirkemøtet 2024 skal erstattes av andre kontrollordninger, slik at denne rapporten blir siste tilbakemelding til Kirkemøtet fra kontrollutvalget om utvalgets oppgave etter Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg § 2:

Kontrollutvalget skal på Kirkemøtets vegne forestå den løpende kontroll med Kirkerådets virksomhet – herunder kontrollere om Kirkemøtets vedtak blir fulgt opp etter deres innhold og forutsetninger.

Kontrollutvalget har løpende hatt Kirkerådets protokoller og sakspapirer som referatsaker på utvalgsmøtene. Utvalget har dessuten fått løpende orienteringer fra Kirkerådets direktør om aktuelle saker, og har kunnet etterspørre status i saker utvalget særlig har ønsket å følge. Ved utløpet av 2023 har Kirkerådets sekretariat foretatt en gjennomgang av hvordan samtlige vedtak fra Kirkemøtet 2023 er blitt fulgt opp. Internrevisor har i tillegg gått dypere inn i noen utvalgte saker, og har på grunnlag av undersøkelsene avgitt en rapport til kontrollutvalget med sine vurderinger av hvordan sakene er fulgt opp. Kontrollutvalget har tatt alle disse kildene inn i sin endelige vurdering av oppfølgingen av Kirkemøtevedtakene.

I 2023 er Kirkemøtet gjennomført i august, men blir fra 2024 for første gang etter pandemien gjennomført på vårparten i samsvar med det som har vært normalordningen. Det innebærer kort tid fra gjennomføringen av Kirkemøtet 2023 til Kirkemøtet 2024, og følgelig enda kortere til rapporten skrives. Det er slik sett naturlig at oppfølgingen av vedtakene i år på noen områder mer vil handle om planer enn om gjennomførte tiltak.

Utvalget har vært opptatt av oppfølgingen av KM-sak 12/23 om evaluering av kontrollordningene, og har gitt et innspill til Kirkerådets arbeid med å utarbeide forslag til mandat for kirkemøtekomiteen som skal ivareta kontroll-funksjoner.

Kontrollutvalget har dessuten hatt særlig oppmerksomhet rettet mot KM-sak 5/23 «Kirkelig organisering. Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, og ordning for daglig ledelse». Utvalget har her etterspurt opplysninger om hvordan Kirkerådet vil følge opp vedtakspunktene i vedtakets punkt 2, der det bl.a. heter «Kirkerådet bes om å utrede: a. En ramme for avtaler om lokal ledelse mellom arbeidsgiverorganer for soknet og for rettssubjektet Den norske kirke». Kirkerådet har opplyst at en her har vært opptatt av at det skal få vokse fram modeller nedenfra, og at en har valgt å avvente lokale initiativ. Kontrollutvalget har bemerket at det mange steder er behov for å få maler og modeller som kan stimulere til avtaler om hvordan sam-ledelse kan utvikles for å styrke sammenheng i arbeidsmiljøet.

Det har etter vårt syn ikke vært vår oppgave å gå dypere inn i en innholdsmessig vurdering av de planer og prioriteringer Kirkerådet har lagt for sitt oppfølgingsarbeid på forskjellige områder. Vi har tro på at den nye ordningen der en kirkemøtekomite skal motta Kirkerådets egenrapport om oppfølging av Kirkemøtets vedtak, vil kunne styrke slike aspekter ved kontrollarbeidet.

Kontrollutvalgets konklusjon:

Kontrollutvalget har i sin gjennomgang av Kirkerådets arbeid ikke gjort vesentlige funn som medfører kritikk av Kirkerådets oppfølging av vedtakene fra Kirkemøtet 2023.

Internrevisors anbefaling og en tabellarisk oversikt over oppfølgingen av de enkelte saker vedlegges rapporten.

Saksordfører: Gunn Oline Karlsaune

Kirkemøtets vedtak

Kontrollutvalgets rapport til Kirkemøtet tas til orientering.

KM 3/24 Valg

KM 3.1/24 Valg av dirigentskap for møtet

Sammendrag

I Kirkemøtets forretningsorden § 3-2 heter det:

Kirkemøtet velger for hvert møte et dirigentskap på tre medlemmer med personlige varamedlemmer. Disse skal fortrinnsvis være medlemmer av Kirkemøtet.

Begge kjønn skal være representert.

Dirigentskapet velges med alminnelig flertall. Kirkerådets sekretariat har ansvar for opptellingen.

Dirigentskapet overtar ledelsen av møtet så snart valget er avgjort.

Dirigentskapet skal avvise endringsforslag som klart strider imot bestemmelser gitt i lov eller i kirkeordningen.

Til dette første møtet i kirkemøteperioden har Kirkerådet anbefalt å velge et dirigentskap med en dirigent som ikke er medlem av Kirkemøtet, men som frem til Kirkemøtet 2023 var både medlem og dirigent. Ingen fra det forrige dirigentskapet er medlemmer av årets kirkemøte. Formålet med å foreslå en slik ekstern dirigent for Kirkemøtet 2024 er at denne skal ha et overordnet ansvar for opplæring og oppfølging av det øvrige dirigentskapet i samarbeid med møtesekretariatet. En erfaren dirigent bidrar med å sikre høy kompetanse og redusert risiko knyttet til at programmet for Kirkemøtet er mer kompakt enn tidligere år.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å velge følgende dirigentskap for Kirkemøtet 2024:

Medlem

Kjersti Jåvold Landmark

Erik Lunde (NL)

Olav Myklebust (ÅF)

Personlig varamedlem

Therese Egebakken (FK)

Knut Støbakk (NL)

Inga Stoveland Dekko (ÅF)

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet valgte følgende dirigentskap for Kirkemøtet 2024 ved akklamasjon:

Medlem

Kjersti Jåvold Landmark

Erik Lunde (NL)

Olav Myklebust (ÅF)

Personlig varamedlem

Therese Egebakken (FK)

Knut Støbakk (NL)

Inga Stoveland Dekko (ÅF)

KM 3.2/24 Valg av tellekorps

Sammendrag

Etter Kirkemøtets forretningsorden § 3-4 skal Kirkemøtet velge et tellekorps bestående av fem representanter fra sekretariatet.

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet velger følgende tellekorps:

- Kristian Myhre, leder
- Karen Marie Engeseth
- Jan Christian Kielland
- Karen Elise Aschim-Teigum
- Svein Magne Christensen

KM 3.3/24 Valg av Kirkemøtets komiteer 2024-2027

Sammendrag

Kirkemøtets medlemmer skal fordeles på seks komiteer samt regelkomiteen. På bakgrunn av innkomne forslag fra bispedømmerådene og Bispemøtet er Kirkemøtets medlemmer fordelt på komiteene slik at det er en forholdsvis jevn fordeling av de ulike kategoriene medlemmer på komiteene. De aller fleste har fått sine primære eller sekundære komiteønsker oppfylt, men av hensyn til at komiteene ikke bør være for ulike i størrelse og at alle kategorier medlemmer og bispedømmer bør være representert i komiteene har enkelte blitt plassert i en annen komite enn ønsket.

Varamedlemmer går inn i samme komite som medlemmet vedkommende er varamedlem for, og det samme gjelder medlemmer som trer inn i Kirkemøtet i forbindelse med at tidligere medlemmer av ulike årsaker går ut av det.

Komiteenes saksområder er fastsatt av Kirkerådet i tråd med Kirkemøtets forretningsorden § 5-1.

Følgende hadde ordet:

Tore Christiansen

Endringsforslag fremmet av Tore Christiansen:

Bytte av medlemmer i komite som følger:

Fra komite E går Magnus Sivertsen Sørvig ut og inn i komite F, og fra komite F går Tore Christiansen ut og inn i komite E.

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtets medlemmer er fordelt på følgende måte mellom komiteene for perioden 2024-2027:

Komite A – Gudstjenesteliv, kultur og kommunikasjon

Arve Otter Juritzen	Oslo	Lek	NL
Arnt Ove Tenfjord	Møre	Lek	FK
Brit Nelly Ness Tveit	Stavanger	Lek	NL
Filip Hovland	Hamar	Lek	BL
Gunnar Innerdal		NLA	
Ingeborg Midttømme	Møre	Biskop	
Ingrid Meslo	Nidaros	Lek	NL
Irene Sandnes	Sør-Hålogaland	Lek	ÅF

Jan Otto Myrseth	Tunsberg	Biskop	
Jon Fredrik Skauge	Nidaros	Lek	NL
Karin-Elin Berg	Borg	Lek	ÅF
Kathrine Tallaksen Skjerdal	Agder og Telemark	Prest	
Kjersti Gautestad Norheim	Bjærgvin	Prest	
Kristine Bjerkestrand	Stavanger	Lek	NL
Linn Strømme Hummelvoll		Avtr. KR	
Magnus Moksnes Myhre	Møre	Lek kirkelig tilsatt	
Miriam Zahl	Nord-Hålogaland	Lek	NL
Olav Myklebust	Møre	Lek	ÅF
Regine V. Strangstad	Sør-Hålogaland	Lek	NL
Tore Thomassen	Agder og Telemark	Lek	NL
Truls Olufsen-Mehus	Nord-Hålogaland	Lek	BL

Komite B – Kirkelig undervisning, diakoni og samfunnsspørsmål

Agnes Sofie Gjeset	Nidaros	Lek	ÅF
Ann-Kathrin Fjæren Kasbo		Avtr. KR	
Anne Gerd Jorde	Tunsberg	Lek	NL
Anne Kristine Rossebø	Hamar	Lek	NL
Christel Benedicte Eriksen	Nord-Hålogaland	Lek	ÅF
Cornelia Bernadotte-Nordenstam	Borg	Lek	ÅF
Eldrid Brekke	Oslo	Lek kirkelig tilsatt	
Eli Augestad Vikdal	Sør-Hålogaland	Lek	BL
Geir Jørgen Bekkevold	Agder og Telemark	Lek	ÅF
Halvard Sand	Borg	Lek	BL
Helene Breivik Hellerdal	Stavanger	Lek	ÅF
Inga Stoveland Dekko	Tunsberg	Lek	ÅF
Jostein Ådna	Borg	Lek	FK
Kari Veiteberg	Oslo	Biskop	
Lars Martin Dahl	Oslo	Prest	
Matilde Ødegaard		UKM	
Ole Kristian Bonden	Hamar	Biskop	
Ole Kristian Gundersen	Møre	Lek	ÅF
Randi Sollie Denstad	Nidaros	Lek	NL
Rita Eldholm	Bjærgvin	Lek kirkelig tilsatt	
Stine Beate Mondal Ljostad	Agder og Telemark	Lek	ÅF
Therese Egebakken	Stavanger	Lek	FK
Vebjørn L. Horsfjord		VID	

Komite C – Økonomi og kontroll

Anne Marit N. Prestø	Nord-Hålogaland	Lek kirkelig tilsatt	
Dorrit Vignes	Stavanger	Lek	ÅF

Eli Vatn	Hamar	Prest	
Frode Magnar Andersen	Tunsberg	Prest	
Herborg Finnset	Nidaros	Biskop	
Karl Johan Kirkebø	Bjergvin	Lek	ÅF
Knut Støbakk	Møre	Lek	NL
Kåre Olav Hegle	Oslo	Lek	FK
Lilly Reidun K. Mjanger		Døvemen. vara.	
Marianne F. Antonsen	Borg	Lek	NL
Marius Berge Eide	Oslo	Døvemen. rep.	
Marvin Oskar Halvorsen	Borg	Lek	ÅF
Oddgeir Sølvfæstersen	Nord-Hålogaland	Lek	FK
Ole Jakob Dyrnes	Hamar	Lek kirkelig tilsatt	
Petter Holm	Tunsberg	Lek	ÅF
Ragnhild Jepsen	Bjergvin	Biskop	
Sigurd Grindheim	Bjergvin	Lek	BL
Terje Damman	Agder og Telemark	Lek	ÅF
Trond Gustavson	Sør-Hålogaland	Lek	NL
Turid Torland Håland		Avtr. KR	

Komite D – Organisasjonsutvikling og valg

Arne Moltubak	Møre	Prest	
Dag Sele	Bjergvin	Lek	NL
Dag Tormod Milje	Stavanger	Prest	
Eirik Faret Sakariassen	Stavanger	Lek	ÅF
Erling Birkedal	Borg	Lek	NL
Gard R. H. Sandaker-Nielsen	Oslo	Lek	ÅF
Gunnar Winther	Nidaros	Lek	ÅF
Gunnstein Endal	Hamar	Lek	NL
Harald Hegstad	Oslo	Lek	NL
Helga Kjellevoid	Sør-Hålogaland	Lek	NL
Jo Hedberg	Tunsberg	Lek	BLFK
Kjersti Ngozi Furuseth	Nidaros	Lek	BL
Kristin Gunleiksrud Raaum		Avtr.KR	
Kristine Marie Lund Almås	Borg	Lek kirkelig tilsatt	
Lars Evan Lauritzen	Sør-Hålogaland	Lek	ÅF
Olav Fykse Tveit		Biskop	
Ole Andreas Grøtte Børnes		UKM	
Per Gunnar Pedersen	Agder og Telemark	Lek kirkelig tilsatt	
Per Hilleren	Bjergvin	Lek	FK
Stein Reinertsen	Agder og Telemark	Biskop	
Sveinung Moesgaard Skjesol	Hamar	Lek	ÅF
Tove Karoline Knutsen	Nord-Hålogaland	Lek	ÅF

Komite E – HR, rekruttering og kompetanse

Adrian Sagvold Grøndahl	Hamar	Lek	NL
Amalie Berge	Møre	Lek	NL
Anna Riksaasen	Oslo	Lek	ÅF
Anne Lise Ådnøy	Stavanger	Biskop	
Hallvard Olavson Mosdøl	Borg	Prest	
Håkon Kolstad Varhaug	Agder og Telemark	Lek	BL
Inger Johanne Aas	Oslo	Lek	ÅF
Jarle Stokka	Stavanger	Lek kirkelig tilsatt	
Kai Krogh	Nord-Hålogaland	Lek	ÅF
Karianne Egeberg Gullfjell	Sør-Hålogaland	Prest	
Kjetil Fretheim		MF	
Kristine O. Setran	Nidaros	Prest	
Lill Tone Grahl-Jacobsen	Tunsberg	Lek	ÅF
Magne Bergslid	Nidaros	Lek kirkelig tilsatt	
Tore Christiansen	Sør-Hålogaland	Lek	ÅF
Mette Anti Gaup	Nord-Hålogaland	Samisk	
Oddny Irene Miljeteig	Bjergvin	Lek	ÅF
Ola Amund Hafell	Tunsberg	Lek kirkelig tilsatt	
Svein Valle	Sør-Hålogaland	Biskop	
Thomas Raadin Iversen		Leder DnkU	
Thomas Tinglum		Avtr. KR	

Komite F – Urfolk, internasjonale og økumeniske forhold

Andreas Holm	Agder og Telemark	Lek	FK
Anne Hege Grung		TF	
Björn Thomas Åhrén	Nidaros	Samisk	
Elle Vesterfjeld		UKM	
Erik Lunde	Agder og Telemark	Lek	NL
Gaute Norbye	Nord-Hålogaland	Prest	
Gunnbjørg Furuset	Tunsberg	Lek	NL
Kari Mangrud Alvsvåg	Borg	Biskop	
Kjersti Drtina Øversveen	Hamar	Lek	ÅF
Kristine Sandmæl		Leder MKR	
Kurt Solstrøm	Sør-Hålogaland	Samisk	
Laila Terese Alendal	Møre	Lek	BL
Live Bakke Nydal	Bjergvin	Lek	ÅF
Magne Hersvik	Stavanger	Lek	BL
Marta Kristine Ims	Nord-Hålogaland	Lek	NL
Olav Øygard	Nord-Hålogaland	Biskop	
Rolf Steffensen		Avtr. KR	
Sara Ellen Anne Eira		Leder SKR	
Sebastian Kaltoft Hansen	Tunsberg	Lek	NL
Simen Bondevik	Oslo	Lek	ÅF

Sofie M. Hopshaug-Bakke	Nidaros	Lek	ÅF
Therese Utgård Aas	Møre	Lek	ÅF
Magnus Sivertsen Sørvig	Sør-Hålogaland	Lek kirkelig tilsatt	
Turid Fjose	Bjergvin	Lek	NL
Vanja Hole Joramo	Hamar	Lek	ÅF

2. Kirkemøtet velger følgende regelkomite for perioden 2024-2027:

Medlem	Varamedlem
Erling Birkedal, leder (NL)	Magne Hersvik (BL)
Helene Breivik Hellerdal (ÅF)	Petter Holm (ÅF)
Marius Berge Eide (Døvekirken)	Gaute Norbye (prest)
Ingeborg Midttømme (biskop)	Herborg Finnset (biskop)

KM 3.4/24 Valg av komiteledere og -nestledere 2024-2025

Sammendrag

Kirkerådet skal i henhold til Kirkemøtets forretningsorden § 5-3 velge komiteenes ledere og nestledere for en periode på to år

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet velger følgende ledere og nestledere i Kirkemøtets komiteer for perioden 2024-2025:

	<i>Leder</i>	<i>Nestleder</i>
A	Arve Otter Juritzen (NL)	Kathrine Tallaksen Skjerdal (prest)
B	Randi Sollie Denstad (NL)	Geir Jørgen Bekkevold (ÅF)
C	Oddgeir Sølvfæstersen (FK)	Dorrit Vignes (ÅF)
D	Gunnar Winther (ÅF)	Kristine Marie Lund Almås (lek kirk.)
E	Oddny Irene Miljeteig (ÅF)	Håkon Kolstad Varhaug (BL)
F	Marta Kristine Ims (NL)	Sofie M. Hopshaug-Bakke (ÅF)

KM 3.5/24 Valg av Den norske kirkes klagenemnd 2024-2028

Sammendrag

Kirkeordningen § 32 gir følgende føringer for sammensetningen av klagenemnda:

§ 32. Klagenemndas sammensetning

Den norske kirkes klagenemnd består av følgende medlemmer:

- en leder som er eller har vært dommer i de alminnelige domstoler eller i Arbeidsretten,
- ett medlem som har juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap,
- ett medlem som har teologisk doktorgrad,

- ett medlem som er prest og har særlig kompetanse i kirkerett,
- ett øvrig medlem.

Klagenemndas medlemmer velges med et tilsvarende antall personlige varamedlemmer av Kirkemøtet på det første møtet i dets valgperiode. Blant medlemmene skal det være minst to personer av hvert kjønn og tilsvarende for varamedlemmene. Medlemmene velges for fire år.

Kirkemøtet velger leder av klagenemnda. Klagenemnda velger selv sin nestleder.

Utelukket fra å bli valgt inn i klagenemnda er biskoper, medlemmer av Kirkerådet og de øvrige sentralkirkelige råd, tilsatte i den sentralkirkelige administrasjon samt tilsatte i bispedømmeadministrasjonene.

I sak KM 15/24 skal Kirkemøtet ta stilling til om klagesaker på kirkebyggfeltet skal legges til klagenemnda, og om nemnda i så tilfelle skal utvides med to kirkebyggkompetente medlemmer i behandlingen av disse sakene. Valgkomiteen har derfor, med forbehold om at disse endringene blir vedtatt, innstilt på medlemmer og varamedlemmer til disse vervene.

Forslag til vedtak

1. Valgkomiteen anbefaler Kirkemøtet å velge følgende klagenemnd for Den norske kirke:

Medlem

Varamedlem

En leder som er eller har vært dommer i de alminnelige domstoler eller i Arbeidsretten
Gustav Søvde

Sverre Sigurd Aarmo

Ett medlem som har juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap
Piriyanthy Skarbo

Inger Marie Støen

Ett medlem som har teologisk doktorgrad
Hilde Brekke Møller

Kristin Graff-Kallevåg

Ett medlem som er prest og har særlig kompetanse i kirkerett
John Egil Rø

Erik Haualand

Ett øvrig medlem
Knut Støbakk

Kai Krogh

2. Dersom Kirkemøtet vedtar endringer i kirkeordningen i tråd med Kirkerådets innstilling i sak KM 15/24, anbefaler valgkomiteen at Kirkemøtet også velger følgende medlemmer til klagenemnda:

Medlem

Varamedlem

To medlemmer med særskilt kirkebyggfaglig kompetanse, som tiltrer klagenemnda i saker etter kirkeordningen § 20 andre ledd og § 23 femte og sjette ledd

Roberta Luciani

Linn Willetts Borgen

Margrethe C. Stang

Kjersti Vetlejord Børø

Plenumsbehandling

Saksordfører: Agnes Sofie Gjeset

Votering: Enstemmig vedtatt

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet velger de foreslåtte medlemmene og varamedlemmer til klagenemnden for Den norske kirke.

Medlem

Varamedlem

En leder som er eller har vært dommer i de alminnelige domstoler eller i Arbeidsretten

Gustav Søvde

Sverre Sigurd Aarmo

Ett medlem som har juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap

Piriyanthi Skarbø

Inger Marie Støen

Ett medlem som har teologisk doktorgrad

Hilde Brekke Møller

Kristin Graff-Kallevåg

Ett medlem som er prest og har særlig kompetanse i kirkerett

John Egil Rø

Erik Haualand

Ett øvrig medlem

Knut Støbakk

Kai Krogh

To medlemmer med særskilt kirkebyggfaglig kompetanse, som tiltrer klagenemnda i saker etter kirkeordningen § 20 andre ledd og § 23 femte og sjette ledd

Roberta Luciani

Linn Willetts Borgen

Margrethe C. Stang

Kjersti Vetlejord Børø

KM 3.6/24 Valg av Kirkemøtets valgkomite 2024-2028

Sammendrag

Etter Kirkemøtets forretningsorden § 3-5 skal Kirkemøtet velge en valgkomite bestående av fem medlemmer med personlige varamedlemmer.

Valgkomiteen leder gjennomføringen av valg i perioden, blant annet valg av Kirkerådet. Komiteen har også ansvar for å forberede valg av Mellomkirkelig råd og Den norske kirkes klagenemnd før neste kirkemøteperiode, altså frem mot Kirkemøtet 2028.

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet velger følgende til valgkomite for 2024-2028:

Medlem	Personlig varamedlem
1. Agnes Sofie Gjeset, leder Nidaros, ÅF	Ole Kristian Gundersen Møre, ÅF
2. Kåre Olav Hegle Oslo, FK	Andreas Holm Agder og Telemark, FK
3. Ole Jakob Dyrnes Hamar, lek kirkelig tilsatt	Arne Moltubak Møre, prest
4. Turid Fjose Bjørgvin, NL	Miriam Zahl Nord-Hålogaland, NL
5. Halvard Sand Borg, BL	Eli Augestad Vikdal Sør-Hålogaland, BL

KM 3.7/24 Valg av protokollkomite 2024–2027

Arkivsak: 23/03424-17

Sammendrag

I henhold til Kirkemøtets forretningsorden § 3-5 skal det på det første møtet i perioden velges en protokollkomite for fire år bestående av tre medlemmer med personlige varamedlemmer.

Protokollkomiteen skal

1. Se til at ingen vedtak lider av innholdsmessige feil.
2. Se til at alle vedtak er truffet i samsvar med forretningsordenens bestemmelser og at også andre saksbehandlingsregler er fulgt, slik at vedtakene ikke lider av tilblivelsesfeil.
3. Etter alle plenumssesjoner hvor det er fattet vedtak, gjennomgå og signere vedtakene.
4. Ved Kirkemøtets avslutning foreta en samlet gjennomgang av Kirkemøtets vedtaksprotokoll og eventuelt godkjenne den i henhold til Kirkemøtets forretningsorden, jf. § 1-7.

På et tidlig tidspunkt under Kirkemøtet drøfter protokollkomiteen, referentene og Kirkemøtets sekretariat de praktiske rutinene for arbeidet.

Kirkerådets vedtak:

Kirkemøtet velger følgende protokollkomite for perioden 2024-2027:

Medlem	Personlig varamedlem
Randi Sollie Denstad, Nidaros	Cornelia Bernadotte-Nordenstam, Borg

Anne Gerd Jorde, Tunsberg
Arnt Ove Tenfjord, Møre

Marvin Oskar Halvorsen, Borg
Filip Hovland, Hamar

KM 3.8/24 Valg av Kirkerådet 2024-2028

Saksdokumenter:

Kandidatpresentasjon - Gard Sandaker-Nielsen

Kandidatpresentasjon - Harald Hegstad

CV - Harald Hegstad

CV - Gard Sandaker-Nielsen

Innkommne kandidatpresentasjoner prester og leke kirkelig tilsatte

Plenumsbehandling

Votering over hvorvidt det skal være avtalevalg ble gjennomført under konstituering av møtet.

Følgende hadde ordet:

Gard Sandaker-Nielsen, Marianne Friise Antonsen, Kurt Solstrøm, Arve Juritzen, Sara Ellen Anna Eira, Karin Elin Berg, Dag Svele, Jo Hedberg

Votering:

For:105   Mot: 12   Antall stemmeberettigede: 117

Kirkemøtets vedtak om avtalevalg:

Kirkemøtet gjennomfører valg av leke medlemmer til Kirkerådet som avtalevalg.

Valg av leder:

Votering:

Harald Hegstad (60 stemmer) Gard Sandaker-Nielsen (55 stemmer)

Kirkemøtets valg av leder

Harald Hegstad er valgt som ny leder av Kirkerådet

Valg av prest og lek kirkelig tilsatt til Kirkerådet

- 116 stemmer avgitt, ingen blanke.
- Prest: Kjersti Gautestad Norheim fikk 55 stemmer
- Prest: Dag Tormod Milje fikk 51 stemmer
- Lek kirkelig tilsatt: Tore Christiansen fikk 44 stemmer

Kirkemøtets valg av prester

Prest	Bispedømme	Oppslutning i %
Kjersti Gautestad Norheim	Bjergvin	47,4
Dag Tormod Milje	Stavanger	44,0
Arne Moltubak	Møre	39,7
Gaute Norbye	Nord-Hålogaland	33,6
Hallvard Olavson Mosdøl	Borg	10,3
Kristine Otneim Setran	Nidaros	6,0
Lars Martin Dahl	Oslo	5,2
Eli Vatn	Hamar	5,2
Frode Magnar Andersen	Tunsberg	4,3
Kathrine Tallaksen Skjerdal	Agder og Telemark	2,6
Karianne Aslaug Egeberg Gullfjell	Sør-Hålogaland	1,7

21.mars 2024 ble det sendt innstilling til Kirkemøtet om avtalevalg av leke medlemmer til Kirkerådet 2024-2028 som vist under:

	Fast medlem	Varamedlem
Agder og Telemark	Tore Thomassen (NL)	Håkon Varhaug (BL)
Bjergvin	Karl Johan Kirkebø (ÅF)	Oddny Miljeteig (ÅF)
Borg	Karin-Elin Berg (ÅF) Erling Birkedal (NL)	Tove Karoline Knutsen (ÅF)* Jostein Adna (FK)
Hamar	Filip Hovland (BL)	Gunnstein Endal (NL)
Møre	Amalie Valde Berge (NL)	Laila Therese Alendal (BL)
Nidaros	Sofie M. Hopshaug-Bakke (ÅF)	Agnes Sofie Gjeset (ÅF)
Nord-Hålogaland	Oddgeir Sølvfæstersen (FK)	Marta Ims (NL)
Oslo	Gard Sandaker-Nielsen (ÅF) Harald Hegstad (NL)	Anna Riksaasen (ÅF) Dag Sele (NL)
Stavanger	Dorrit Vignes (ÅF)	Eirik Faret Sakariassen (ÅF)
Sør-Hålogaland	Eli Augestad Vikdal (BL)	Trond Gustavson (NL)
Tunsberg	Lill Tone Grahl-Jacobsen (ÅF)	Petter Holm (ÅF)

En revidert innstilling ble fremmet 12.april 2024 under Kirkemøtet:

Endringsforslag/innstilling:

Åpen folkekirke, Bønnelista, Frimodig kirke og representanter for medlemmer innvalgt på nominasjonskomiteenes lister var i dialog med de samiske medlemmene av KM, og fremmet en revidert avtale til medlemmer av Kirkerådet:

	Fast medlem	Varamedlem
Agder og Telemark	Tore Thomassen (NL)	Håkon Varhaug (BL)
Bjergvin	Karl Johan Kirkebø (ÅF)	Oddny Miljeteig (ÅF)
Borg	Karin-Elin Berg (ÅF) Erling Birkedal (NL)	Tove Karoline Knutsen (ÅF)* Jostein Adna (FK)

KM 3.9/24 Valg av Mellomkirkelig råd 2024-2028

Saksdokumenter:

Kandidatpresentasjoner
CV Kristine Sandmæl

Sammendrag

Mellomkirkelig råd er Den norske kirkes fagråd for økumenisk og internasjonalt samarbeid.

Etter Regler for Mellomkirkelig råd skal rådet bestå av:

- a) Mellomkirkelig råds leder, valgt av Kirkemøtet.
- b) Fire representanter valgt av og blant Kirkemøtets medlemmer.
- c) En biskop oppnevnt av Bispemøtet.
- d) Den norske kirkes medlemmer i Kirkenes verdensråds sentralkomité, Det lutherske verdensforbunds råd, Konferansen av europeiske kirkers styre og ett av medlemmene i Norges Kristne Råds styre.
- e) En representant fra henholdsvis Kirkens Nødhjelp, Sjømannskirken og Bibelselskapet. I tillegg kan misjonsorganisasjonene tilknyttet Den norske kirke i fellesskap utpeke en representant etter nærmere bestemmelser fastsatt av Kirkerådet.

Kirkemøtet skal altså velge leder og fire medlemmer av rådet. De fire medlemmene skal være blant Kirkemøtets medlemmer. De innstilte medlemmene har blitt invitert til å presentere seg selv, og innsendte presentasjoner er vedlagt saken.

Forslag til vedtak

Valgkomiteen anbefaler Kirkemøtet å velge følgende leder og medlemmer til Kirkemøtet:

1. Kirkemøtet velger følgende leder av Mellomkirkelig råd for perioden 2024-2026:

Medlem	Varamedlem
Kristine Sandmæl	Lars Martin Dahl

Kirkemøtet velger følgende personlige vara for medlemmer av Mellomkirkelig råd for perioden 2024-2028:

Medlem	Varamedlem
Inga Stoveland Dekko	Anna Riksaasen
Mette Anti Gaup	Gaute Norbye
Oddny Miljeteig	Cornelia Bernadotte-Nordenstam
Jostein Ådna	Håkon Kolstad Varhaug

Plenumsbehandling

Saksordfører   Anna Sofie Gjeset

Ytterligere forslag til leder:

Jostein Ådna.

Selvpresentasjon: Kristine Sandmæl og Jostein Ådna

Votering (leder):

Kristine Sandmæl: 81 stemmer

Jostein Ådna: 35 stemmer

Ytterligere forslag til medlemmer

Anna Riksaasen

Cornelia Bernadotte-Nordenstam

Magne Hersvik.

Votering (medlemmer):

	Oppslutning i %
Inga Stoveland Dekko	79,9
Oddny Miljeteig	78,1
Mette Anti Gaup	59,6
Anna Riksaasen	56,1
Jostein Ådna	50,9
Cornelia Bernadotte-Nordenstam	50,0
Magne Hersvik	26,3

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet velger følgende leder av Mellomkirkelig råd for perioden 2024-2026:

Leder: Kristine Sandmæl

Vara: Lars Martin Dahl

2. Kirkemøtet velger følgende medlemmer og personlige varamedlemmer av Mellomkirkelig råd for perioden 2024-2028:

Inga Stoveland Dekko

Personlig vara: Magne Hersvik

Mette Anti Gaup

Personlig vara: Vara: Gaute Norbye

Oddny Miljeteig

Personlig vara: Cornelia Bernadotte-Nordenstam

Anna Riksaasen

Personlig vara: Håkon Kolstad Varhaug

KM 3.10/24 Valg av Samisk kirkeråd 2024-2028

Sammendrag

I henhold til Regler for Samisk kirkelig valg møte §1-2 skal valgmøtet nominere følgende kandidater til Samisk kirkeråd:

- Samisk kirkeråds leder med vararepresentant

- b) En nordsamisk representant i Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant
- c) En lulesamisk representant i Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant
- d) En sørsamisk representant i Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant
- e) En representant fra de andre bispedømmene til Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant

Kirkemøtet foretar endelig valg av Samisk kirkeråd på bakgrunn av valgmøtets nominasjon.

Samisk kirkelig valgmøte var samlet i Bodø 27.-28. oktober 2023. I tillegg til de fem representantene Kirkemøtet velger, består Samisk kirkeråd av en representant for Sametinget oppnevnt av Sametinget og en biskop oppnevnt av Bispemøtet.

Plenumsbehandling:

Selvpresentasjon: May Bente Jønsson

Kirkemøtets vedtak:

Kirkemøtet valgte de følgende til Samisk kirkeråd ved akklamasjon:

Medlem	Varamedlem
Leder May Bente Jønsson	Ruth Mari Hansen Brinis
Nordsamisk representant Mathis Eira	Ragnhild Høgset
Lulesamisk representant Inga-Lill Sundset	Ken-Gøran Mikkelsen
Sørsamisk representant Svend Peder Vesterfjell	Paul Bendik Jåma
Representant fra de andre bispedømmene Anna Lisa Westerfjell	Risten Lango

KM 4/24 Kontrollutvalgets melding til Kirkemøtet

Saksdokumenter:

KM 2.1/24 Internrevisors rapport om Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak

Sammendrag

I henhold til regler for Den norske kirkes kontrollutvalg § 2, siste ledd, skal utvalget årlig rapportere resultatene av sitt arbeid til Kirkemøtet, etter at disse først har vært forelagt Kirkerådet til uttalelse.

Kirkerådet fikk Kontrollutvalgets melding forelagt på sitt møte 21. februar 2024 og gjorde følgende enstemmige vedtak:

Kirkerådet tar Kontrollutvalgets melding til Kirkemøtet til orientering og oversender den til Kirkemøtet for ordinær behandling.

Den norske kirkes kontrollutvalgs melding til Kirkemøtet 2024 er vedlagt saken.

Plenumsbehandling

Innstilling 1

Saksordfører: Kåre Olav Hegle

Votering: Forslaget ble enstemmig vedtatt

Kirkemøtets vedtak:

Kirkemøtet tar meldingen fra kontrollutvalget til etterretning.

KM 5/24 Kirkemøtets fordeling av midler 2025 og orientering om budsjett 2024

Saksdokumenter:

Budsjett 2024

Den norske kirke - årsregnskap 2023

Sammendrag

Denne saken handler om Kirkerådets forslag til vedtak om fordeling av midler for 2025 og Kirkerådets orientering til Kirkemøtet om budsjett 2024. Det vises til Kirkemøtets budsjettreglement.

Tilskuddet til Den norske kirke for 2024 ble vedtatt av Stortinget 4. desember 2023. Rammetilskuddet er på kr 2 567 mill. kroner som er en økning på 5,03 % målt mot revidert nasjonalbudsjett 2023 (RNB). I tillegg kommer tilskudd til Svalbard kirke på 6 mill. kroner.

Som følge av svært høye pensjonskostnader ble budsjettprosessen for 2024 krevende. Et budsjett på 2 616 mill. kroner og underbalanse på 42,8 mill. kroner ble vedtatt av Kirkerådet i desember 2023.

Det er utarbeidet en langtidsprognose for 2025-2028. Denne viser et mulig utviklingsscenario basert på et sett av (negative) forutsetninger med stor usikkerhet.

Rammen for tilskuddet til Den norske kirke for 2025 vil først bli kjent høsten 2024. Kirkemøtet inviteres til å fordele forventet rammetilskudd mellom budsjettgruppene og å gi innspill til overordnede prioriteringer.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet tar Kirkerådets vedtak om regnskap 2023 og budsjett 2024 til orientering.
2. Kirkemøtet fordeler forventet rammetilskudd for 2025 med samme fordeling mellom budsjettgruppe 1, 2 og 3 som i 2024.
3. Kirkemøtet ber Kirkerådet i budsjett for 2025 prioritere følgende to områder:
  - Barn og unge 0-30
  - Kirken som organisasjon (inkl. organisering, digitalisering og rekruttering)

Innstilling 1

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. *Dagens finansieringsmodell for tros- og livssynssamfunn trenger revidering. Komiteen vil understreke behovet for at det jobbes med alternative finansieringsmodeller, i samarbeid med andre tros- og livssynssamfunn.*
2. *Det er viktig å allerede nå starte prosesser for å være i forkant av mulige framtidige reduserte rammer i tildelingen til Den norske kirke. Kirkerådet må legge en tydelig strategi for å se på innsparingsmuligheter og inntektsordninger som kan sikre forsvarlig økonomisk drift på sikt.*

3. Komitéen er kritisk til at det ikke står noe om langtidsbudsjett i forslag til vedtak. Budsjettreglementet sier at Kirkemøtet skal vedta langtidsbudsjett, men sakspapirene gir ikke godt nok grunnlag for å jobbe med dette. Komitéen ønsker derfor at det til neste Kirkemøte foreligger et grundigere forarbeid som kan gjøre Kirkemøtet i stand til å fatte veloverveide vedtak om prioriteringer og langtidsbudsjett.

4. Egenkapitalen nærmer seg et kritisk nivå. Komitéen vil utfordre kirkerådet til å utforme en klar strategi for å få en tilstrekkelig egenkapital.

5. Selv om økonomien er stram ønsker komitéen å understreke viktigheten av de to prioriterte områdene i vedtakspunkt 4.

- Arbeid med barn og unge 0-30 år vil alltid være sentralt og også et avgjørende felt for kirkens framtid.

- Kirken som organisasjon er fortsatt et svært viktig område. Spesielt i tider med stram økonomi er det viktig å jobbe med dette feltet med et gevinstperspektiv, for eksempel ved å få innført gode fellesløsninger på flere felt. Det kan både sikre bedre økonomi og tryggere og bedre systemer.

Et mindretall i komitéen er uenig i punkt 5 i forslag til vedtak, og ønsker at det bare skal stå som en merknad.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet tar Kirkerådets vedtak om regnskap 2023 og budsjett 2024 til orientering.

2. Kirkemøtet fordeler forventet rammetilskudd for 2025 med samme fordeling mellom budsjettgruppe 1, 2 og 3 som i 2024.

3. Kirkemøtet ber om at budsjett for 2025 minimum legges i balanse.

4. Kirkemøtet ber Kirkerådet i budsjett for 2025 prioritere følgende to områder:

- Barn og unge 0-30 år

- Kirken som organisasjon (inkl. organisering, digitalisering og rekruttering)

5. Kirkemøtet ber om at det til neste års Kirkemøte foreligger et grundigere forarbeid som kan gjøre Kirkemøtet i stand til å fatte veloverveide vedtak om prioriteringer og langtidsbudsjett.

Plenumsbehandling 1

Saksordfører   Karl Johan Kirkebø

Disse hadde ordet:

Arve Juritzen, Ingeborg Midttømme, Knut Støbbakk, Kristin Gunleiksrud Raaum, Kåre Olav Hegle

Tilleggsforslag, Arve Juritzen

Kirkemøtet ber Kirkerådet legge frem en økonomisk langtidsprognose for de neste ti årene. Prognosen skal vise hvordan opparbeide underskudd og redusert egenkapital vil utvikle seg og påvirke økonomien i perioden. Langtidsprognosen skal også foreslå omfanget av nødvendige reduksjoner av DNKs drift for at regnskapet skal komme i balanse i 2025 og holde seg i balanse i langtidsprognosen.

Forslag, Ingeborg Synøve Midttømme

Vedtaks punkt 5: stryke ordene «et grundigere»

Saken gikk tilbake til komiteen

Innstilling 2

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Dagens finansieringsmodell for tros- og livssynssamfunn trenger revidering. Komiteen vil understreke behovet for at det jobbes med alternative finansieringsmodeller, i samarbeid med andre tros- og livssynssamfunn.
2. Det er viktig å allerede nå starte prosesser for å være i forkant av mulige framtidige reduserte rammer i tildelingen til Den norske kirke. Kirkerådet må legge en tydelig strategi for å se på innsparingsmuligheter og inntektsordninger som kan sikre forsvarlig økonomisk drift på sikt.
3. Komiteen er kritisk til at det ikke står noe om langtidsbudsjett i forslag til vedtak. Budsjettreglementet sier at Kirkemøtet skal vedta langtidsbudsjett, men sakspapirene gir ikke godt nok grunnlag for å jobbe med dette. Komiteen ønsker derfor at det til neste Kirkemøte foreligger et grundigere forarbeid som kan gjøre Kirkemøtet i stand til å fatte veloverveide vedtak om prioriteringer og langtidsbudsjett.
4. Egenkapitalen nærmer seg et kritisk nivå. Komiteen vil utfordre kirkerådet til å utforme en klar strategi for å få en tilstrekkelig egenkapital.
5. Selv om økonomien er stram ønsker komiteen å understreke viktigheten av de to prioriterte områdene i vedtaks punkt 4.

- Arbeid med barn og unge 0-30 år vil alltid være sentralt og også et avgjørende felt for kirkens framtid.

- Kirken som organisasjon er fortsatt et svært viktig område. Spesielt i tider med stram økonomi er det viktig å jobbe med dette feltet med et gevinstperspektiv, for eksempel ved å få innført gode fellesløsninger på flere felt. Det kan både sikre bedre økonomi og tryggere og bedre systemer.

Et mindretall i komiteen er uenig i punkt 5 i forslag til vedtak, og ønsker at det bare skal stå som merknad.

Komiteen avviser Juritzens forslag, da forslaget anliggende ansees ivaretatt gjennom vedtakets punkt 5.

Midttømmes forslag tar komiteen til følge.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet tar Kirkerådets vedtak om regnskap 2023 og budsjett 2024 til orientering.

2. Kirkemøtet fordeler forventet rammetilskudd for 2025 med samme fordeling mellom budsjettgruppe 1, 2 og 3 som i 2024.
3. Kirkemøtet ber om at budsjett for 2025 minimum legges i balanse.
4. Kirkemøtet ber Kirkerådet i budsjett for 2025 prioritere følgende to områder:
  - Barn og unge 0-30 år
  - Kirken som organisasjon (inkl. organisering, digitalisering og rekruttering)
5. Kirkemøtet ber om at det til neste års Kirkemøte foreligger et forarbeid som kan gjøre Kirkemøtet i stand til å fatte veloverveide vedtak om prioriteringer og langtidsbudsjett.

Plenumsbehandling 2

Behandling av endringsforslag:

Tilleggsforslag, Arve Juritzen

Avvist, forslagsstiller opprettholder ikke.

Endringsforslag, Ingeborg Midttømme

Tatt til følge, forslagsstiller føler seg ivaretatt.

Votering over komiteens forslag:

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Kirkemøtets vedtak:

1. Kirkemøtet tar Kirkerådets vedtak om regnskap 2023 og budsjett 2024 til orientering.
2. Kirkemøtet fordeler forventet rammetilskudd for 2025 med samme fordeling mellom budsjettgruppe 1, 2 og 3 som i 2024.
3. Kirkemøtet ber om at budsjett for 2025 minimum legges i balanse.
4. Kirkemøtet ber Kirkerådet i budsjett for 2025 prioritere følgende to områder:
  - Barn og unge 0-30 år
  - Kirken som organisasjon (inkl. organisering, digitalisering og rekruttering)
5. Kirkemøtet ber om at det til neste års Kirkemøte foreligger et forarbeid som kan gjøre Kirkemøtet i stand til å fatte veloverveide vedtak om prioriteringer og langtidsbudsjett.

KM 6/24 Plan for kirkelig undervisning og læring

Referanser: KR 28/20, KR 06/22, KR 74/22, KR 07/23, KR 74/23, BM 38/23

Saksdokumenter:

Plan for kirkelig undervisning og læring

Sammendrag

Siden grunnlaget for trosopplæringsreformen ble utredet i NOU 2000:26, har det skjedd endringer som gir grunn til å gjennomtenke hvordan kirken møter dagens situasjon og fremtidens utfordringer på en best mulig måte. Kirkerådet nedsatte derfor i 2020 trosopplæringsutvalget for å gå igjennom trosopplæringen i Den norske kirke. I sin rapport levert 1. jan 2022 kom trosopplæringsutvalget med en rekke anbefalinger for arbeidet med trosopplæring. Etter at rapporten hadde vært på høring ba Kirkerådet i sak KR 74/22 om at det ble iverksatt arbeid med ny plan for trosopplæring. I KR 07/23 behandlet Kirkerådet forslag til ny plan for kirkelig undervisning og læring og vedtok å sende denne på høring. Kirkerådet behandlet revidert versjon av ny overordnet plan i KR 74/23 og vedtok å oversende planen til Bispemøtet for læremessig vurdering. Planen ble behandlet av Bispemøtet i sak BM 38/23. Det ble i etterkant foretatt endringer og justeringer med utgangspunkt i Bispemøtets uttalelse. Med dette har det skjedd en rekke endringer i det som nå har fått navnet «Plan for kirkelig undervisning og læring», og planen legges fram for sluttbehandling i Kirkemøtet.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

Kirkemøtet vedtar ny plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del.

Kirkemøtet ber om at Kirkerådet forbereder rammeplaner for kirkelig undervisning og læring til behandling på kirkemøtene i 2025 og 2026.

1.

Innstilling 1

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

- Det er gjort et grundig arbeid med planteksten. Planen legger på de fleste områder et godt grunnlag for videre arbeid med rammeplaner.
- Komiteen støtter hovedprinsippene i overordnet del, slik det er presentert i oppsummeringen av de viktigste endringene i saksdokumentet.
- Det er store forskjeller mellom menighetene, både med tanke på ressurser og utfordringer. Dette vil derfor påvirke hvordan de forskjellige aspektene i overordnet del vil komme til uttrykk lokalt.
- Komiteen er kjent med at arbeidet med rammeplaner allerede er i gang. Rammeplanene skal til behandling i Kirkerådet i mai og sendes på bred høring i juni. Videre skal rammeplanene behandles av Kirkerådet før det skal behandles og vedtas av Kirkemøtet i 2025. Komiteen er opptatt av at det er sammenheng mellom overordnet del og rammeplaner og mellom rammeplanene. Rammeplanene må gi praktisk hjelp til menighetene i arbeid med kirkelig undervisning og læring lokalt.

5. Planen bærer preg av at den skal favne mye. Det gjør at teksten kan oppleves som vag. Det er derfor viktig å tenke gjennom hvordan hovedprinsippene i planen kan komme klarest mulig frem, da den skal leses og tas i bruk av både ansatte og frivillige.
6. Komiteen understreker viktigheten av å finne gode formuleringer om samarbeid mellom skole/barnehage/SFO og kirke slik at det ikke kommer i konflikt med deres plan- og lovverk
7. Komiteen foreslår at gudstjenestens rolle i planen styrkes ytterligere og at det tas inn en tekst som anerkjenner gudstjenestefelleskapet som et lærende fellesskap. Dette kan skrives som en del av avsnittet om Kristen tro i praksis.
8. Komiteen mener at planen bør ha et klarere fokus på livsmestring. Livsmestringsbegrepet i kristen kontekst bør defineres.
9. Komiteen har drøftet følgende punkter som aktuell momenter som kan innarbeides i overordnet del: distinksjon mellom undervisning og læring, tematisering av FNs bærekraftsmål i lys av forvalteransvaret, kvensk og skogfinsk kirkeliv, jødedommens betydning for kristendommen.
10. Komiteen foreslår at den teologiske grunnlagstenkningen som planen hviler på bearbeides av Kirkerådet med bidrag fra Bispemøtet.
11. Komiteen har diskutert ansvarsfordeling og rolleavklaring i arbeidet med kirkelig undervisning og læring.
12. Komiteen anerkjenner at tiden på Kirkemøtet strekker ikke til for at man skal rekke å formulere tilfredsstillende endringstekst. Dette må gjøres med varsomhet da nye tilføyelser kan ha innvirkning på flere avsnitt i plandokumentet. Komiteen mener derfor at det er tilstrekkelig å gjøre et vedtak som inneholder noen punkter om prinsipielle endringer. Komiteen foreslår at Kirkemøtet overlater til Kirkerådet å vedta den endelige utformingen og bearbeiding av teksten.
13. Når rammeplanene er utarbeidet, bør hele planverket sees i sammenheng. Dette arbeidet kan delegeres til Kirkerådet.
14. Komiteen var delt i meningen om hvorvidt planen foreslås å vedtas på dette Kirkemøtet eller utsettes til 2025. Det ble vedtatt med 16 mot 3 stemmer at man utarbeider et forslag til vedtak med forslag til noen justeringer. Mindretallet foreslår at *Plan for kirkelig undervisning og læring - overordnet del* sendes tilbake til Kirkerådet for nødvendig bearbeidelse og fremmes på nytt for Kirkemøtet 2025. I sin nåværende form er planen på flere punkter innholdsmessig uavklart og ikke tilstrekkelig konsistent. Dette gjelder i særdeleshet kapittel 2, "Gud, mennesket og verden: Teologisk grunnlagstenkning".

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet vedtar ny plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å justere teksten på følgende punkter:

- På side 6 i siste avsnitt i delkapittelet *Menneske som søkende etter mening* etter første setning tas det inn følgende formulering: «Døvekirken og tegnspråkmiljøet er et godt eksempel på dette.
- I kapittelet *Være og lære: Pedagogisk grunnlagstenkning* avsnitt to må komme før avsnitt en, slik at begrepsavklaringen om forskjellen mellom undervisning og læring kommer først. Bibelsitatet tas ut.
- Bruken av begrepene «undervisning» og læring» gjennomgås slik at detaljene i planen i større grad må skille mellom undervisning som en virksomhet med planlagte undervisningsaktiviteter og -praksiser, og læring som fenomen i kirkens mangfold av læringsfellesskaper.
- Det tas inn en definisjon av kristen livstolkning og livsmestring i forlengelse av tredje avsnitt på side 10.
- På side 10 i delkapittel *Bibel, tekst og tolkning* flyttes de to siste setningene «Kirkelig undervisning og læring skal ta i bruk et mangfold og bredde av bibelske tekster både fra Det

gamle og Det nye testamentet. Dette kan gi mulighet til å tolke eget liv og å utforske kristen tro på nye måter» til begynnelsen av delkapittelet.

- I delkapitlet *Bibel, tekst og tolkning* på side 11 tas inn et avsnitt om viktigheten av å tydeliggjøre Det nye testamentets jødiske kontekst og av å korrigere karikerende og stereotypiserende beskrivelser av jødedom og jøder.
- Gudstjenestens plass i kirkelig undervisning og læring tematiseres etter første avsnitt på side 12.
- Siste setningen i første avsnitt på side 12 endres fra «Det motiverer til å leve bærekraftig og engasjere seg i samfunnet og i andre menneskers liv» til «Det motiverer til å leve bærekraftig og engasjere seg i samfunnet, verden og i andre menneskers liv.»
- Utbedre kapittel 5 i overordnet del slik av det inkluderer kvensk/norskfinsk og skogfinsk kirkeliv: språk, kultur og livsanskuelse.
- Erstatte formuleringen «Aktiviteten som gjennomføres i rammer av dette samarbeidet skal ikke ha forkynnende karakter» på side 19, avsnitt seks med følgende formulering: «Dette samarbeidet skal skje i rammene av skolens/barnehagens/SFO's eget formål og planverk».

2. Kirkemøtet ber om at Kirkerådet forbereder rammeplaner for kirkelig undervisning og læring til behandling på kirkemøtene i 2025 og 2026.

3. Kirkemøtet anbefaler at planens overordnede del evalueres i lys av erfaringer fra menighetene når rammeplanene er implementert.

Plenumsbehandling 1

Saksordfører: Agnes Sofie Gjeset

Følgende hadde ordet:

Agnes Sofie Gjeset, Sigurd Grindheim, Kristine Marie Lund Almås, Erling Birkedal, Jo Hedberg, Oddgeir Sølvfæstesen, Arne Moltubakk, Anna Riksaasen, Ingeborg Midttømme, Sara Ellen Anne Eira, Dorrit Vignes, Jan Otto Myrseth, Andreas Holm, Magnus Moksnes Myhre, Kristin Gunleiksrud Raaum, Herborg Oline Finnset, Stein Reinertsen, Lars Martin Dahl, Olav Fykse Tveit, Karin Elin Berg, Tore Christiansen

Forslag 1, Sigurd Grindheim

Forslag om at Plan for kirkelig undervisning og læring sendes tilbake til Kirkerådet for nødvendig bearbeidelse og fremmes på nytt for Kirkemøtet 2025.

Forslag 2, Kristine Marie Lund Almås

Det legges til et nytt kapittel om ansvarsforholdene for undervisningstjenesten, som bygger på KM 7/15 og støtter opp under ansvarsforholdene slik de framgår av tjenesteordningene.

Forslag 3, Erling Birkedal

Om skrivning 2.19, andre avsnitt ang. hjemmet:

- Hjemmet er en avgjørende viktig arena for læring. Menigheten bør legge til rette for og gi tilbud om ressurser som kan brukes i hjemmet. Dette kan være ....

Forslag 4, Jo Hedberg

1. Planen må begynne med og ta utgangspunkt i Matt 28,18-20 Dåps og misjons befalingen

2.Rammeplanene må ikke være lengre enn 2 A4 sider.

Forslag 5, Oddgeir Sølvfæstesen

I kapittel 2 justere teksten for å utdype innholdet om den andre og tredje trosartikkel.

Forslag 6, Arne Moltubak

Den norske kirke er del av dette globale fellesskapet. Det er derfor vesentlig at barn, unge og voksne får mulighet til å lære om kristne tradisjoner i andre land og ta del i diakonale prosjekter i andre deler av verden.

Forslag 7 , Anna Riksaasen

Legge til et punkt om å utarbeide overskrift/delkapittel «medborgerskap, demokrati og representasjon»

Forslag 8 , Ingeborg Synøve Midttømme

merknadspunkt 12 og 13 løftes inn som vedtakspunkt.

De andre detaljerte vedtakspunktene må sees i lys av dette og eventuelt bli førende merknader

Forslag 9, Sara Ellen Anne Eira

Linje 28: Ber komiteen vurdere å beholde kap. 5 slik den er foreslått, men heller legge til et kapittel om minoriteters perspektiver. Våre minoriteter har sine egne tradisjoner og trosutøvelse, som fortjener et eget kapittel. Kapittel 5 er i sin helhet om samisk kirkeliv.

Forslag 10, Dorrit Vignes

Løfte opp fokus på kamp for rettferdighet og vern om skaperverk:

Eksempler på momenter som bør løftes frem:

1) Høringsforslag KFUK-KFUM Norge

"Det teologiske grunnlaget som gis om Den Hellige Ånd er godt. Samtidig savner vi noe som tematiserer hvordan det kristne mennesket eller fellesskapet ikke er alene, men står i en større verden og sammenheng. Som del av den alminnelige kirke lever vi også i en verden, i et samspill på tvers av kultur og tro, med klimakrise og krig. En verden som trenger Åndens kraft som binder mennesker sammen og gir kraft til å skape endring."

2) PLAN FOR DIAKONI

3) Vedtak fra kirkemøtesak "Mer himmel på en truet jord"

Forslag 11, Andreas Holm

I kapittel 2 inkludere tydeligere misjonale perspektiver.

Forslag 12, Magnus Moksnes Myhre

Foreslår å generelt tydeliggjøre musikkens og korarbeidets plass som undervisning

Saken gikk tilbake til komiteen

Innstilling 2

Komitéens merknader

Komitéen legger saksorienteringen til grunn. Komitéen har følgende merknader:

1. Det er gjort et grundig arbeid med planteksten. Planen legger på de fleste områder et godt grunnlag for videre arbeid med rammeplaner.
2. Komitéen støtter hovedprinsippene i overordnet del, slik det er presentert i oppsummeringen av de viktigste endringene i saksdokumentet.
3. Det er store forskjeller mellom menighetene, både med tanke på ressurser og utfordringer. Dette vil derfor påvirke hvordan de forskjellige aspektene i overordnet del vil komme til uttrykk lokalt.
4. Komitéen er kjent med at arbeidet med rammeplaner allerede er i gang. Rammeplanene skal til behandling i Kirkerådet i mai og sendes på bred høring i juni. Videre skal rammeplanene behandles av Kirkerådet før det skal behandles og vedtas av Kirkemøtet i 2025. Komitéen er opptatt av at det er sammenheng mellom overordnet del og rammeplaner og mellom rammeplanene. Rammeplanene må gi praktisk hjelp til menighetene i arbeid med kirkelig undervisning og læring lokalt. Komitéen legger til grunn at rammeplanene blir brukervennlige, kortfattede og i klarspråk.
5. Planen bærer preg av at den skal favne mye. Det gjør at teksten kan oppleves som vag. Det er derfor viktig å tenke gjennom hvordan hovedprinsippene i planen kan komme klarest mulig frem, da den skal leses og tas i bruk av både ansatte og frivillige.
6. Komitéen understreker viktigheten av å finne gode formuleringer om samarbeid mellom skole/barnehage/SFO og kirke slik at det ikke kommer i konflikt med deres plan- og lovverk
7. Komitéen foreslår at gudstjenestens rolle i planen styrkes ytterligere og at det tas inn en tekst som anerkjenner gudstjenestefelleskapet som et lærende fellesskap og gudstjenestens liturgi som bærer av kristen tro og lære. Dette kan skrives som en del av avsnittet om Kristen tro i praksis.
8. Komitéen mener at planen bør ha et klarere fokus på livsmestring. Livsmestringsbegrepet i kristen kontekst bør defineres.
9. Komitéen har drøftet følgende punkter som aktuell momenter som kan innarbeides i overordnet del: distinksjon mellom undervisning og læring, tematisering av FNs bærekraftsmål i lys av forvalteransvaret, kvensk og skogfinsk kirkeliv, jødedommens betydning for kristendommen.
10. Etter innspill fra plenum oppfordrer komitéen til at følgende aspekter inkluderes i rammeplanene for de forskjellige målgruppene:
  - løfte opp kamp for rettferdighet og vern om skaperverket, samt andre diakonale perspektiver
  - tydeliggjøre musikkens og korarbeidets plass i arbeidet med undervisning og læring.
  - styrke håpsdimensjon og psykisk helse
11. Ungdommens kirkemøte behandlet saken "04/22 trusopplæring for framtida" og komitéen forutsetter at denne brukes i det videre arbeidet med rammeplaner.
12. Komitéen foreslår at den teologiske grunnlagstenkningen som planen hviler på bearbeides av Kirkerådet med bidrag fra Bispemøtet.
13. Komitéen har diskutert ansvarsfordeling og rolleavklaring i arbeidet med kirkelig undervisning og læring. Ansvarsforholdet må avklares lokalt i henhold til tjenesteordninger og andre vedtak fra Kirkemøtet.

14. Komitéen erkjenner at tiden på Kirkemøtet strekker ikke til for at man skal rekke å formulere tilfredsstillende endringstekst. Dette må gjøres med varsomhet da nye tilføyelser kan ha innvirkning på flere avsnitt i plandokumentet. Komitéen mener derfor at det er tilstrekkelig å gjøre et vedtak som inneholder noen punkter om prinsipielle endringer. Komitéen foreslår at Kirkemøtet overlater til Kirkerådet å ferdigstille den endelige teksten.
15. Når rammeplanene er utarbeidet, bør hele planverket sees i sammenheng. Dette arbeidet kan delegeres til Kirkerådet.
16. Komitéen ber Kirkerådet om å korrekturlese teksten.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet vedtar ny plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del. Kirkemøtet oversender følgende endringer for at Kirkerådet skal innarbeide dem i planen:

- a) Dåps- og misjonsbefalingen i Matt 28,18-20 tas inn på alle offisielle språk i Norge i begynnelsen av planen.
- b) I siste avsnitt i delkapittelet *Menneske som søkende etter mening* etter første setning «Når mennesker opplever at deres kultur, språk og trosfortelling blir tatt på alvor, kan de lettere finne sin plass i kirkens felleskap» tas det inn følgende formulering: «Døvekirken og tegnspråkmiljøet er et eksempel på dette».
- c) Teksten i kapittel 2 *Gud, menneske og verden: teologisk grunnlagstenkning* omarbeides, slik at innholdet om den andre og tredje trosartikkel utdypes ytterligere.
- d) I kapittelet *Være og lære: Pedagogisk grunnlagstenkning* avsnitt to må komme før avsnitt én, slik at begrepsavklaringen om forskjellen mellom undervisning og læring kommer først. Bibelsitatet tas ut.
- e) Bruken av begrepene «undervisning» og «læring» gjennomgås slik at detaljene i planen i større grad må skille mellom undervisning som en virksomhet med planlagte undervisningsaktiviteter og -praksiser, og læring som fenomen i kirkens mangfold av læringsfellesskaper.
- f) Kristen livstolkning og livsmestring defineres i kapittel 4 *Leve og vokse: Innhold i kirkelig undervisning og læring*.
- g) Delkapittelet *Bibel, tekst og tolkning* starter med de to siste setningene i tredje avsnitt «Kirkelig undervisning og læring skal ta i bruk et mangfold og bredde av bibelske tekster både fra Det gamle og Det nye testamentet. Dette kan gi mulighet til å tolke eget liv og å utforske kristen tro på nye måter»
- h) I delkapitlet *Bibel, tekst og tolkning* tas inn et avsnitt om viktigheten av å tydeliggjøre Det nye testamentets jødiske kontekst og av å korrigere karikerende og stereotypiserende beskrivelser av jødedom og jøder.
- i) Gudstjenestens plass i kirkelig undervisning og læring tematiseres i delkapittelet *Kristen tro i praksis*.
- j) Siste setningen i første avsnitt endres til «Det motiverer til å leve bærekraftig og engasjere seg i samfunnet, *verden* og i andre menneskers liv» for å tydeliggjøre det globale perspektivet.
- k) Minoritetsperspektivene tematiseres tydeligere i kapittel 6 eller 8.
- l) I delkapittelet *Medborgerskap, demokrati og representasjon* tas inn en kort tekst om opplæring og innføring i kirkens demokrati.
- m) Overskriften til kapittel 8 endres fra *Samarbeid om kirkelig undervisning og læring* til *Ansvarsforhold og samarbeid om kirkelig undervisning og læring*.
- n) I delkapittelet *Hjemmet og barnets omsorgspersoner* andre avsnitt tas det inn formulering som understreker hjemmet som avgjørende viktig arena for læring.

- o) Erstatte formuleringen «Aktiviteten som gjennomføres i rammer av dette samarbeidet skal ikke ha forkynnende karakter» i delkapittelet *Skole, barnehage og tilbud etter skoletid* med følgende formulering: «Dette samarbeidet skal skje i rammene av skolens/barnehagens/SFO's eget formål og planverk».

2. Kirkemøtet ber om at Kirkerådet forbereder rammeplaner for kirkelig undervisning og læring til behandling på kirkemøtene i 2025 og 2026.

3. Kirkemøtet anbefaler at planens overordnede del evalueres i lys av erfaringer fra menighetene når rammeplanene er implementert.

Plenumsbehandling 2

Saksordfører   Agnes Sofie Gjeset

Disse hadde ordet:

Agnes Sofie Gjeset, Jostein Ådna, Marta Kristine Ims, Anna Riksaasen, Dorrit Vignes, Harald Hegstad.

Behandling av endringsforslag:

O=Opprettholder forslaget   I/F= Ivaretatt eller frafaller/trekkes

Forslagsstiller	Forslag	Behandling i komite
1. Sigurd Grindheim	Forslag om at Plan for kirkelig undervisning og læring sendes tilbake til Kirkerådet for nødvendig bearbeidelse og fremmes på nytt for Kirkemøtet 2025.	Avvist. Komiteen opprettholder sitt forslag om å vedta planen på årets Kirkemøtet. Forslaget trekkes
2. Kristine Marie Lund Almås	Det legges til et nytt kapittel om ansvarsforholdene for undervisningstjenesten, som bygger på KM 7/15 og støtter opp under ansvarsforholdene slik de framgår av tjenesteordningene.	Forslaget er avvist slik det foreligger, men det tas inn i overskriften til kapittel 8: «Ansvarsforhold og samarbeid...». Ansvarsforholdet må avtales lokalt med utgangspunkt i de eksisterende vedtak og dokumenter. Ivaretatt
3. Erling Birkedal	Omskriving 2.19, andre avsnitt ang. hjemmet: - Hjemmet er en avgjørende viktig arena for læring. Menigheten bør legge til rette for og gi tilbud om ressurser som kan brukes i hjemmet. Dette kan være	Forslaget tas inn slikt: «Hjemmet er en avgjørende viktig arena for læring. Menigheten bør legge til rette for og gi tilbud om ressurser som kan brukes i hjemmet.» isf første setning i avsnittet «...» Ivaretatt
4. Jo Hedberg	1. Planen må begynne med og ta utgangspunkt i Matt	1. Første forslaget «Planen må begynne med og ta utgangspunkt i

	<p>28,18-20 Dåps og misjons befalingen</p> <p>2. Rammeplanene må ikke være lengre enn 2 A4 sider.</p>	<p>Matt 28,18-20 Dåps og misjons befalingen» tas inn på alle offisiell språk. Ivaretatt</p> <p>2. Avvises, men følgende tas inn i komiteens merknader: Vi legger til grunn at det rammeplanene blir brukervennlige, kortfattede og i klarspråk. Ivaretatt</p>
5. Oddgeir Sølvfæstersen	I kapittel 2 justere teksten for å utdype innholdet om den andre og tredje trosartikkel.	<p>Forslaget tas inn</p> <p>Ivaretatt</p>
6. Arne Moltubak	Den norske kirke er del av dette globale fellesskapet. Det er derfor vesentlig at barn, unge og voksne får mulighet til å lære om kristne tradisjoner i andre land og ta del i diakonale prosjekter i andre deler av verden.	<p>Forslaget avvises slik det foreligger, men hovedanliggende om globale i dette forslaget om tas med når teksten om globale perspektiver gjennomgås.</p> <p>Opprettholder ikke.</p>
7. Anna Riksaasen	Legge til et punkt om å utarbeide overskrift/delkapittel «medborgerskap, demokrati og representasjon»	<p>Dette tas til følge på følgende måte:</p> <p>I delkapittelet <i>Medborgerskap, demokrati og representasjon</i> i avsnitt 2 på side 17. må det formuleres tydeligere om opplæring og innføring i kirkens demokrati. Opprettholder</p>
8. Ingeborg Synøve Midttømme	<p>merknadspunkt 12 og 13 løftes inn som vedtakspunkt.</p> <p>De andre detaljerte vedtakspunktene må sees i lys av dette og eventuelt bli førende merknader</p>	<p>Dette forslaget tas delvis til følge i omformuleringen av vedtakspunkt 1.</p> <p>Ivaretatt</p>
9. Sara Ellen Anne Eira	Linje 28: Ber komiteen vurdere å beholde kap. 5 slik den er foreslått, men heller legge til et kapittel om minoriteters perspektiver. Våre mioriteter har sine egne tradisjoner og trosutøvelse, som fortjener en egen kapittel. Kapittel 5 er i sin helhet om samisk kirkeliv.	<p>Forslaget tas inn på følgende måte:</p> <p>Kapittelet beholdes slik det foreligger. Forslaget fra innstilling 1 strykes.</p> <p>Det bør vurderes hvordan minoritetsperspektivene kommer tydeligere frem andre steder i planen.</p> <p>Minoritetsperspektivene tematiseres i rammeplanene.</p> <p>Ivaretatt</p>

<p>10. Dorrit Vignes</p>	<p>Løfte opp fokus på kamp for rettferdighet og vern om skaperverk:</p> <p>Eksempler på momenter som bør løftes frem:</p> <p>1) Høringsforslag KFUK-KFUM Norge "Det teologiske grunnlaget som gis om Den Hellige Ånd er godt. Samtidig savner vi noe som tematiserer hvordan det kristne mennesket eller fellesskapet ikke er alene, men står i en større verden og sammenheng. Som del av den alminnelige kirke lever vi også i en verden, i et samspill på tvers av kultur og tro, med klimakrise og krig. En verden som trenger Åndens kraft som binder mennesker sammen og gir kraft til å skape endring."</p> <p>2) PLAN FOR DIAKONI</p> <p>3) Vedtak fra kirkemøtesak "Mer himmel på en truet jord"</p>	<p>Forslaget slikt det foreligger avvises.</p> <p>Komiteen foreslår videre i merknader å ta dette anliggende med i rammeplanene.</p> <p>Ivaretatt</p>
<p>11. Andreas Holm</p>	<p>I kapittel 2 inkludere tydeligere misjonale perspektiver.</p>	<p>Forslaget avvises da dette er tilstrekkelig ivaretatt i planteksten og gjennom at Matt 28,18-20 (Dåps og misjons befaling) tas inn. Komiteen forutsetter også at dette utdypes i rammeplanene.</p> <p>Ivaretatt</p>
<p>12. Magnus Moksnes Myhre</p>	<p>Foreslår å generelt tydeliggjøre musikkens og korarbeidets plass som undervisning</p>	<p>Dette er allerede ivaretatt i dokumentet.</p> <p>Dette vil også konkretiser i rammeplanene.</p> <p>Ivaretatt</p>

Votering:

Votering over endringsforslag ved Anna Riksaasen

Legge til et punkt om å utarbeide overskrift/delkapittel «medborgerskap, demokrati og representasjon»

For: 19   Mot: 97   Forslaget falt.

Votering over komiteens innstilling 2

Forslaget ble enstemmig vedtatt med 116 stemmer.

Kirkemøtets vedtak:

1. Kirkemøtet vedtar ny plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del. Kirkemøtet oversender følgende endringer for at Kirkerådet skal innarbeide dem i planen:

- a) Dåps- og misjonsbefalingen i Matt 28,18-20 tas inn på alle offisielle språk i Norge i begynnelsen av planen.
- b) I siste avsnitt i delkapittelet *Menneske som søkende etter mening* etter første setning «Når mennesker opplever at deres kultur, språk og trosfortelling blir tatt på alvor, kan de lettere finne sin plass i kirkens fellesskap» tas det inn følgende formulering: «Døvekirken og tegnspråkmiljøet er et eksempel på dette».
- c) Teksten i kapittel 2 *Gud, menneske og verden: teologisk grunnlagstenkning* omarbeides, slik at innholdet om den andre og tredje trosartikkel utdypes ytterligere.
- d) I kapittelet *Være og lære: Pedagogisk grunnlagstenkning* avsnitt to må komme før avsnitt én, slik at begrepsavklaringen om forskjellen mellom undervisning og læring kommer først. Bibelsitatet tas ut.
- e) Bruken av begrepene «undervisning» og «læring» gjennomgås slik at detaljene i planen i større grad må skille mellom undervisning som en virksomhet med planlagte undervisningsaktiviteter og -praksiser, og læring som fenomen i kirkens mangfold av læringsfellesskaper.
- f) Kristen livstolkning og livsmestring defineres i kapittel 4 *Leve og vokse: Innhold i kirkelig undervisning og læring*.
- g) Delkapittelet *Bibel, tekst og tolkning* starter med de to siste setningene i tredje avsnitt «Kirkelig undervisning og læring skal ta i bruk et mangfold og bredde av bibelske tekster både fra Det gamle og Det nye testamentet. Dette kan gi mulighet til å tolke eget liv og å utforske kristen tro på nye måter»
- h) I delkapitlet *Bibel, tekst og tolkning* tas inn et avsnitt om viktigheten av å tydeliggjøre Det nye testamentets jødiske kontekst og av å korrigere karikerende og stereotypiserende beskrivelser av jødedom og jøder.
- † Gudstjenestens plass i kirkelig undervisning og læring tematiseres i delkapittelet *Kristen tro i praksis*.
- j) Siste setningen i første avsnitt endres til «Det motiverer til å leve bærekraftig og engasjere seg i samfunnet, *verden* og i andre menneskers liv» for å tydeliggjøre det globale perspektivet.
- k) Minoritetsperspektivene tematiseres tydeligere i kapittel 6 eller 8.
- l) I delkapittelet *Medborgerskap, demokrati og representasjon* tas inn en kort tekst om opplæring og innføring i kirkens demokrati.
- m) Overskriften til kapittel 8 endres fra *Samarbeid om kirkelig undervisning og læring* til *Ansvarsforhold og samarbeid om kirkelig undervisning og læring*.
- n) I delkapittelet *Hjemmet og barnets omsorgspersoner* andre avsnitt tas det inn formulering som understreker hjemmet som avgjørende viktig arena for læring.
- o) Erstatte formuleringen «Aktiviteteene som gjennomføres i rammer av dette samarbeidet skal ikke ha forkynnende karakter» i delkapittelet *Skole, barnehage og tilbud etter skoletid* med følgende formulering: «Dette samarbeidet skal skje i rammene av skolens/barnehagens/SFO's eget formål og planverk».

2. Kirkemøtet ber om at Kirkerådet forbereder rammeplaner for kirkelig undervisning og læring til behandling på kirkemøtene i 2025 og 2026.

3. Kirkemøtet anbefaler at planens overordnede del evalueres i lys av erfaringer fra menighetene når rammeplanene er implementert.

KM 7/24 Organisasjonsutvikling - folkevalde, soknerådet og bispedømerådet

Referansar: KM 10/22, KM 5/23, KR 92/23, KR 17/24. KR 21/24

Saksdokumenter:

Folkevalgtutredningen

Samandrag

Saka er oppfølging av tidlegare vedtak i Kyrkjemøtet om kyrkjeleg organisering.

I 2022 bad Kyrkjemøtet om at Kyrkjerådet skulle fremme saker om å tydeleggjera ansvaret og styrke rammevilkåra til dei valde styringsorgana og deira leiarar, styrking av soknerådet og styrking av bispedømerådet som strategisk organ. Bestillinga blei gjentatt i 2023, samstundes som Kyrkjemøtet stadfesta kyrkjelege verv som ei kyrkjeleg styringsteneste.

Forslag til vedtak

Kyrkjerådet rår Kyrkjemøtet til å gjere følgjande vedtak:

1. Trussamfunnet Den norske kyrkja er styrt av demokratiske organ på alle nivå. Dette har både teologiske og historiske årsaker. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet om å legge fram forslag om ei føresegn i kyrkjeordninga som stadfestar at rådsorgana i kyrkja utgjør ei særleg styringsteneste.
2. Kyrkjemøtet meiner det er viktig at administrativ støtte til råda og eventuell godtgjering for teneste som rådsmedlem blir vurdert ut frå dei tilgjengelege ressursane på den aktuelle staden. Kyrkjemøtet vil oppfordre til samarbeid om administrativ støtte der det ligg til rette for det.
3. Kyrkjemøtet vil understreke at dei to organa for soknet, soknerådet og kyrkjeleg fellesråd, må ha eit nært samarbeid, med respekt for ulike mandat og roller. Kyrkjeleg fellesråd har ansvar for økonomi og tilsette og fungerer slik som det viktigaste ressursorganet for soknerådet. Både rådsmedlemene og dei tilsette i soknet må få tilstrekkeleg opplæring i oppgåver og roller og korleis råda fungerer som styringsorgan.
4. Kyrkjemøtet vil styrke soknerådets rolle som styringsorgan for soknet og bed Kyrkjerådet om å legge fram forslag om endringar i regelverket slik at:
  - a. soknerådet får ei tydeleg rolle i samband med utlysing av og tilsetting i kyrkjelydsretta stillingar
  - b. prestar som arbeider i soknet, blir forplikta på dei planane og prioriteringane som soknerådet fastset, på lik line med dei tilsette som har soknet som arbeidsgivar
  - c. sokneråda gjennom ei årleg samling eller på anna vis kan gi retningsgivande signal til kyrkjeleg fellesråd om budsjett og planar for den kyrkjelege verksemda i kommunen.
5. Bispedømerådet har si merksemd på alt som kan gjerast for å vekke og nærme det kristelege livet i kyrkjelydane, og difor vil Kyrkjemøtet styrke bispedømerådet som strategisk organ og ressursorgan for soknet. Rolla som eit strategisk mellom- og bindeledd mellom Kyrkjemøtet og lokalkyrkja må utviklast. Samråd og andre møtepunkt med organa til soknet bør bli ein sentral del av arbeidsforma. Kyrkjemøtet ber om ei sak om oppgåveporteføljen til bispedømerådet. Mandat og oppgåver for bispedømerådet må også bli definert med omsyn til biskopens tilsynsoppgåver.

Innstilling 1

Komiteens merknader

Komiteen legg saksorienteringa til grunn. Komiteen har følgjande merknader:

1. Komiteen meiner at erfaringane med samråd og innspelsmøte det siste året bør evaluerast og at desse møta framover bør utviklast i dialog mellom bispedømeråda og organa for soknet, i samarbeid med Kyrkjerådet.
2. Bispedømerådet vil kunne frigjere tid når det ikkje lengre har ansvar for tilsetjing av prestar. Komiteen meiner dette vil ha konsekvensar for arbeidet i rådet - både når det gjeld saksområde, tidsbruk og korleis råda skal prioritera dei oppgåvene dei skal vareta.
3. Komiteen peiker på at det er ei utfordring for soknerådet i mindre sokn å få gjort sentrale oppgåver utan administrativ støtte. Komiteen meiner det er viktig at fellesrådet prioriterer administrativ støtte for å styrke arbeidet i soknerådet.
4. Komiteen strekar under at eit årleg fellesmøte for sokneråda vil vera viktig for å styrke samarbeid og kommunikasjon mellom dei to organa for soknet.
5. Komiteen vil støtte at det blir laga eit felles regelverk for godtgjering og frikjøp og for dekning av tapt arbeidsforteneste i bispedømeråda. Komiteen vil samstundes peike på at det må vera ein fleksibilitet i handteringa av reglane som tar høgde for at bispedøma er svært ulike, og at det kan vera tilfelle der einskilde folkevalde kjem ugunstig ut pga. ekstra lang reiseveg, tilhøve på jobb m.m. Komiteen er opptatt av at det er openheit om all form for kompensasjon.

Forslag til vedtak frå komitémedlem Hedberg:

Vedtaks punkt 3: Fellesrådene er der for å tene sokneråda og sokneråda legg premissane for økonomien og verksemda til fellesråda. Tilhøvet mellom soknerådet og fellesrådet må bli grundig utgreia.

Vedtaks punkt 5: Bispedømmeråda blir lagde ned og Kyrkjemøtet blir vald direkte frå sokneråda. Dette vil knyte Kyrkjemøtet og sokneråda meir saman og frigjere store økonomiske og menneskelege ressursar.

Forslag til vedtak

1. Trussamfunnet Den norske kyrkja er styrt av demokratiske organ på alle nivå. Dette har både teologiske og historiske årsaker. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet om å legge fram forslag om ei føresegn i kyrkjeordninga som stadfestar at rådsorgana i kyrkja utgjer ei særleg styringsteneste.
2. Kyrkjemøtet meiner det er viktig at administrativ støtte til råda, og eventuell godtgjering for teneste som rådsmedlem blir vurdert ut frå dei tilgjengelege ressursane på den aktuelle staden. Kyrkjemøtet vil oppfordre til samarbeid om administrativ støtte der det ligg til rette for det.
3. Kyrkjemøtet vil understreke at dei to organa for soknet, soknerådet og kyrkjeleg fellesråd, må ha eit nært samarbeid, med respekt for ulike mandat og roller. Kyrkjeleg fellesråd har ansvar for økonomi og tilsette og fungerer slik som det viktigaste ressursorganet for soknerådet. Både rådsmedlemene

og dei tilsette i soknet må få tilstrekkeleg opplæring i oppgåver og roller og korleis råda fungerer som styringsorgan.

4. Kyrkjemøtet vil styrke soknerådets rolle som styringsorgan for soknet og bed Kyrkjerådet om å legge fram forslag om endringar i regelverket slik at:
  - a) soknerådet får ei tydeleg rolle i samband med utlysing av og tilsetting i kyrkjelydsretta stillingar
  - b) prestar som arbeider i soknet, blir forplikta på dei planane og prioriteringane som soknerådet fastset, på lik line med dei tilsette som har soknet som arbeidsgivar
  - c) sokneråda gjennom ei årleg samling eller på anna vis kan gi retningsgivande signal til kyrkjeleg fellesråd om budsjett og planar for den kyrkjelege verksemda i kommunen.
5. Bispedømerådet har si merksemd på alt som kan gjerast for å vekke og nære det kristelege livet i kyrkjelydane. Kyrkjemøtet vil styrke bispedømerådet som strategisk organ og ressursorgan for soknet. Difor må rolla som eit strategisk mellom- og bindeledd mellom Kyrkjemøtet og lokalkyrkja utviklast. Samråd og andre møtepunkt med organa til soknet bør bli ein sentral del av arbeidsforma. Kyrkjemøtet ber om ei sak om oppgåveportefølja til bispedømerådet. Mandat og oppgåver for bispedømerådet må også bli definert med omsyn til biskopens tilsynsoppgåver.
6. Kyrkjemøtet går inn for at det blir laga felles regler for godtgjering, frikjøp og dekning av tapt arbeidsforteneste for medlemmar i bispedømeråda.

Plenumsbehandling 1:

Saksordfører: Dag Tormod Milje

Disse hadde ordet:

Arve Juritzen, Anna Riksaasen, Gaute Nordbye, Marius Berge Eide, Kjersti Gautestad Norheim, Svein Valle, Marta Kristine Ims, Hallvard Olavson Mosdøl, Karl Johan Kirkebø, Andreas Holm, Dag Tormod Milje.

Forslag, Arve Juritzen

Tillegg pkt 5. forslag til vedtak

Ber komiteen gi konkrete forslag til bispedømmerådenes nye oppgaveportefølje.

Forslag, Anna Riksaasen

forslag om nytt og tydeligere vedtak:

1. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet om å legge fram forslag om ei føresegn i kyrkjeordninga som stadfestar at rådsorgana i kyrkja utgjør ei særleg styringsteneste.
2. (Står som det står. Ingen endringer)
3. Kyrkjemøtet vil understreke at dei to organa for soknet, soknerådet og kyrkjeleg fellesråd, må ha eit nært samarbeid, med respekt for ulike mandat og roller. Både rådsmedlemene og dei tilsette i soknet må få tilstrekkeleg opplæring i oppgåver og roller og korleis råda fungerer som styringsorgan.
4. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet om å legge fram forslag om endringar i regelverket slik at: .....

5. kyrkjemøtet ynskjer å styrke bispedømerådet som strategisk organ og ressursorgan for soknet. Kyrkjemøtet ber difor om ei sak om oppgåveportoføljen til bispedømerådet. Mandat og oppgåver for bispedømerådet må også bli definert med omsyn til biskopens tilsynsoppgåver.
6. Kyrkjemøtet ynksjer felles regler for ....

Forslag, Gaute Norbye

Nytt strekpunkt under punkt 4

Soknerådet sikres daglig ledelse for sin virksomhet

Forslag, Svein Valle

Stryke «...og prioriteringane» i pkt 4b

Saken gikk tilbake til komiteen

Innstilling 2

Komiteens merknader

Komiteen legg saksorienteringa til grunn. Komiteen har følgjande merknader:

1. Komiteen meiner at erfaringane med samråd og innspelsmøte det siste året bør evaluerast og at desse møta framover bør utviklast i dialog mellom bispedømeråda og organa for soknet, i samarbeid med Kyrkjerådet. Komiteen vil presisere at slike samlingar ikkje skal erstatte høyringar.
2. Bispedømerådet vil kunne frigjere tid når det ikkje lengre har ansvar for tilsetjing av prestar. Komiteen meiner dette vil ha konsekvensar for arbeidet i rådet - både når det gjeld saksområde, tidsbruk og korleis råda skal prioritera dei oppgåvene dei skal vareta.
3. Komiteen peiker på at det er ei utfordring for soknerådet i mindre sokn å få gjort sentrale oppgåver utan administrativ støtte. Komiteen meiner det er viktig at fellesrådet prioriterer administrativ støtte for å styrke arbeidet i soknerådet.
4. Komiteen strekar under at eit årleg fellesmøte for sokneråda vil vera viktig for å styrke samarbeid og kommunikasjon mellom dei to organa for soknet.
5. Komiteen vil støtte at det blir laga eit felles regelverk for godtgjering og frikjøp og for dekning av tapt arbeidsforteneste i bispedømeråda. Komiteen vil samstundes peike på at det må vera ein fleksibilitet i handteringa av reglane som tar høgde for at bispedøma er svært ulike, og at det kan vera tilfelle der einskilde folkevalde kjem ugunstig ut pga. ekstra lang reiseveg, tilhøve på jobb m.m. Komiteen er opptatt av at det er openheit om all form for kompensasjon.

Forslag til vedtak frå komitémedlem Hedberg: <

Vedtaks punkt 3: Fellesrådene er der for å tene sokneråda og sokneråda legg premissane for økonomien og verksemda til fellesråda. Tilhøvet mellom soknerådet og fellesrådet må bli grundig utgreia.

Vedtaks punkt 5: Bispedømmeråda blir lagde ned og Kyrkjemøtet blir vald direkte frå sokneråda. Dette vil knyte Kyrkjemøtet og sokneråda meir saman og frigjere store økonomiske og menneskelege ressursar.

Forslag til vedtak

1. Trussamfunnet Den norske kyrkja er styrt av demokratiske organ på alle nivå. Dette har både teologiske og historiske årsaker. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet om å legge fram forslag om ei føresegn i kyrkjeordninga som stadfestar at rådsorgana i kyrkja utgjør ei særleg styringsteneste.
2. Kyrkjemøtet meiner det er viktig at administrativ støtte til råda, og eventuell godtgjering for teneste som rådsmedlem blir vurdert ut frå dei tilgjengelege ressursane på den aktuelle staden. Kyrkjemøtet vil oppfordre til samarbeid om administrativ støtte der det ligg til rette for det.
3. Kyrkjemøtet vil understreke at dei to organa for soknet, soknerådet og kyrkjeleg fellesråd, må ha eit nært samarbeid, med respekt for ulike mandat og roller. Kyrkjeleg fellesråd har ansvar for økonomi og tilsette og fungerer slik som det viktigaste ressursorganet for soknerådet. Både rådsmedlemene og dei tilsette i soknet må få tilstrekkeleg opplæring i oppgåver og roller og korleis råda fungerer som styringsorgan.
4. Kyrkjemøtet vil styrke soknerådets rolle som styringsorgan for soknet og bed Kyrkjerådet om å legge fram forslag om endringar i regelverket slik at:
  - a. soknerådet får ei tydeleg rolle i samband med utlysing av og tilsetting i kyrkjelydsretta stillingar
  - b. prestar som arbeider i soknet, blir forplikta på dei planane og prioriteringane som soknerådet fastset, på lik line med dei tilsette som har soknet som arbeidsgivar
  - c. sokneråda gjennom ei årleg samling eller på anna vis kan gi retningsgivande signal til kyrkjeleg fellesråd om budsjett og planar for den kyrkjelege verksemda i kommunen.
5. Bispedømmerådet har si merksemd på alt som kan gjerast for å vekke og nærme det kristelege livet i kyrkjelydane. Kyrkjemøtet vil styrke bispedømmerådet som strategisk organ og ressursorgan for soknet. Difor må rolla som eit strategisk mellom- og bindeledd mellom Kyrkjemøtet og lokalkyrkja utviklast. Samråd og andre møtepunkt med organa til soknet bør bli ein sentral del av arbeidsforma. Kyrkjemøtet ber om ei sak om oppgåveportefølja til bispedømmerådet. Mandat og oppgåver for bispedømmerådet må også bli definert med omsyn til biskopens tilsynsoppgåver.
6. Kyrkjemøtet går inn for at det blir laga felles regler for godtgjering, frikjøp og dekning av tapt arbeidsforteneste for medlemmar i bispedømmeråda.

Plenumsbehandling 2:

Saksordfører: Dag Tormod Milje

Disse hadde ordet:

Dag Tormod Milje, Hallvard Olavson Mosdøl, Svein Valle, Gaute Nordbye, Anna Riksaasen, Kristin Gunleiksrud Raam, Erling Birkedal, Jo Hedberg, Ole Andreas Grøtte Børnes, Karl Johan Kirkebø, Tore Christiansen.

Behandling av endringsforslag

Forslag, Arve Juritzen: Forslaget avvist, forslagstiller opprettholder ikke.

Forslag, Anna Riksaasen Forslaget avvist, forslagstiller opprettholder ikke.

Forslag, Gaute Norbye Forslag avvist, forslagstiller opprettholder

Forslag, Svein Valle Forslag avvist, forslagstiller opprettholder (til votering)

Votering:

Alternativt forslag, Jo Hedberg (erstatte komiteens punkt 3 og 5 med nedenstående)

Vedtaks punkt 3:

Fellesrådene er der for å tene sokneråda og sokneråda legg premissane for økonomien og verksemda til fellesråda. Tilhøvet mellom soknerådet og fellesrådet må bli grundig utgreia.

Vedtaks punkt 5:

Bispedømmeråda blir lagde ned og Kyrkjemøtet blir vald direkte frå sokneråda. Dette vil knyte Kyrkjemøtet og sokneråda meir saman og frigjere store økonomiske og menneskelege ressursar.

For: 10   Mot: 107   Forslaget falt.

Forslag, Gaute Norbye

Nytt strekpunkt under punkt 4

Soknerådet sikres daglig ledelse for sin virksomhet

For: 23   Mot: 94   Forslaget falt.

Forslag, Svein Valle

Stryke «...og prioriteringane» i pkt 4b

For: 27   Mot: 90   Forslaget falt.

Komiteens innstilling 2:

Forslaget ble enstemmig vedtatt med 117 stemmer.

Kirkemøtets vedtak

1. Trussamfunnet Den norske kyrkja er styrt av demokratiske organ på alle nivå. Dette har både teologiske og historiske årsaker. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet om å legge fram forslag om ei føresegn i kyrkjeordninga som stadfestar at rådsorgana i kyrkja utgjer ei særleg styringsteneste.
2. Kyrkjemøtet meiner det er viktig at administrativ støtte til råda, og eventuell godtgjering for teneste som rådsmedlem blir vurdert ut frå dei tilgjengelege ressursane på den aktuelle staden. Kyrkjemøtet vil oppfordre til samarbeid om administrativ støtte der det ligg til rette for det.
3. Kyrkjemøtet vil understreke at dei to organa for soknet, soknerådet og kyrkjeleg fellesråd, må ha eit nært samarbeid, med respekt for ulike mandat og roller. Kyrkjeleg fellesråd har ansvar for økonomi og tilsette og fungerer slik som det viktigaste ressursorganet for soknerådet. Både rådsmedlemene og dei tilsette i soknet må få tilstrekkeleg opplæring i oppgåver og roller og korleis råda fungerer som styringsorgan.
4. Kyrkjemøtet vil styrke soknerådets rolle som styringsorgan for soknet og bed Kyrkjerådet om å legge fram forslag om endringar i regelverket slik at:
  - a) soknerådet får ei tydeleg rolle i samband med utlysing av og tilsetting i kyrkjelydsretta stillingar
  - b) prestar som arbeider i soknet, blir forplikta på dei planane og prioriteringane som soknerådet fastset, på lik line med dei tilsette som har soknet som arbeidsgivar
  - c) sokneråda gjennom ei årleg samling eller på anna vis kan gi retningsgivande signal til kyrkjeleg fellesråd om budsjett og planar for den kyrkjelege verksemda i kommunen.
5. Bispedømerådet har si merksemd på alt som kan gjerast for å vekke og nære det kristelege livet i kyrkjelydane. Kyrkjemøtet vil styrke bispedømerådet som strategisk organ og ressursorgan for soknet. Difor må rolla som eit strategisk mellom- og bindeledd mellom Kyrkjemøtet og lokalkyrkja utviklast. Samråd og andre møtepunkt med organa til soknet bør bli ein sentral del av arbeidsforma. Kyrkjemøtet ber om ei sak om oppgåveportefølja til bispedømerådet. Mandat og oppgåver for bispedømerådet må også bli definert med omsyn til biskopens tilsynsoppgåver.
6. Kyrkjemøtet går inn for at det blir laga felles regler for godtgjering, frikjøp og dekning av tapt arbeidsforteneste for medlemar i bispedømeråda

KM 8/24 Instruks for Kirkerådet

Saksdokumenter:

Evaluering av kontrollordningene i Den norske kirke - rapport fra PwC

Forslag til instruks for Kirkerådet - rapport fra PwC

Sammendrag

Kirkerådet er det øverste utøvende organet for hele trossamfunnet Den norske kirke. Kirkerådet er også det øverste utøvende organet i rettssubjektet Den norske kirke og har i den rollen flere styrefunksjoner.

For å gjøre disse to rollene mer tydelige, slik at Kirkerådets medlemmer er seg de ulike oppgavene bevisst, foreslår Kirkerådet at Kirkerådets ulike oppgavene blir beskrevet i en instruks. Instruksen tar ikke sikte på å gjøre endringer i ansvarsforhold. For å forenkle regelverket og unngå uklarhet om forholdet mellom en instruks og annet kirkelig regelverk foreslår Kirkerådet at dagens virksomhetsregler for Kirkerådet i hovedsak tas inn i den nye instruksen.

Det foreslås ingen nye regler for arbeidet i rådet eller vesentlige materielle endringer i virksomhetsreglene, ut over noen forenklinger. Kirkerådet gis på samme måte som i dag myndighet til å fastsette nærmere regler for sin virksomhet innenfor rammene av instruksen. Av hensyn til sammenheng og hensiktsmessighet er noen reguleringer som følger av annet regelverk, også omtalt i instruksen.

Som en følge av ny instruks kan forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet (virksomhetsreglene) oppheves.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

I

Følgende instruks for Kirkerådets arbeid fastsettes:

Instruks for Kirkerådets arbeid

1 Formål

Formålet med denne instruksen er å gi overordnede føringer og retningslinjer for Kirkerådets mandat, rolle og oppgaver, samt å tydeliggjøre rollefordelingen mellom Kirkemøtet, Kirkerådet og daglig leder (direktør).

2 Overordnede rammer

Kirkerådet skal utføre sitt arbeid i lojalitet mot Den norske kirkes læregrunnlag.

Kirkerådet kombinerer i sin virksomhet to ulike funksjoner:

- a. Kirkerådet er det utøvende organet for trossamfunnet Den norske kirke og har med dette ansvaret for å lede trossamfunnets arbeid på nasjonalt nivå.
- b. Kirkerådet fungerer som styre i rettssubjektet Den norske kirke og har med dette det overordnede ansvaret for økonomi- og virksomhetsstyring i rettssubjektet Den norske kirke.

I begge funksjonene forbereder og iverksetter Kirkerådet Kirkemøtets vedtak. Kirkerådet rapporterer til Kirkemøtet om oppfølging av Kirkemøtets vedtak.

3 Kirkerådets som utøvende organ for trossamfunnet Den norske kirke

Kirkerådet setter opp sakslisten, forbereder og fremmer saker som skal behandles av Kirkemøtet. Videre skal Kirkerådet iverksette Kirkemøtets beslutninger. Kirkerådet leder trossamfunnet Den norske kirkes arbeid på nasjonalt nivå.

4. Kirkerådets styrefunksjoner i rettssubjektet Den norske kirke

Kirkerådet har det overordnede ansvaret for forvaltningen av rettssubjektet Den norske kirke og for å se til den daglige ledelsen og rettssubjektets virksomhet for øvrig.

Kirkerådet skal vedta budsjett for kalenderåret i samsvar med Kirkemøtets overordnede føringer. Kirkerådet skal fastsette og godkjenne et samlet årsregnskap for Den norske kirke og legge dette frem for Kirkemøtet til orientering.

Kirkerådet har ansvaret for at økonomiforvaltningen og økonomistyringen i rettssubjektet Den norske kirke er forsvarlig. Kirkerådet skal holde seg orientert om rettssubjektets økonomiske stilling og det til enhver tid gjeldende risikobildet for virksomheten.

Kirkerådet plikter å påse at rettssubjektet Den norske kirkes virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll, herunder at regnskapene underlegges forsvarlig ekstern revisjon.

5 Kirkerådets rolle overfor bispedømmerådene

Kirkerådet kan pålegge bispedømmerådene gjøremål i saker som hører inn under Kirkerådets ansvarsområde.

6. Kirkerådets ledelse

Kirkerådets leder er Den norske kirkes øverste folkevalgte leder.

Lederen av Kirkerådet eller nestlederen leder Kirkerådets møter.

Lederen av Kirkerådet representerer rådet utad og uttaler seg normalt på rådets vegne.

Trer leder midlertidig ut av funksjon, rykker nestleder midlertidig opp til leder. Trer leder endelig ut av funksjon, rykker nestleder opp til leder frem til førstkomende Kirkemøte, hvor nytt ledervalg avholdes. Kirkerådet velger midlertidig ny nestleder.

7. Kirkerådets medlemmer

Kirkerådet er et kollegialt organ hvor myndigheten utøves av medlemmene i felleskap, og hvor kollegiet har et kollektivt ansvar for de vedtakene som fattes. Alle medlemmene skal ivareta både trossamfunnet Den norske kirkes interesser og rettssubjektet Den norske kirkes interesser, og medlemmene skal være lojale mot de vedtakene som Kirkerådet fatter.

8. **Inhabilitet og taushetsplikt**

Kirkerådets medlemmer og daglige leder er underlagt habilitetsreglene i forvaltningsloven kapittel II og kirkeordningen § 42 tredje ledd. Kirkerådets medlemmer har taushetsplikt om noens personlige forhold og forretningshemmeligheter etter forvaltningsloven § 13, jf. kirkeordningen § 42 første ledd.

9. **Daglig leder**

Kirkerådets direktør er ansvarlig for organisering og daglig ledelse av Kirkerådets virksomhet. Direktøren skal følge de retningslinjene og påleggene som Kirkerådet gir. Direktøren skal delta i kirkerådets møter med tale- og forslagsrett, men uten stemmerett.

10. **Utvalg**

Kirkerådet kan velge et arbeidsutvalg. Antall medlemmer i arbeidsutvalget avgjøres av Kirkerådet. Arbeidsutvalget kan avgjøre saker av mindre betydning som ikke kan utsettes til neste møte i Kirkerådet. Avgjørelsen skal refereres i det første møtet etter at avgjørelsen er truffet.

Kirkerådet kan oppnevne utvalg til forberedende behandling av saker som hører inn under rådet, til å utføre særskilte verv, til å lede grener av rådets virksomhet og til å utføre særskilt angitte oppgaver innen Kirkerådets ansvarsområde. Til slike utvalg kan også andre enn Kirkerådets medlemmer velges. Begge kjønn skal om mulig være representert.

Slike utvalg kan tildeles avgjørelsesmyndighet i alle saker som er lagt inn under utvalgets mandat, hvor ikke annet er bestemt.

11. **Kirkerådets vedtak**

Kirkerådet treffer sine vedtak i møte.

Kirkerådet kan bare gjøre gyldige vedtak når preses (eventuelt fungerende preses) og minst halvparten av medlemmene, eller lovlig innkalte varamedlemmer, er til stede og avgir stemme i saken.

Vedtak i Kirkerådet treffes med alminnelig flertall av de stemmene som avgis, hvis ikke annet er bestemt. Ved stemmelikhet i andre saker enn valg er møteleders stemme avgjørende. Ved valg og ansettelse kan hvert enkelt medlem kreve skriftlig avstemning. Ved valg og ansettelse er den eller de valgt eller ansatt som har fått mer enn halvparten av de avgitte stemmene. Hvis ingen eller et utilstrekkelig antall får slikt flertall, holdes ny avstemning. Ved denne er den eller de valgt eller ansatt som får flest stemmer. Ved stemmelikhet avgjøres valg ved loddtrekning.

12. **Kirkerådets møteform**

Møter i Kirkerådet holdes som åpne møter, dersom ikke Kirkerådet har bestemt noe annet eller sakens natur tilsier det.

Personalsaker og saker hvor taushetsplikt tilsier det, skal behandles for lukkede dører. Dette kan også gjelde noen av økonomisakene. Debatt om hvorvidt en sak skal behandles for åpne eller lukkede dører, foregår for lukkede dører.

Det skal føres møtebok for Kirkerådets møter. Møteboken skal godkjennes og offentliggjøres senest fire uker etter rådsmøtet.

13. **Fastsetting og gjennomføring av møter**

Møter i Kirkerådet avholdes på de tidspunktene som er vedtatt av rådet selv, og ellers når lederen av Kirkerådet finner det påkrevd eller minst 1/3 av medlemmene krever det. Lederen av Kirkerådet har ansvar for å sette opp saksliste for det enkelte møtet.

Lederen av Kirkerådet kan beslutte å behandle en sak skriftlig hvis det er påkrevd å få avgjort en sak før neste møte.

Har et medlem forfall til et møte, innkalles vararepresentanten.

Lederen av Mellomkirkelig råd, lederen av Samisk kirkeråd og lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg møter fast i Kirkerådet med tale- og forslagsrett.

Kirkerådet kan innkalle andre personer til å delta i forhandlingene, men uten stemmerett.

14. **Nærmere regler**

Nærmere regler

Innenfor rammene av denne instruksen fastsetter Kirkerådet selv nærmere regler for rådets virksomhet og saksbehandling.

Kirkerådet gir nærmere regler om krav til gjennomføring av fjernmøter.

Kirkerådet fastsetter i særskilt delegasjonsreglement hvilken myndighet som er tildelt lederen av Kirkerådet, arbeidsutvalget og daglig leder.

II

Forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet av 14. november 2021 nr. 3246 oppheves.

III

Reglene trer i kraft straks.

2. Kirkerådet foreslår for Kirkemøtet at endringsforslag i KM 8/24 oversendes til behandling i komite C etter regelkomiteens behandling.

Plenumsbehandling 1

Saksordfører: Karin-Elin Berg

Følgende hadde ordet:

Jo Hedberg

Endringsforslag Jo Hedberg:

Linje 15: Kirkerådet er forpliktet på Den norske kirkes læregrunnlag og skal arbeide utfra og innen denne ramme.

2) Linje 51-53 strykes. Diktat av bispedømmerådene.

3) Vedtaksforslag linje 72: ..fatter, «men dette hindrer ikke det enkelte medlem i å stemme etter sin overbevisning og stå for dette i etterkant.»

4) Fra Forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet tas inn:

§ 2.2 Om fjernmøter.

§ 4.2 At saklisten skal foreligge i god tid, senest en uke før møtet.

§ 6 Endring av saklisten.

Saken går til regelkomiteen.

Innstilling 1 fra komite

Regelkomiteens merknader

Regelkomiteens oppdrag er å gi en innstilling til Kirkemøtet om endringsforslag er tilstrekkelig utredet til å vedtas, jf. Kirkemøtets forretningsorden §§ 2-4 og 3-6.

Regelkomiteen har gruppert endringsforslagene inn i endringsforslag regelkomiteen vurderer som tilstrekkelig utredet, og de endringsforslag som ikke vurderes som tilstrekkelig utredet.

Endringsforslag som regelkomiteen vurderer som tilstrekkelig utredet

Endringsforslag 2 fra Jo Hedberg

Linje 51-53 strykes. Diktat av bispedømmerådene.

Regelkomiteens vurdering

Punkt 5 på linje 51-53 er en gjentakelse av noe som uansett følger av kirkeordning for Den norske kirke § 26 annet ledd: «Bispedømmerådet utfører de gjøremål som det til enhver tid er pålagt av Kirkemøtet eller Kirkerådet». Om forslaget vedtas, vil det ikke ha noen innholdsmessig betydning, da det uansett følger av kirkeordningen § 26 annet ledd at Kirkerådet kan pålegge bispedømmerådene gjøremål i saker som hører inn under Kirkerådets ansvarsområde.

Regelkomiteen vurderer derfor at forslaget er tilstrekkelig utredet til å kunne vedtas.

Endringsforslag 3 fra Jo Hedberg

Vedtaksforslag linje 72: ..fatter, «men dette hindrer ikke det enkelte medlem i å stemme etter sin overbevisning og stå for dette i etterkant.»

Regelkomiteens vurdering

Regelkomiteen viser til at saksorienteringens merknad til forslaget lyder som følger:

«Punktet beskriver medlemmenes forhold til rådet som kollegialt organ og peker på det ansvaret som følger av å være medlem i Kirkerådet. Punktet legger ingen (nye) begrensninger på medlemmenes yringsfrihet eller mulighet for kirkepolitisk virksomhet» (KM 08/24 side 15, vår kursivering)

I lys av at forarbeidene presiserer at punktet ikke legger noen nye begrensninger på medlemmenes ytringsfrihet eller mulighet for kirkepolitisk virksomhet, anser regelkomiteen at forslaget er tilstrekkelig utredet til å kunne vedtas.

Endringsforslag 4 fra Jo Hedberg

Fra Forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet tas inn:

§ 2.2 Om fjernmøter.

§ 4.2 At sakslisten skal foreligge i god tid, senest en uke før møtet.

§ 6 Endring av sakslisten.

Regelkomiteens vurdering

Endringsforslaget innebærer at nåværende bestemmelser i forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet videreføres ved å tas inn i instruksen for Kirkerådet. Regelkomiteen mener at endringsforslag som går ut på å videreføre nåværende ordning, må anses som tilstrekkelig utredet til å kunne vedtas.

Konkret innebærer det at følgende bestemmelser tas inn i instruksen:

[Nåværende § 2 nr. 2]

Kirkerådet kan selv beslutte at møte skal holdes som fjernmøte. Fjernmøte innebærer at én eller flere av deltakerne ikke sitter i samme lokale, men at de via tekniske hjelpemidler likevel kan se, høre og kommunisere med hverandre. Kravene som ellers gjelder for møter, gjelder også for fjernmøter. Kirkerådet gir nærmere regler om krav til gjennomføring av fjernmøter, herunder der møtet etter **punkt 12** skal lukkes. Disse reglene kan også inneholde unntak fra kravene i annet punktum.

[Nåværende § 4 nr. 2 annet punktum]

Innkalling til møte skal sendes ut i god tid og senest én uke før møtet, og den skal inneholde en oversikt over de saker som skal behandles, og nødvendige sakspapirer.

[Nåværende § 6]

Kirkerådet kan med alminnelig flertall vedta å utsette realitetsbehandlingen av en sak på den utsendte sakslisten. Det kan også treffe vedtak i saker som ikke er oppført på sakslisten, hvis ikke møteleder eller 1/3 av de fremmøtte medlemmene motsetter seg dette.

Ethvert medlem av rådet kan rette forespørsler til lederen i møtet, også om saker som ikke står på sakslisten.

Siden forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet § 2 nr. 2 allerede inneholder en bestemmelse om at Kirkerådet gir nærmere regler om krav til gjennomføring av fjernmøter, legger regelkomiteen til grunn at endringsforslaget vil bety at endringsforslaget vil erstatte punkt 14 annet ledd. Paragraf 2 nr. 2 sin henvisning til § 3, må også erstattes av en henvisning til punkt 12.

Når det gjelder nåværende § 4 nr. 2 inneholder den to bestemmelser: For det første slår leddet fast at «Rådets leder har ansvar for å sette opp saksliste for det enkelte møte.» For det andre inneholder en bestemmelse om tidspunktet for utsending av sakslisten. Regelkomiteen antar at det er sistnevnte bestemmelse som er ment tatt inn, men begge deler vil uansett være tilstrekkelig utredet til å kunne vedtas.

Endringsforslag som regelkomiteen ikke vurderer som tilstrekkelig utredet

Endringsforslag 1 fra Jo Hedberg

Linje 15: Kirkerådet er forpliktet på Den norske kirkes læregrunnlag og skal arbeide utfra og innen denne ramme.

Regelkomiteens vurdering

Regelkomiteen skal blant annet vurdere om endringsforslag er forenlig med annet regelverk, jf. Kirkemøtets forretningsorden § 3-6 annet ledd. Regelkomiteen viser til at den primære reguleringen av Kirkerådets lojalitet mot Den norske kirkes læregrunnlag følger av at kirkeordningen for Den norske kirke § 37 fastsetter at «De kirkelige møter og råd etter denne ordning skal utføre sitt arbeid i lojalitet mot Den norske kirkes læregrunnlag».

Denne bestemmelsen er en videreføring av kirkeloven § 28, som igjen var en videreføring av lov om Den norske kirkes ordning § 67 som kom inn i loven i 1984. Bestemmelsen ble opprinnelig foreslått i NOU 1975: 30 *Staten og Den norske kirke* side 168, jf. Ot.prp.nr. 74 (1982-1983 side 23 og 48–49), og har vært nærmere drøftet i NOU 1985: 21 *Den norske kirke og læren* kapittel 5. Nåværende formulering i kirkeordningen, som er foreslått gjentatt om Kirkerådet i instruksene, bygger altså på en lang historie og nærmere utredning om hvordan den aktuelle bestemmelsen skal forstås.

Når Kirkerådet har foreslått å gjenta gjengivelsen av kirkeordningen § 37 er det begrunnet i saksorienteringen med at «Det gir bedre sammenheng og lesbarhet at enkelte forhold gjentas i instruksene enn at det bare henvises til de relevante reglene andre steder, eller at andre regler forutsettes kjent» (sak KM 08/24 side 11).

I lys av dette vurderer regelkomiteen at forslaget ikke er tilstrekkelig utredet til å kunne vedtas.

Videre behandling

Regelkomiteen kan oversende endringsforslag som er ansett som tilstrekkelig utredet til ordinær komitébehandling, jf. Kirkemøtets forretningsorden § 3-6 fjerde ledd. I denne saken har Kirkerådet foreslått for Kirkemøtet i forslag til vedtak punkt 2 «at endringsforslag i KM 8/24 oversendes til behandling i komite C etter regelkomiteens behandling». Regelkomiteen oversender med dette endringsforslagene til ordinær komitébehandling i komité C.

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen og regelkomiteens merknader til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Forslaget om at Kirkerådet er forpliktet på Den norske kirkes læregrunnlag og skal arbeide utfra og innen denne ramme (forslag 1), har regelkomiteen vurdert at ikke er tilstrekkelig utredet. Komiteen har derfor ikke vurdert dette forslaget.
2. Det ble fremmet et forslag om å fjerne punkt 5 som omhandler Kirkerådets rolle overfor bispedømmerådene (forslag 2). Dette punktet er en gjentakelse av det som står i kirkeordning for Den norske kirke § 26 andre ledd. Komiteen mener at dette punktet med fordel også kan stå i instruksene av pedagogiske grunner, og avviser derfor forslaget.

3. Til forslaget om å endre siste setning i punkt 7 om Kirkerådets medlemmer (forslag 3), peker regelkomiteen på at punktet ikke medfører noen nye begrensinger på medlemmenes ytringsfrihet. Komiteen mener derfor at forslaget allerede er ivarettatt, og avviser forslaget.

4. Komiteen har også behandlet forslaget om at flere av de nåværende bestemmelsene i forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet, §§ 2.2, 4.2 og 6, skal videreføres i instruks (forslag 4). Komiteen mener at punkt 14 i instruks ivaretar dette på en tilstrekkelig måte, og avviser derfor forslaget.

5. Komiteen anbefaler at Kirkerådet i de nærmere reglene de fastsetter etter punkt 14, inkluderer følgende:

- a) En tydeliggjøring av at direktøren, eller den direktøren utpeker, har møteplikt og at direktøren som hovedregel innstiller på vedtak.
- b) En bestemmelse om at Kirkerådets møter som hovedregel skal strømmes i de åpne sakene.

Forslag til vedtak

I

Følgende instruks for Kirkerådets arbeid fastsettes:

Instruks for Kirkerådets arbeid

1 Formål

Formålet med denne instruks er å gi overordnede føringer og retningslinjer for Kirkerådets mandat, rolle og oppgaver, samt å tydeliggjøre rollefordelingen mellom Kirkemøtet, Kirkerådet og daglig leder (direktør).

2 Overordnede rammer

Kirkerådet skal utføre sitt arbeid i lojalitet mot Den norske kirkes læregrunnlag.

Kirkerådet kombinerer i sin virksomhet to ulike funksjoner:

- c. Kirkerådet er det utøvende organet for trossamfunnet Den norske kirke og har med dette ansvaret for å lede trossamfunnets arbeid på nasjonalt nivå.
- d. Kirkerådet fungerer som styre i rettssubjektet Den norske kirke og har med dette det overordnede ansvaret for økonomi- og virksomhetsstyring i rettssubjektet Den norske kirke.

I begge funksjonene forbereder og iverksetter Kirkerådet Kirkemøtets vedtak. Kirkerådet rapporterer til Kirkemøtet om oppfølging av Kirkemøtets vedtak.

3 Kirkerådet som utøvende organ for trossamfunnet Den norske kirke

Kirkerådet setter opp sakslisten, forbereder og fremmer saker som skal behandles av Kirkemøtet. Videre skal Kirkerådet iverksette Kirkemøtets beslutninger. Kirkerådet leder trossamfunnet Den norske kirkes arbeid på nasjonalt nivå.

4 Kirkerådets styrefunksjoner i rettssubjektet Den norske kirke

Kirkerådet har det overordnede ansvaret for forvaltningen av rettssubjektet Den norske kirke og for å se til den daglige ledelsen og rettssubjektets virksomhet for øvrig.

Kirkerådet skal vedta budsjett for kalenderåret i samsvar med Kirkemøtets overordnede føringer. Kirkerådet skal fastsette og godkjenne et samlet årsregnskap for Den norske kirke og legge dette frem for Kirkemøtet til orientering.

Kirkerådet har ansvaret for at økonomiforvaltningen og økonomistyringen i rettssubjektet Den norske kirke er forsvarlig. Kirkerådet skal holde seg orientert om rettssubjektets økonomiske stilling og det til enhver tid gjeldende risikobildet for virksomheten.

Kirkerådet plikter å påse at rettssubjektet Den norske kirkes virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll, herunder at regnskapene underlegges forsvarlig ekstern revisjon.

5 Kirkerådets rolle overfor bispedømmerådene

Kirkerådet kan pålegge bispedømmerådene gjøremål i saker som hører inn under Kirkerådets ansvarsområde.

6 Kirkerådets ledelse

Kirkerådets leder er Den norske kirkes øverste folkevalgte leder.

Lederen av Kirkerådet eller nestlederen leder Kirkerådets møter.

Lederen av Kirkerådet representerer rådet utad og uttaler seg normalt på rådets vegne.

Trer leder midlertidig ut av funksjon, rykker nestleder midlertidig opp til leder. Trer leder endelig ut av funksjon, rykker nestleder opp til leder frem til førstkommende Kirkemøte, hvor nytt ledervalg avholdes. Kirkerådet velger midlertidig ny nestleder.

7 Kirkerådets medlemmer

Kirkerådet er et kollegialt organ hvor myndigheten utøves av medlemmene i felleskap, og hvor kollegiet har et kollektivt ansvar for de vedtakene som fattes. Alle medlemmene skal ivareta både trossamfunnet Den norske kirkes interesser og rettssubjektet Den norske kirkes interesser, og medlemmene skal være lojale mot de vedtakene som Kirkerådet fatter.

8 Inhabilitet og taushetsplikt

Kirkerådets medlemmer og daglige leder er underlagt habilitetsreglene i forvaltningsloven kapittel II og kirkeordningen § 42 tredje ledd. Kirkerådets medlemmer har taushetsplikt om noens personlige forhold og forretningshemmeligheter etter forvaltningsloven § 13, jf. kirkeordningen § 42 første ledd.

9 Daglig leder

Kirkerådets direktør er ansvarlig for organisering og daglig ledelse av Kirkerådets virksomhet. Direktøren skal følge de retningslinjene og påleggene som Kirkerådet gir. Direktøren skal delta i kirkerådets møter med tale- og forslagsrett, men uten stemmerett.

10 Utvalg

Kirkerådet kan velge et arbeidsutvalg. Antall medlemmer i arbeidsutvalget avgjøres av Kirkerådet. Arbeidsutvalget kan avgjøre saker av mindre betydning som ikke kan utsettes til neste møte i Kirkerådet. Avgjørelsen skal refereres i det første møtet etter at avgjørelsen er truffet.

Kirkerådet kan oppnevne utvalg til forberedende behandling av saker som hører inn under rådet, til å utføre særskilte verv, til å lede grener av rådets virksomhet og til å utføre særskilt angitte oppgaver innen Kirkerådets ansvarsområde. Til slike utvalg kan også andre enn Kirkerådets medlemmer velges. Begge kjønn skal om mulig være representert.

Slike utvalg kan tildeles avgjørelsesmyndighet i alle saker som er lagt inn under utvalgets mandat, hvor ikke annet er bestemt.

11 Kirkerådets vedtak

Kirkerådet treffer sine vedtak i møte.

Kirkerådet kan bare gjøre gyldige vedtak når preses (eventuelt fungerende preses) og minst halvparten av medlemmene, eller lovlig innkalte varamedlemmer, er til stede og avgir stemme i saken.

Vedtak i Kirkerådet treffes med alminnelig flertall av de stemmene som avgis, hvis ikke annet er bestemt. Ved stemmelikhet i andre saker enn valg er møteleders stemme avgjørende. Ved valg og ansettelse kan hvert enkelt medlem kreve skriftlig avstemning. Ved valg og ansettelse er den eller de valgt eller ansatt som har fått mer enn halvparten av de avgitte stemmene. Hvis ingen eller et utilstrekkelig antall får slikt flertall, holdes ny avstemning. Ved denne er den eller de valgt eller ansatt som får flest stemmer. Ved stemmelikhet avgjøres valg ved loddtrekning.

12 Kirkerådets møteform

Møter i Kirkerådet holdes som åpne møter, dersom ikke Kirkerådet har bestemt noe annet eller sakens natur tilsier det.

Personalsaker og saker hvor taushetsplikt tilsier det, skal behandles for lukkede dører. Dette kan også gjelde noen av økonomisakene. Debatt om hvorvidt en sak skal behandles for åpne eller lukkede dører, foregår for lukkede dører.

Det skal føres møtebok for Kirkerådets møter. Møteboken skal godkjennes og offentliggjøres senest fire uker etter rådsmøtet.

13 Fastsetting og gjennomføring av møter

Møter i Kirkerådet avholdes på de tidspunktene som er vedtatt av rådet selv, og ellers når lederen av Kirkerådet finner det påkrevd eller minst 1/3 av medlemmene krever det. Lederen av Kirkerådet har ansvar for å sette opp saksliste for det enkelte møtet.

Lederen av Kirkerådet kan beslutte å behandle en sak skriftlig hvis det er påkrevd å få avgjort en sak før neste møte.

Har et medlem forfall til et møte, innkalles vararepresentanten.

Lederen av Mellomkirkelig råd, lederen av Samisk kirkeråd og lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg møter fast i Kirkerådet med tale- og forslagsrett.

Kirkerådet kan innkalle andre personer til å delta i forhandlingene, men uten stemmerett.

14 Nærmere regler

Innenfor rammene av denne instruksen fastsetter Kirkerådet selv nærmere regler for rådets virksomhet og saksbehandling.

Kirkerådet gir nærmere regler om krav til gjennomføring av fjernmøter.

Kirkerådet fastsetter i særskilt delegasjonsreglement hvilken myndighet som er tildelt lederen av Kirkerådet, arbeidsutvalget og daglig leder.

II

Forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet av 14. november 2021 nr. 3246 oppheves.

III

Reglene trer i kraft straks.

Plenumsbehandling 2:

Saksordfører: Herborg Finnset

Disse hadde ordet:

Herborg Oline Finnset, Jo Hedberg, Harald Hegstad, Kristin Gunleiksrud Raaum

Endringsforslagene ved Jo Hedberg opprettholdes.

Votering

Endringsforslag 3) ved, Jo Hedberg

3) Vedtaksforslag linje 72: ..fatter, «men dette hindrer ikke det enkelte medlem i å stemme etter sin overbevisning og stå for dette i etterkant.»

For: 11   Mot: 106   Forslaget falt

Endringsforslag, Jo Hedberg

4) Fra Forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet tas inn:
§ 4.2 At sakslisten skal foreligge i god tid, senest en uke før møtet

For: 42   Mot: 75   Forslaget falt

Votering over komiteens innstilling:

For: 109   Mot:8   Forslaget ble vedtatt

Kirkemøtes vedtak

I

Følgende instruks for Kirkerådets arbeid fastsettes:

Instruks for Kirkerådets arbeid

1 Formål

Formålet med denne instruksen er å gi overordnede føringer og retningslinjer for Kirkerådets mandat, rolle og oppgaver, samt å tydeliggjøre rollefordelingen mellom Kirkemøtet, Kirkerådet og daglig leder (direktør).

2 Overordnede rammer

Kirkerådet skal utføre sitt arbeid i lojalitet mot Den norske kirkes læregrunnlag.

Kirkerådet kombinerer i sin virksomhet to ulike funksjoner:

- e. Kirkerådet er det utøvende organet for trossamfunnet Den norske kirke og har med dette ansvaret for å lede trossamfunnets arbeid på nasjonalt nivå.
- f. Kirkerådet fungerer som styre i rettssubjektet Den norske kirke og har med dette det overordnede ansvaret for økonomi- og virksomhetsstyring i rettssubjektet Den norske kirke.

I begge funksjonene forbereder og iverksetter Kirkerådet Kirkemøtets vedtak. Kirkerådet rapporterer til Kirkemøtet om oppfølging av Kirkemøtets vedtak.

3 Kirkerådet som utøvende organ for trossamfunnet Den norske kirke

Kirkerådet setter opp sakslisten, forbereder og fremmer saker som skal behandles av Kirkemøtet. Videre skal Kirkerådet iverksette Kirkemøtets beslutninger. Kirkerådet leder trossamfunnet Den norske kirkes arbeid på nasjonalt nivå.

4 Kirkerådets styrefunksjoner i rettssubjektet Den norske kirke

Kirkerådet har det overordnede ansvaret for forvaltningen av rettssubjektet Den norske kirke og for å se til den daglige ledelsen og rettssubjektets virksomhet for øvrig.

Kirkerådet skal vedta budsjett for kalenderåret i samsvar med Kirkemøtets overordnede føringer. Kirkerådet skal fastsette og godkjenne et samlet årsregnskap for Den norske kirke og legge dette frem for Kirkemøtet til orientering.

Kirkerådet har ansvaret for at økonomiforvaltningen og økonomistyringen i rettssubjektet Den norske kirke er forsvarlig. Kirkerådet skal holde seg orientert om rettssubjektets økonomiske stilling og det til enhver tid gjeldende risikobildet for virksomheten.

Kirkerådet plikter å påse at rettssubjektet Den norske kirkes virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll, herunder at regnskapene underlegges forsvarlig ekstern revisjon.

5 Kirkerådets rolle overfor bispedømmerådene

Kirkerådet kan pålegge bispedømmerådene gjøremål i saker som hører inn under Kirkerådets ansvarsområde.

6 Kirkerådets ledelse

Kirkerådets leder er Den norske kirkes øverste folkevalgte leder.

Lederen av Kirkerådet eller nestlederen leder Kirkerådets møter.

Lederen av Kirkerådet representerer rådet utad og uttaler seg normalt på rådets vegne.

Trer leder midlertidig ut av funksjon, rykker nestleder midlertidig opp til leder. Trer leder endelig ut av funksjon, rykker nestleder opp til leder frem til førstkommende Kirkemøte, hvor nytt ledervalg avholdes. Kirkerådet velger midlertidig ny nestleder.

7 Kirkerådets medlemmer

Kirkerådet er et kollegialt organ hvor myndigheten utøves av medlemmene i felleskap, og hvor kollegiet har et kollektivt ansvar for de vedtakene som fattes. Alle medlemmene skal ivareta både trossamfunnet Den norske kirkes interesser og rettssubjektet Den norske kirkes interesser, og medlemmene skal være lojale mot de vedtakene som Kirkerådet fatter.

8 Inhabilitet og taushetsplikt

Kirkerådets medlemmer og daglige leder er underlagt habilitetsreglene i forvaltningsloven kapittel II og kirkeordningen § 42 tredje ledd. Kirkerådets medlemmer har taushetsplikt om noens personlige forhold og forretningshemmeligheter etter forvaltningsloven § 13, jf. kirkeordningen § 42 første ledd.

9 Daglig leder

Kirkerådets direktør er ansvarlig for organisering og daglig ledelse av Kirkerådets virksomhet. Direktøren skal følge de retningslinjene og påleggene som Kirkerådet gir. Direktøren skal delta i kirkerådets møter med tale- og forslagsrett, men uten stemmerett.

10 Utvalg

Kirkerådet kan velge et arbeidsutvalg. Antall medlemmer i arbeidsutvalget avgjøres av Kirkerådet. Arbeidsutvalget kan avgjøre saker av mindre betydning som ikke kan utsettes til neste møte i Kirkerådet. Avgjørelsen skal refereres i det første møtet etter at avgjørelsen er truffet.

Kirkerådet kan oppnevne utvalg til forberedende behandling av saker som hører inn under rådet, til å utføre særskilte verv, til å lede grener av rådets virksomhet og til å utføre særskilt angitte oppgaver innen Kirkerådets ansvarsområde. Til slike utvalg kan også andre enn Kirkerådets medlemmer velges. Begge kjønn skal om mulig være representert.

Slike utvalg kan tildeles avgjørelsesmyndighet i alle saker som er lagt inn under utvalgets mandat, hvor ikke annet er bestemt.

11 Kirkerådets vedtak

Kirkerådet treffer sine vedtak i møte.

Kirkerådet kan bare gjøre gyldige vedtak når preses (eventuelt fungerende preses) og minst halvparten av medlemmene, eller lovlig innkalte varamedlemmer, er til stede og avgir stemme i saken.

Vedtak i Kirkerådet treffes med alminnelig flertall av de stemmene som avgis, hvis ikke annet er bestemt. Ved stemmelikhet i andre saker enn valg er møteleders stemme avgjørende. Ved valg og ansettelse kan hvert enkelt medlem kreve skriftlig avstemning. Ved valg og ansettelse er den eller de valgt eller ansatt som har fått mer enn halvparten av de avgitte stemmene. Hvis ingen eller et utilstrekkelig antall får slikt flertall, holdes ny avstemning. Ved denne er den eller de valgt eller ansatt som får flest stemmer. Ved stemmelikhet avgjøres valg ved loddtrekning.

12 Kirkerådets møteform

Møter i Kirkerådet holdes som åpne møter, dersom ikke Kirkerådet har bestemt noe annet eller sakens natur tilsier det.

Personalsaker og saker hvor taushetsplikt tilsier det, skal behandles for lukkede dører. Dette kan også gjelde noen av økonomisakene. Debatt om hvorvidt en sak skal behandles for åpne eller lukkede dører, foregår for lukkede dører.

Det skal føres møtebok for Kirkerådets møter. Møteboken skal godkjennes og offentliggjøres senest fire uker etter rådsmøtet.

13 Fastsetting og gjennomføring av møter

Møter i Kirkerådet avholdes på de tidspunktene som er vedtatt av rådet selv, og ellers når lederen av Kirkerådet finner det påkrevd eller minst 1/3 av medlemmene krever det. Lederen av Kirkerådet har ansvar for å sette opp sakliste for det enkelte møtet.

Lederen av Kirkerådet kan beslutte å behandle en sak skriftlig hvis det er påkrevd å få avgjort en sak før neste møte.

Har et medlem forfall til et møte, innkalles vararepresentanten.

Lederen av Mellomkirkelig råd, lederen av Samisk kirkeråd og lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg møter fast i Kirkerådet med tale- og forslagsrett.

Kirkerådet kan innkalle andre personer til å delta i forhandlingene, men uten stemmerett.

14 Nærmere regler

Innenfor rammene av denne instruksjonen fastsetter Kirkerådet selv nærmere regler for rådets virksomhet og saksbehandling.

Kirkerådet gir nærmere regler om krav til gjennomføring av fjernmøter.

Kirkerådet fastsetter i særskilt delegasjonsreglement hvilken myndighet som er tildelt lederen av Kirkerådet, arbeidsutvalget og daglig leder.

II

Forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet av 14. november 2021 nr. 3246 oppheves.

III

Reglene trer i kraft straks

KM 9/24 Ordning for askeonsdag

Saksdokumenter:

Veiledning til ordning for askeonsdag - bokmål

Rettleiing til ordning for oskeonsdag – nynorsk

Sammendrag

På bakgrunn av vedtak i Bispemøtet og Kirkerådet (BM 13/22, KR 34/22), har Nemnd for gudstjenesteliv utarbeidet et forslag til liturgisk ordning for askeonsdag (NFG 18/22). Bispemøtet har uttalt seg om forslaget fra Nemnd for gudstjenesteliv (BM 6/23) og Kirkerådet har sendt Ordning for askeonsdag på høring (KR 25/23). Etter gjennomført høring har Kirkerådet behandlet den justerte ordningen (KR 87/23), Bispemøtet har uttalt seg om de læremessige sidene ved Ordning for askeonsdag (BM 13/24) og Kirkerådet sender med dette ordningen til Kirkemøtet for vedtak (KR 29/24).

Denne saken presenterer forslag til Ordning for askeonsdag og redegjør de endringer som er gjort i tråd med høringen og uttalelser fra Bispemøtet. Vedlagt saken er Veiledning for askeonsdag på bokmål og nynorsk. Det er kun ordningen slik den fremgår i «Forslag til vedtak» som skal vedtas av Kirkemøtet.

Plenumsbehandling 1

Saksordfører: Linn Strømme Hummelvoll

Følgende hadde ordet

Tore Christiansen, Andreas Holm, Kathrine Tallaksen Skjerdal, Jan Otto Myrseth, Gunnar Innerdal, Dag Tormod Milje, Jostein Ådna, Magnus Moksnes Myhre

Forslag, Andreas Holm

Side 2 og rad 30-31: At det tydeliggjøres hvordan asketegning kan integreres i skriftemålgudstjenesten. Tilsvarende endring i den nynorske versjonen.

Forslag, Gunnar Innerdal

Primærforslag:

«Herren» erstatter «Gud» under «19 Utsendelse» i Ordning for Askeonsdag (linje 224 BM og 444 NN i forslag til vedtak).

Subsidiært forslag:

Teksten under Utsendelse i Ordning for Askeonsdag (pkt 19) gjøres lik som på tilsvarende sted i Hovedgudstjenesten (pkt 26).

Forslag, Kathrine Tallaksen Skjerdal

Forslag til ny tekst etter «L | Menneske, husk at du er støv. Til støv skal du vende tilbake.»:

«Eller: L| Vend om og tro på evangeliet.»

Redaksjonelt: Skrivefeil.

INNHOLD:

Ledd 7 Syndsbekjnnelsen (mangler en «e»)

OVERORDNET:

Motivrikdom

- først for fremst («og», ikke «for»)
- mennesket livsvilkår (mangler en «s»; «menneskets»)
- ulike måter å forsoningen på (mangler et ord før «forsoningen»)

Gudstjenesteform

- askeosndag (bytte om på «s» og «n»)
- kokt (mangler en «l», skal være «klokt»)

KOMMENTARER TIL ENKELTLEDD I ORDNINGEN

Ledd 3

- åpningshilsnen (mangler en «e» så det blir «åpningshilsenen»)

Ledd 4

- Påminningen om dette grunnleggende livsvilkår lede (mangler et ord før «lede»)

Ledd 7

- Syndsbekjennelse (mangler en «e» både i overskriften og i slutten av avsnittet)

Ledd 8

- Tekslesning (mangler en «t»)

Ledd 16

- innledene (mangler en «d»)

Ledd 18

- velgnselen (skal være «velsignelsen»)
- halleljua (skal være «halleluja»)

FORSLAG TIL ALTERNATIVE TEKSTER:

Til 7

- foreslåt (mangler en «t»)

Til 8

- Påminning og livets forgjengelighet (skal være «om», ikke «og»)

ANNET:

- Det trengs en gjennomgang av stor og liten bokstav.

Forslag. Andreas Holm

Forslag til endring på side 5. rad 104. At ordene «eller flere» legges til: «Her kan det leses en eller flere av kirkeårets tekster...»

Tilsvarende endring i den nynorske versjonen.

Forslag, Magnus Moksnes Myhre

På side 6 linje 152 står det: "La oss i stillhet reflektere over vårt liv" Kunne det vært et valgfritt alternativ som tar med "vårt liv og våre synder"? Dette vil også bidra til å gjøre nåden "større" Formuleringen "reflektere over vårt liv" er litt flat som liturgisk språk

Forslag, Dag Tormod Milje

Linje 181-182: Liturgen gir en kort praktisk forklaring av hvordan asketegning vil foregå, herunder at asken kan tegnes på den enkeltes panne eller hånd. Den enkelte kan også .....

Endringsforslag, Kathrine Tallaksen Skjerdal

Forslag til ny tekst etter «L | Menneske, husk at du er støv. Til støv skal du vende tilbake.»:

«Eller: L| Vend om og tro på evangeliet.»

Saken sendes til regelkomiteen.

Regelkomiteens merknader

Regelkomiteens oppdrag er å gi en innstilling til Kirkemøtet om endringsforslag er tilstrekkelig utredet til å vedtas, jf. Kirkemøtets forretningsorden §§ 2-4 og 3-6.

Regelkomiteen har gruppert endringsforslagene inn i endringsforslag regelkomiteen vurderer som tilstrekkelig utredet, og de endringsforslag som ikke vurderes som tilstrekkelig utredet.

Endringsforslag som regelkomiteen vurderer som tilstrekkelig utredet

Forslag fremmet av Gunnar Innerdal:

Primærforslag:

«Herren» erstatter «Gud» under «19 Utsendelse» i Ordning for Askeonsdag (linje 224 BM og 444 NN i forslag til vedtak).

Subsidiært forslag:

Teksten under Utsendelse i Ordning for Askeonsdag (pkt 19) gjøres lik som på tilsvarende sted i Hovedgudstjenesten (pkt 26).

Regelkomiteens vurdering

Forslaget handler om å videreføre formuleringen fra Ordning for hovedgudstjenesten.

Regelkomiteen vurderer dermed at endringsforslaget er tilstrekkelig utredet til å kunne vedtas.

Forslag 1 fremmet av Kathrine Tallaksen Skjerdal:

Forslag til ny tekst etter «L | Menneske, husk at du er støv. Til støv skal du vende tilbake.»:

«Eller: L| Vend om og tro på evangeliet.»

Regelkomiteens vurdering

Forslaget har vært en del av saksforberedelsen i forkant av møtet. Regelkomiteen vurderer derfor at endringsforslaget er tilstrekkelig utredet til å kunne vedtas.

Forslag fremmet av Andreas Holm:

Forslag til endring på side 5. rad 104. At ordene «eller flere» legges til: «Her kan det leses en eller flere av kirkeårets tekster...» Tilsvarende endring i den nynorske versjonen.

Regelkomiteens vurdering

Forslaget innebærer at det er leses flere av kirkeårets tekster enn én tekst. Regelkomiteen vurderer at endringsforslaget er tilstrekkelig utredet til å kunne vedtas.

Forslag fremmet av Magnus Moksnes Myhre:

På side 6 linje 152 står det: "La oss i stillhet reflektere over vårt liv" Kunne det vært et valgfritt alternativ som tar med "vårt liv og våre synder"? Dette vil også bidra til å gjøre nåden "større" Formuleringen "reflektere over vårt liv" er litt flat som liturgisk språk

Regelkomiteens vurdering

Regelkomiteen viser til at selve formuleringen har ikke vært en del av saksbehandlingen i

forkant av Kirkemøtet, selv om tematikken er berørt i utredningen. Ut fra ordningens helhet og plasseringen i liturgien, vurderer regelkomiteen likevel at endringsforslaget er tilstrekkelig utredet til å kunne vedtas.

Forslag fremmet av Dag Tormod Milje:

Linje 181-182: Liturgen gir en kort praktisk forklaring av hvordan asketegning vil foregå, herunder at asken kan tegnes på den enkeltes panne eller hånd. Den enkelte kan også .....

Regelkomiteens vurdering

Regelkomiteen vurderer at endringsforslaget er tilstrekkelig utredet til å kunne vedtas.

Endringsforslag som regelkomiteen ikke vurderer som tilstrekkelig utredet

Forslag fremmet av Andreas Holm:

Side 2 og rad 30-31: At det tydeliggjøres hvordan asketegning kan integreres i skriftemålgudstjenesten. Tilsvarende endring i den nynorske versjonen.

Regelkomiteen vurdering

Regelkomiteen mener at dette endringsforslaget ikke er formulert på en måte som gjør at vedtaket kan vedtas som generalrubrikk direkte av Kirkemøtets plenum. Derfor er ikke dette endringsforslaget tilstrekkelig utredet til å kunne vedtas.

Hvis regelkomiteen vurderer at et endringsforslag ikke er tilstrekkelig utredet, kan regelkomiteen vurdere om forslaget kan omformuleres, jf. Kirkemøtets forretningsorden § 3-6 tredje ledd. Dette kunne vært gjort ved å ha konkrete formuleringer om hvordan asketegningen skal integreres i skriftemålgudstjenesten i generalrubrikkene.

Regelkomiteen viser til at Ordning for askeonsdag må ses i sammenheng med Veiledningen for ordningen. Veiledningen utfyller og tydeliggjør hvordan de ulike elementene i ordningen kan integreres og organiseres. En måte å ivareta anliggendet i endringsforslaget, uten å ta det inn i generalrubrikkene, kan være å be Kirkerådet om å innarbeide en tydeliggjøring av hvordan asketegning kan integreres i skriftemålgudstjenesten i veiledningen.

Forslag 2 fremmet av Kathrine Tallaksen Skjerdal:

(Se selve forslaget under plenumsbehandling 1)

Regelkomiteens vurdering

Regelkomiteen merker seg at endringsforslaget gjelder retting av skrivefeil i *veiledningen*. Veiledningen skal ikke vedtas av Kirkemøtet. Regelkomiteen legger til grunn at skrivefeilene i veiledningen vil bli rettet redaksjonelt.

Forslag fra Tore Christiansen:

På linje 119 side 5 erstattes «mitt lovbrudd» med «mine lovbrudd».

Regelkomiteens vurderinger

Regelkomiteen viser til at det i første plenum ble opplyst om at «mitt lovbrudd» er et direkte sitat fra Bibel 2024 (Salme 51:3). Regelkomiteen vurderer derfor at det ikke er tilstrekkelig utredet til å kunne vedtas.

Videre behandling

Etter Kirkemøtets forretningsorden § 3-6 fjerde ledd skal regelkomiteen i liturgisaker alltid oversende

endringsforslag som er ansett som tilstrekkelig utredet til ordinær komitébehandling. Regelkomiteen oversender derfor endringsforslagene til komité A for videre behandling.

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen og regelkomiteens innstilling til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. En samlet komite vil ta inn forslaget om å endre utsendelseshilsenen i ledd 19 | **Utsendelse**. Komiteen peker på at *Ordnning for askeonsdag* innfører mange nye elementer for menigheten. Det er derfor et poeng at ordene i utsendelsen er kjent. Dette gjelder særlig fordi Kirkerådets foreslåtte utsendelseshilsen er svært lik, men ikke identisk med, en kjent liturgisk formulering.

Flertallet i komiteen mener at den lokale frihet som ligger i hovedgudstjenesten bør være den samme i *Ordnning for askeonsdag*. I hovedgudstjenesten har liturgen flere valg ved utsendelsen. Komiteen ønsker at de samme valgene skal gjelde for *Ordnning for askeonsdag*.

Et lite mindretall i komiteen vil at *Ordnning for askeonsdag* skal avsluttes med at liturgen sier: «Gå i fred. Tjen Herren med glede». Mindretallet mener at dette vil gjøre gudstjenesten mer engasjerende, og at det er et poeng å bruke samme betegnelse om Gud i utsendingshilsenen og velsignelsen.

2. I Kirkerådets forslag kan asketegningen enten skje i stilhet eller ledsaget av ordene: «Menneske, husk at du er støv. Til støv skal du vende tilbake». Komiteen har vurdert et tredje alternativ: «Vend om og tro på evangeliet».

Komiteen er delt omtrent på midten, men flertallet i komiteen mener det er tilstrekkelig med de to alternativene som ligger i forslaget. Dramaturgisk mener flertallet at stillheten eller ordene om støvet på en god måte holder fokus på handlingen som skjer (asketegningen). Motivet om omvendelse og nyorientering er ivaretatt i bibelstedene som leses etter asketegningen.

Mindretallet i komiteen vil ta inn forslaget og mener at det ivaretar en ønsket bredde i motiver i *Ordnning for askeonsdag*. Formuleringen gir en god retning inn mot fastetiden, og er allerede i bruk flere steder, ikke minst i Den katolske kirke. Der ble formuleringen innført i forbindelse med den liturgiske fornyelsen i etterkant av Det annet vatikankonsil (1962-1965).

3. Komiteen har vurdert muligheten for å åpne for flere tekstlesninger i ledd 8 | **Tekstlesning**. Å ta formuleringen inn vil være å legge til rette for flere tekstlesninger, noe høringen ikke gir grunnlag for. I påfølgende ledd 9 | **Preken** vil det være mulig for den som preker å anvende flere av kirkeårets tekster. Komiteen mener at ikke er nødvendig å presisere dette i rubrikkene.

4. Komiteen har vurdert muligheten for å tilføye «og våre synder» i innledningen til stillheten i ledd 13 | **Tekstlesning og stillhet**. Forslaget innebærer at liturgen kan velge å innlede stillheten etter tekstlesningen med ett av to alternativer. Liturgen kan si enten: «La oss i stillhet reflektere over vårt liv», eller: «La oss i stillhet reflektere over vårt liv og våre synder».

Flertallet i komiteen understreker at dette leddet i ordningen kommer like etter en obligatorisk syndsbekjennelse. Tekstene som leses før formuleringen oppfordrer også til selvransakelse. En åpen formulering, slik forslaget fra Kirkerådet har, lar deltakerne i gudstjenesten stå fritt til å reflektere over det de ønsker. For mange er synd en del av dette, men det er ikke nødvendig at det presiseres fra liturgen.

Mindretallet i komiteen støtter et valgfritt tillegg i formuleringen. Å inkludere formuleringen «være synder» kan gi en god retning for stillheten. Uttrykket fremstår mer meningsbærende med denne presiseringen. Det kan være fint å bli møtt med en konkret utfordring om å reflektere over synd, og

ordet bidrar til alvor, tyngde og større fokus på nåden. Siden *Ordning for askeonsdag* noen steder vil bli kombinert med en skriftemålgudstjeneste, er det fint at denne formuleringen kan være valgfri.

5. Komiteen ber Kirkerådet om å innarbeide en tydeliggjøring av hvordan asketegningen kan integreres i skriftemålgudstjenesten, i *Veiledning for askeonsdag*.

Forslag til vedtak

Kirkemøtet vedtar Ordning for askeonsdag, bokmål.

1. Liturgisk ordning for askeonsdag gir stor mulighet for lokal tilpasning og kan gjennomføres i tråd med *Ordning for hovedgudstjeneste* eller som en kort kveldsgudstjeneste.
2. Til asketegning brukes en blanding av aske og matolje. Asken må ikke blandes med vann, fordi dette danner etsende lut.
3. Kirkerommet er åpent en stund før gudstjenesten, med anledning til stillhet, lystenning og bønn.
4. Som preludium kan det fremføres vokal- eller instrumentalmusikk som svarer til dagens karakter. Dette skjer normalt som forspill til salmen.
5. Det kan være prosesjon under preludium, forspill til første salme eller inngangssalme. Prosesjonskors bæres først i prosesjonen. Lys, tekstbok, og eventuelt brød og vin kan bæres inn. Menigheten står under eventuell prosesjon, ledd 2 | Inngangssalme og 3 | Hilsen.
6. Under ledd 3 | Hilsen kan det være en kort innledning om fastetiden.
7. Ledd med overskrift i kursiv kan utelates. Dette gjelder leddene 4 | Påminning om livets forgjengelighet, 5 | Bønnerop KYRIE, 6 | Dagens bønn, 7 | Bibelsk salme/Salme, 10 | Trosbekjennelse og 13 | Tekstlesning og stillhet og 19 | Utsendelse.
8. Ledd 12 | Syndsbekjennelse kan flyttes frem til samlingsdelen. I samlingsdelen legges syndsbekjennelsen eventuelt inn etter ledd 3 | Hilsen.
9. Ordning for skriftemålgudstjeneste kan brukes i stedet for *Ordning for askeonsdag*. Ledd 16 | Asketegningen kan eventuelt legges inn i *Ordning for skriftemålgudstjeneste*.

I. Samling

1 | Forberedelse

Her eller etter 3 | **Hilsen** kan det være

Kort informasjon om dagens gudstjeneste ved medliturg eller liturg.

Kort stillhet

Tre klokkeslag

2 | Inngangssalme eller introitus

3 | Hilsen

ENTEN

L | Nåde være med dere og fred fra Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus.

ELLER

L | Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den hellige ånds samfunn være med dere alle.

ELLER

L | I Faderens og (+) Sønnens og Den hellige ånds navn.

ELLER

L | I Faderens og (+) Sønnens og Den hellige ånds navn: Vår skaper, frigjører og livgiver.

Menigheten setter seg.

4 | **Påminning om livets forgjengelighet**

ENTEN

ML/L | La oss høre hva Forkynneren skriver om livet:

Alt har sin tid, det er en tid for alt som skjer under himmelen:

en tid for å fødes, en tid for å dø,
en tid for å plante, en tid for å rykke opp,
en tid for å gråte, en tid for å le,
en tid for å sørge, en tid for å danse,
en tid for å lete, en tid for å miste,
en tid for å bevare, en tid for å kaste,
en tid for å rive i stykker, en tid for å sy sammen,
en tid for å tie, en tid for å tale.

Alt skapte han vakkert, hver ting til sin tid.

Ja, alle tider har han lagt i menneskenes hjerte.

Likevel kan ikke mennesket fatte det Gud har gjort fra begynnelse til slutt.

Jeg skjønnte at alt Gud gjør, står gjennom alle tider.

Ingen kan legge noe til, og ingen kan trekke noe fra. **FORKYNNEREN 3, 1-2.4.6- 7.11.14A**

ELLER

ML/L | La oss høre hva profeten Jesaja skriver om livet:

«Alle mennesker er gress, all deres troskap er som blomsten på marken. Gresset tørker bort, blomsten visner når Herrens ånde blåser på den. Sannelig, folket er gress. Gresset tørker bort, blomsten visner, men ordet fra vår Gud står fast for evig.» **JESAJA 40, 6B-8**

5 | **Bønnerop KYRIE**

6 | **Dagens bønn**

ENTEN

L/ML | La oss alle be.

Barmhjertige Gud, du setter oss fri fra synd og forgjengelighet. Vi ber deg: Lær oss å holde faste slik du vil. Gjør oss utholdende i bønn, trofaste i kjærlighet og helhjertet i kamp for rettferd. Gi verden håp ved Jesu Kristi kors, han som med deg og Den hellige ånd lever og råder, én sann Gud fra evighet til evighet.

A | Amen.

ELLER

Lokalt utformet bønn

II. Ordet

7 | **Bibelsk salme/Salme**

Her følger bibelsk salme eller en annen salme.

Dersom Salme 51 ikke brukes som Bibelsk salme her, brukes den som syndsbekjennelse i ledd 12 | **Syndsbekjennelse.**

8 | **Tekstlesning**

Her kan det leses en av kirkeårets tekster for askeonsdag, en av tekstene som er foreslått i Veiledning for askeonsdag eller en annen høvelig tekst.

Lesningen innledes med:

ML | Det står skrevet i/hos ...

Lesningen avsluttes med:

ML | Slik lyder Herrens ord.

9 | **Preken**

Predikanten preker over en av tekstene som blir lest i gudstjenesten.

10 | **Trosbekjennelse**

11 | **Salme**

12 | **Syndsbekjennelse**

L | La oss bekjenne våre synder.

DERSOM SALME 51 IKKE BRUKES I LEDD 7 | BIBELSK SALME/SALME:

A | Vær meg nådig, Gud, i din kjærlighet, stryk ut mitt lovbrudd i din store barmhjertighet! For mine lovbrudd kjenner jeg, min synd står alltid for meg. Se, du gleder deg over sannhet i mitt indre, du lærer meg visdom i det skjulte. Gud, skap i meg et rent hjerte, gi meg en ny og stødig ånd! **SALME 51, 3.5.8.12**

ELLER

En av syndsbekjennelsene fra Ordning for hovedgudstjenesten (A-D)

III. Bønn og asketegning

Se Veiledning for askeonsdag for refleksjoner rundt asketegning, bl.a. hva liturgen må være oppmerksom på i forbindelse med berøring og deltakelse.

13 | **Tekstlesning og stillhet**

Tekstlesning og stillhet tilpasses lokale forhold.

ENTEN

L/ML | Det står skrevet i Salmenes bok:

Herre, du ransaker meg og du vet – du vet om jeg sitter eller står, på lang avstand kjenner du mine tanker. Om jeg går eller ligger, ser du det, du kjenner alle mine veier.

Jeg kan si: «La mørket skjule meg og lyset omkring meg bli natt.» Men mørket er ikke mørkt for deg, natten er lys som dagen, mørket er som lyset. For du har skapt mine nyrer, du har vevd meg i mors liv.

Jeg takker deg for at jeg er så underfullt laget. Underfulle er dine verk, det vet jeg godt. Knoklene mine var ikke skjult for deg da jeg ble laget på hemmelig vis og vevd dypt i jorden. Dine øyne så meg da jeg var et foster. Alle dager er skrevet opp i din bok, de fikk form før én av dem var kommet. Dine tanker, Gud, er dyrebare for meg, summen av dem er ufattelig! Teller jeg dem, er de talløse som sand, blir jeg ferdig, er jeg ennå hos deg.

Ransak meg, Gud, og kjenn mitt hjerte, prøv meg og kjenn mine tanker! **SALMENES BOK 139, 1B-3.11-18.23**

L | La oss i stillhet reflektere over vårt liv.

Stillhet

ELLER

L/ML | Vår Herre Jesus Kristus sier:

«Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand.» Dette er det største og første budet. Men det andre er like stort: «Du skal elske din neste som deg selv.» **MATT 22, 37-39**

L | La oss i stillhet reflektere over vårt liv.

Stillhet

ELLER

Annen passende tekst. Forslag til alternative tekster finnes i Veiledning til askeonsdag.

Tekstlesningen avslutter med:

L | La oss i stillhet reflektere over vårt liv.

Stillhet

14 | Litani/Salme

Litani eller salme med kyrie-karakter fra Norsk salmebok (N13 980.1,2, 981, 982.1,2, 983.1,2, eller en egnet salme)

15 | Bønn

L | La oss be.

Barmhjertige Gud, du som formet oss av støv fra jorden, gi at denne asken blir et tegn, så vi vender om og følger deg, du som reiser oss opp til det nye livet ved Jesus Kristus.

A | Amen.

16 | Asketegning

Liturgen gir en kort praktisk forklaring av hvordan asketegningen vil foregå, herunder at asken kan tegnes på den enkeltes panne eller hånd. Den enkelte kan også tegne selv ved å ta aske på egen finger.

Liturgen avslutter forklaringen med ordene:

L | Kom og få askekorset tegnet.

Påtegningen kan skje i stillhet, eller liturgen kan si til den enkelte:

L | Menneske, husk at du er støv. Til støv skal du vende tilbake.

Under påtegningen kan det fremføres musikk og synges salmer.

Etter asketegningen sier liturgen:

ENTEN

L | Det står skrevet hos profeten Jesaja: Se, jeg gjør noe nytt. Nå spirer det fram. **Jesaja 43,19a**

ELLER

L | Paulus skriver til menigheten i Roma: Som Kristus ble reist opp fra de døde ved sin Fars herlighet, skal også vi vandre i et nytt liv. **Rom 6,4**

ELLER

L | Paulus skriver til menigheten i Filippi: Jeg er trygg på at han som begynte sin gode gjerning i dere, skal fullføre den – helt til Jesu Kristi dag. **Fil 1,6**

17 | Fadervår

Dersom det ikke er nattverd i gudstjenesten, avsluttes asketegningen med Fadervår.

IV. Nattverd

Her kan det feires nattverd.

V. Sendelse

18 | Velsignelse

ENTEN

Hilsen SALUTATIO

L | Herren være med dere.

M | Og med deg være Herren.

L | Herren velsigne deg og bevare deg. Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig. Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred.

M | Amen. Amen. Amen.

ELLER

L | Ta imot velsignelsen

L | Herren velsigne deg og bevare deg. Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig. Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred.

M | Amen. Amen. Amen.

Tre ganger tre bøtteslag.

19 | Utsendelse

Her kan følge:

L/ML | La oss gå i fred,

A | i Jesu Kristi navn.

ELLER

L/ML | Gå i fred. Tjen Herren med glede.

20 | Postludium/Utgangssalme/Utgangsprosesjon

ORDNING FOR OSKEONSDAG, nynorsk

1. Liturgisk ordning for oskeonsdag gir stort rom for lokal tilpassing og kan bli gjennomført i tråd med Ordning for hovudgudsteneste eller som ei kort kveldsgudsteneste.
2. Til osketeikning bruker ein ei blanding av oske og matolje. Oska må ikkje bli blanda med vatn, fordi dette dannar etsande lut.
3. Kyrkjerommet er ope ei stund før gudstenesta, med høve til å vera stille, tenna lys og be.
4. Som preludium kan det framførast vokal- eller instrumentalmusikk som svarar til dagens karakter. Til vanleg blir dette gjort som forspel til salmen.
5. Det kan vera prosesjon under preludiet, forspelet til første salme eller inngangssalmen. Prosesjonskross blir bore fremst i prosesjonen. Lys, tekstbok, og eventuelt brød og vin kan òg bli bore inn.
Kyrkjelyden står under eventuell prosesjon, ledd 2 | Inngangssalme og 3 | Helsing.
6. Under ledd 3 | Helsing kan det vere ei kort innleiing om fastetida.
7. Ledd med overskrift i kursiv kan bli utelate. Dette gjeld ledda 4 | Påminning om livets forjengelegdom, 5| Bøneprop KYRIE, 6 | Dagens bøn, 7 | Bibelsk salme/Salme, 10 | Truvedkjening og 13 | Tekstlesing og stille stund og 19 | Utsending.
8. Ledd 12 | Syndsvedkjening kan bli flytta fram til samlingsdelen. I samlingsdelen finn syndsvedkjenninga eventuelt stad etter ledd 3 | Helsing
9. Ordning for skriftemålgudsteneste kan bli brukt i staden for Ordning for oskeonsdag. Ledd 16 | Osketeikninga kan eventuelt bli lagt inn i Ordning for skriftemålgudsteneste.

I. Samling

1 | Førebuing

Her eller etter 3 | Hilsen kan det være

Kort informasjon om dagens gudsteneste ved medliturg eller liturg.

Kort stille stund

Tre klokkeslag

2 | Inngangssalme eller introitus

3 | Helsing

ENTEN

L | Nåde være med dykk og fred frå Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus.

ELLER

L | Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærleik og Den heilage andens samfunn være med dykk alle.

ELLER

L | I namnet åt Faderen og (+) Sonen og Den heilage ande.

ELLER

L | I namnet åt Faderen og (+) Sonen og Den heilage ande: Vår skapar, frigjerar og livgjevar.

Kyrkjelyden set seg.

4 | Påminning om livets forgjengelegdom

ENTEN

ML/L | La oss høyra kva Forkynnaren skriv om livet:

Alt har si tid, det er ei tid for alt som hender under himmelen:

ei tid for å fødest, ei tid for å døy,
ei tid for å planta, ei tid for å riva opp,
ei tid for å gråta, ei tid for å le,
ei tid for å sørgja, ei tid for å dansa,
ei tid for å leita, ei tid for å mista,
ei tid for å gøyma, ei tid for å kasta,
ei tid for å riva sund, ei tid for å sy i hop,
ei tid for å teia, ei tid for å tala.

Alt gjorde han vakkert, kvar ting til si tid.

Ja, alle tider har han lagt i hjartet deira.

Likevel kan ikkje mennesket fatta det Gud har gjort frå den første tid til den siste.

Eg skjøna at alt Gud gjer, står gjennom alle tider.

Ingen kan leggja noko til, og ingen kan trekkja noko frå. **FORKYNNAREN 3, 1-2.4.6- 7.11.14A**

ELLER

ML/L | La oss høyra kva profeten Jesaja skriv om livet:

«Alle menneske er gras, all deira truskap er som blomen på marka. Graset tørkar bort, blomen visnar når Herrens ande blæs på han. Sanneleg, folket er gras. Graset tørkar bort, blomen visnar, men ordet frå vår Gud står evig fast.» **JESAJA 40, 6B-8**

5 | Bønerop KYRIE

6 | Dagens bøn

ENTEN

L/ML | Lat oss alle be.

Miskunnsame Gud, du set oss fri frå synd og forgjengelighet. Vi bed deg: Lær oss å halde faste slik du vil. Gjer oss utholdande i bøn, trufaste i kjærleik og heilhjarta i kamp for rettferd. Gje verda håp ved Jesu Kristi kross. Gud, vi bed deg, du som med Jesus Kristus og Den heilage ande lever og råder, éin sann Gud frå æve til æve.

A | Amen.

ELLER

Lokalt utforma bøn

II. Ordet

7 | Bibelsk salme/Salme

Her følgjer bibelsk salme eller ein annan salme.

Dersom Salme 51 ikkje blir brukt som Bibelsk salme her, blir salmen nytta som syndsvedkjenning i ledd 12 | **Synsvedkjenning**.

8 | **Tekstlesing**

Her kan ein lese ein av kyrkjeårets tekster for oskeonsdag, ein av tekstane som er foreslått i Rettleiing for oskeonsdag eller ein annan høveleg tekst.

Lesinga blir innleidd med:

ML | Det står skrive i/hos ...

Lesinga sluttar med:

ML | Slik lyder Herrens ord.

9 | **Preike**

Predikanten preikar over ein av tekstane som blir lese i gudstenesta.

10 | **Truvedkjenning**

11 | **Salme**

12 | **Synsvedkjenning**

L | La oss sanna syndene våre.

DERSOM SALME 51 IKKJE BLIR BRUKT I LEDD 7 | BIBELSK SALME/SALME:

A | Ver meg nådig, Gud, i din kjærleik, stryk ut mitt brot i di store miskunn! For mine brot kjenner eg, mi synd står alltid for meg . Sjå, du gler deg over sanning i mitt indre, du lærer meg visdom i det løynde. Gud, skap i meg eit reint hjarte, gjev meg ei ny og stødig ånd! **Salme 51, 3.5.8.12**

ELLER

Ein av syndsvedkjenningane frå Ordning for hovudgudsteneste (A-D)

III. **Bøn og osketeikning**

Sjå Rettleiing for oskeonsdag for refleksjonar rundt osketeikning, mellom anna om kva liturgen må vera merksam på i samband med berøring og deltaking.

13 | **Tekstlesing og stille stund**

Tekstlesing og stille stund blir tilpassa lokale forhold.

ENTEN

L/ML | Det står skrive i Salmane:

Herre, du ransakar meg og du veit –du veit om eg sit eller står, på lang avstand kjenner du mine tankar. Om eg går eller ligg, ser du det, du kjenner alle mine vegar.

Eg kan seia: «Lat mørkret løyna meg og lyset omkring meg bli natt.» Men mørkret er ikkje mørkt for deg, natta er lys som dagen, mørkret er som lyset. For du har skapt mine nyrer, du har vove meg i mors liv. Eg takkar deg for at eg er så underfullt laga. Underfulle er dine verk, det veit eg godt. Knoklane mine var ikkje skjulte for deg då eg vart laga i løynd og voven djupt i jorda. Auga dine såg meg då eg var eit

foster. Alle dagar er skrivne opp i di bok, dei fekk form før éin av dei var komen. Dine tankar, Gud, er dyrebare for meg, summen av dei er ufatteleg! Tel eg dei, er dei tallause som sand, blir eg ferdig, er eg enno hos deg.

Ransak meg, Gud, og kjenn mitt hjarte, prøv meg og kjenn mine tankar! **SALMANE 139, 1B-3.11-18.23**

L | La oss vere stille og reflektere over livet vårt.

Stille stund

ELLER

L/ML | Vår Herre Jesus Kristus seier:

«Du skal elska Herren din Gud av heile ditt hjarte og av heile di sjel og av alt ditt vit.» Dette er det største og første bodet. Men det andre er like stort: «Du skal elska nesten din som deg sjølv.» På desse to boda kviler heile lova og profetane. **Matt 22, 37-39**

L | La oss vere stille og reflektere over livet vårt.

Stille stund

ELLER

Annan høveleg tekst. Forslag til alternative tekstar finst i Rettleiing til oskeonsdag.

Tekstlesinga sluttar med:

L | La oss vere stille og reflektere over livet vårt.

Stille stund

14 | Litani/Salme

Litani eller salme med kyrie-karakter frå Norsk salmebok (N13 980.1,2, 981, 982.1,2, 983.1,2, eller ein eigna salme.

15 | Bønn

L | La oss be.

Miskunnsame Gud, du som forma oss av støv frå jorda, gje at denne oska blir eit teikn, så vi vender om og følgjer deg, du som reiser oss opp til det nye livet ved Jesus Kristus.

A | Amen.

16 | Osketeikning

Liturgen gir ei kort praktisk forklåring av korleis osketeikninga vil gå føre seg, mellom anna at oska kan bli teikna på panna eller handa til kvar einskild. Den einskilde kan også teikne sjølv ved å ta oske på eigen finger.

Liturgen sluttar forklåringa med orda:

L | Kom og få oskekrossen teikna.

Påteikninga kan skje stille, eller liturgen kan si til kvar einskild:

L | Menneske, hugs at du er støv. Til støv skal du vende attende.

Under påteikninga kan det bli framført musikk og sunge salmar.

Etter osketeikninga seier liturgen:

ENTEN

L | Det står skrive hjå profeten Jesaja: Sjå, eg gjer noko nytt. No spirer det fram. **Jesaja 43,19a**

ELLER

L | Paulus skriv til kyrkjelyden i Roma: Slik Kristus vart oppreist frå dei døde ved sin Fars herlegdom, skal vi òg vandra i eit nytt liv. **Rom 6,4**

ELLER

L | Paulus skriv til kyrkjelyden i Filippi: Eg er viss på at han som tok til med si gode gjerning i dykk, skal fullføra henne – heilt til Jesu Kristi dag. **FIL 1,6**

17 | Fadervår

Dersom det ikkje er nattverd i gudstenesta, bli osketeikninga avslutta med Fadervår.

IV. Nattverd

Her kan det bli feira nattverd.

V. Sending

18 | Velsigning

ENTEN

Helsing SALUTATIO

L | Herren være med dykk.

M | Og med deg være Herren.

L | Herren velsigne deg og vare deg. Herren late sitt andlet lysa over deg og vere deg nådig. Herren lyfte sitt åsyn på deg og gje deg fred.

M | Amen. Amen. Amen.

ELLER

L | Ta imot velsigninga.

L | Herren velsigne deg og vare deg. Herren late sitt andlet lysa over deg og vere deg nådig. Herren lyfte sitt åsyn på deg og gje deg fred.

M | Amen. Amen. Amen.

Tre gonger tre bøneslag.

19 | Utsending

Her kan følgja:

L/ML | Lat oss gå i fred,

A | i Jesu Kristi namn.

ELLER

L/ML | Gå i fred. Ten Herren med glede.

20 | Postludium/Utgangssalme/Utgangsprosesjon

Plenumsbehandling 2

Saksordfører: Karin Elin Berg

Disse hadde ordet:

Karin Elin Berg, Andreas Holm, Magnus Moksnes Myhre, Gunnar Innerdal, Kari Veiteberg, Katrine Tallaksen Skjerdal, Kristin Gunleiksrud Raaum.

Forslagsstilleres kommentarer til komiteens behandling av endringsforslag:

Forslag fremmet av Gunnar Innerdal: Innerdal anser seg ivaretatt

Forslag 1 fremmet av Kathrine Tallaksen Skjerdal: Forslagstiller opprettholder avvist forslag

Forslag fremmet av Magnus Moksnes Myhre: Forslagstiller opprettholder sitt forslag

Forslag fremmet av Dag Tormod Milje: Forslagstiller følger seg ivaretatt

Votering

Votering over endringsforslag, Kathrine Tallaksen Skjerdal

Forslag til ny tekst etter «L | Menneske, husk at du er støv. Til støv skal du vende tilbake.»:
«Eller: L| Vend om og tro på evangeliet.»

For: 99   Mot:18   Endringsforslaget ble vedtatt

Votering over forslag, Magnus Moksnes Myhre:

På side 6 linje 152 står det: "La oss i stillhet reflektere over vårt liv" Kunne det vært et valgfritt alternativ som tar med "vårt liv og våre synder"? Dette vil også bidra til å gjøre nåden "større" Formuleringen "reflektere over vårt liv" er litt flat som liturgisk språk

For:56   Mot:61   Forslaget falt

Votering over komiteens innstilling 1

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Kirkemøtets vedtak:

Kirkemøtet vedtar Ordning for askeonsdag, bokmål.

10. Liturgisk ordning for askeonsdag gir stor mulighet for lokal tilpasning og kan gjennomføres i tråd med Ordning for hovedgudstjeneste eller som en kort kveldsgudstjeneste.
11. Til asketegning brukes en blanding av aske og matolje. Asken må ikke blandes med vann, fordi dette danner etsende lut.
12. Kirkerommet er åpent en stund før gudstjenesten, med anledning til stillhet, lystenning og bønn.
13. Som preludium kan det fremføres vokal- eller instrumentalmusikk som svarer til dagens karakter. Dette skjer normalt som forspill til salmen.

14. Det kan være prosesjon under preludium, forspill til første salme eller inngangssalme. Prosesjonskors bæres først i prosesjonen. Lys, tekstbok, og eventuelt brød og vin kan bæres inn. Menigheten står under eventuell prosesjon, ledd 2 | Inngangssalme og 3 | Hilsen.
15. Under ledd 3 | Hilsen kan det være en kort innledning om fastetiden.
16. Ledd med overskrift i kursiv kan utelates. Dette gjelder leddene 4 | Påminning om livets forgjengelighet, 5| Bønnerop KYRIE, 6 | Dagens bønn, 7 | Bibelsk salme/Salme, 10 | Trosbekjennelse og 13 | Tekstlesning og stillhet og 19 | Utsendelse.
17. Ledd 12 | Syndsbekjennelse kan flyttes frem til samlingsdelen. I samlingsdelen legges syndsbekjennelsen eventuelt inn etter ledd 3 | Hilsen.
18. Ordning for skriftemålgudstjeneste kan brukes i stedet for Ordning for askeonsdag. Ledd 16 | Asketegningen kan eventuelt legges inn i Ordning for skriftemålgudstjeneste.

I. Samling

1 | Forberedelse

Her eller etter 3 | **Hilsen** kan det være

Kort informasjon om dagens gudstjeneste ved medliturg eller liturg.

Kort stillhet

Tre klokkeslag

2 | Inngangssalme eller introitus

3 | Hilsen

ENTEN

L | Nåde være med dere og fred fra Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus.

ELLER

L | Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den hellige ånds samfunn være med dere alle.

ELLER

L | I Faderens og (+) Sønnens og Den hellige ånds navn.

ELLER

L | I Faderens og (+) Sønnens og Den hellige ånds navn: Vår skaper, frigjører og livgiver.

Menigheten setter seg.

4 | Påminning om livets forgjengelighet

ENTEN

ML/L | La oss høre hva Forkynneren skriver om livet:

Alt har sin tid, det er en tid for alt som skjer under himmelen:

en tid for å fødes, en tid for å dø,

en tid for å plante, en tid for å rykke opp,

en tid for å gråte, en tid for å le,

en tid for å sørge, en tid for å danse,

en tid for å lete, en tid for å miste,

en tid for å bevare, en tid for å kaste,

en tid for å rive i stykker, en tid for å sy sammen,
en tid for å tie, en tid for å tale.

Alt skapte han vakkert, hver ting til sin tid.

Ja, alle tider har han lagt i menneskenes hjerte.

Likevel kan ikke mennesket fatte det Gud har gjort fra begynnelse til slutt.

Jeg skjønnte at alt Gud gjør, står gjennom alle tider.

Ingen kan legge noe til, og ingen kan trekke noe fra. **FORKYNNEREN 3, 1-2.4.6- 7.11.14A**

ELLER

ML/L | La oss høre hva profeten Jesaja skriver om livet:

«Alle mennesker er gress, all deres troskap er som blomsten på marken. Gresset tørker bort, blomsten visner når Herrens ånde blåser på den. Sannelig, folket er gress. Gresset tørker bort, blomsten visner, men ordet fra vår Gud står fast for evig.» **JESAJA 40, 6B-8**

5 | Bønnerop KYRIE

6 | Dagens bønn

ENTEN

L/ML | La oss alle be.

Barmhjertige Gud, du setter oss fri fra synd og forgjengelighet. Vi ber deg: Lær oss å holde faste slik du vil. Gjør oss utholdende i bønn, trofaste i kjærlighet og helhjertet i kamp for rettferd. Gi verden håp ved Jesu Kristi kors, han som med deg og Den hellige ånd lever og råder, én sann Gud fra evighet til evighet.

A | Amen.

ELLER

Lokalt utformet bønn

II. Ordet

7 | Bibelsk salme/Salme

Her følger bibelsk salme eller en annen salme.

Dersom Salme 51 ikke brukes som Bibelsk salme her, brukes den som syndsbejennelse i ledd 12 | **Synsbekjennelse.**

8 | Tekstlesning

Her kan det leses en av kirkeårets tekster for askeonsdag, en av tekstene som er foreslått i Veiledning for askeonsdag eller en annen høvelig tekst.

Lesningen innledes med:

ML | Det står skrevet i/hos ...

Lesningen avsluttes med:

ML | Slik lyder Herrens ord.

9 | Preken

Predikanten preker over en av tekstene som blir lest i gudstjenesten.

10 | Trosbekjennelse

11 | Salme

12 | Syndsbekjennelse

L | La oss bekjenne våre synder.

DESSOM SALME 51 IKKE BRUKES I LEDD 7 | BIBELSK SALME/SALME:

A | Vær meg nådig, Gud, i din kjærlighet, stryk ut mitt lovbrudd i din store barmhjertighet! For mine lovbrudd kjenner jeg, min synd står alltid for meg. Se, du gleder deg over sannhet i mitt indre, du lærer meg visdom i det skjulte. Gud, skap i meg et rent hjerte, gi meg en ny og stødig ånd! SALME 51, 3.5.8.12

ELLER

En av syndsbekjennelsene fra Ordning for hovedgudstjenesten (A-D)

III. Bønn og asketegning

Se Veiledning for askeonsdag for refleksjoner rundt asketegning, bl.a. hva liturgen må være oppmerksom på i forbindelse med berøring og deltakelse.

13 | Tekstlesning og stillhet

Tekstlesning og stillhet tilpasses lokale forhold.

ENTEN

L/ML | Det står skrevet i Salmenes bok:

Herre, du ransaker meg og du vet – du vet om jeg sitter eller står, på lang avstand kjenner du mine tanker. Om jeg går eller ligger, ser du det, du kjenner alle mine veier.

Jeg kan si: «La mørket skjule meg og lyset omkring meg bli natt.» Men mørket er ikke mørkt for deg, natten er lys som dagen, mørket er som lyset. For du har skapt mine nyrer, du har vevd meg i mors liv. Jeg takker deg for at jeg er så underfullt laget. Underfulle er dine verk, det vet jeg godt. Knoklene mine var ikke skjult for deg da jeg ble laget på hemmelig vis og vevd dypt i jorden. Dine øyne så meg da jeg var et foster. Alle dager er skrevet opp i din bok, de fikk form før én av dem var kommet. Dine tanker, Gud, er dyrebare for meg, summen av dem er ufattelig! Teller jeg dem, er de talløse som sand, blir jeg ferdig, er jeg ennå hos deg.

Ransak meg, Gud, og kjenn mitt hjerte, prøv meg og kjenn mine tanker! **SALMENES BOK 139, 1B-3.11-18.23**

L | La oss i stillhet reflektere over vårt liv.

Stillhet

ELLER

L/ML | Vår Herre Jesus Kristus sier:

«Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand.» Dette er det største og første budet. Men det andre er like stort: «Du skal elske din neste som deg selv.» **MATT 22, 37-39**

L | La oss i stillhet reflektere over vårt liv.

Stillhet

ELLER

Annen passende tekst. Forslag til alternative tekster finnes i Veiledning til askeonsdag.

Tekstlesningen avslutter med:

L | La oss i stillhet reflektere over vårt liv.

Stillhet

14 | Litani/Salme

Litani eller salme med kyrie-karakter fra Norsk salmebok (N13 980.1,2, 981, 982.1,2, 983.1,2, eller en egnet salme)

15 | Bønn

L | La oss be.

Barmhjertige Gud, du som formet oss av støv fra jorden, gi at denne asken blir et tegn, så vi vender om og følger deg, du som reiser oss opp til det nye livet ved Jesus Kristus.

A | Amen.

16 | Asketegning

Liturgen gir en kort praktisk forklaring av hvordan asketegningen vil foregå, herunder at asken kan tegnes på den enkeltes panne eller hånd. Den enkelte kan også tegne selv ved å ta aske på egen finger.

Liturgen avslutter forklaringen med ordene:

L | Kom og få askekorset tegnet.

Påtegningen kan skje i stillhet, eller liturgen kan si til den enkelte:

L | Menneske, husk at du er støv. Til støv skal du vende tilbake.

Under påtegningen kan det fremføres musikk og synges salmer.

Etter asketegningen sier liturgen:

ENTEN

L | Det står skrevet hos profeten Jesaja: Se, jeg gjør noe nytt. Nå spirer det fram. **Jesaja 43,19a**

ELLER

L | Paulus skriver til menigheten i Roma: Som Kristus ble reist opp fra de døde ved sin Fars herlighet, skal også vi vandre i et nytt liv. **Rom 6,4**

ELLER

L | Paulus skriver til menigheten i Filippi: Jeg er trygg på at han som begynte sin gode gjerning i dere, skal fullføre den – helt til Jesu Kristi dag. **Fil 1,6**

17 | Fadervår

Dersom det ikke er nattverd i gudstjenesten, avsluttes asketegningen med Fadervår.

IV. Nattverd

Her kan det feires nattverd.

V. Sendelse

18 | Velsignelse

ENTEN

Hilsen SALUTATIO

L | Herren være med dere.

M | Og med deg være Herren.

L | Herren velsigne deg og bevare deg. Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig. Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred.

M | Amen. Amen. Amen.

ELLER

L | Ta imot velsignelsen

L | Herren velsigne deg og bevare deg. Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig. Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred.

M | Amen. Amen. Amen.

Tre ganger tre bøtteslag.

19 | Utsendelse

Her kan følge:

ENTEN

L/ML | La oss gå i fred,

A | i Jesu Kristi navn.

ELLER

L/ML | Gå i fred. Tjen Herren med glede.

20 | Postludium/Utgangssalme/Utgangsprosesjon

ORDNING FOR OSKEONSDAG, nynorsk

10. Liturgisk ordning for oskeonsdag gir stort rom for lokal tilpassing og kan bli gjennomført i tråd med Ordning for hovudgudsteneste eller som ei kort kveldsgudsteneste.
11. Til osketeikning bruker ein ei blanding av oske og matolje. Oska må ikkje bli blanda med vatn, fordi dette dannar etsande lut.
12. Kyrkjerommet er ope ei stund før gudstenesta, med høve til å vera stille, tenna lys og be.
13. Som preludium kan det framførast vokal- eller instrumentalmusikk som svarar til dagens karakter. Til vanleg blir dette gjort som forspel til salmen.
14. Det kan vera prosesjon under preludiet, forspelet til første salme eller inngangssalmen. Prosesjonskross blir bore fremst i prosesjonen. Lys, tekstbok, og eventuelt brød og vin kan òg bli bore inn.
Kyrkjelyden står under eventuell prosesjon, ledd 2 | Inngangssalme og 3 | Helsing.
15. Under ledd 3 | Helsing kan det vere ei kort innleiing om fastetida.
16. Ledd med overskrift i kursiv kan bli utelate. Dette gjeld ledda 4 | Påminning om livets forjengelegdom, 5| Bøneprop KYRIE, 6 | Dagens bøn, 7 | Bibelsk salme/Salme, 10 | Truvedkjening og 13 | Tekstlesing og stille stund og 19 | Utsending.
17. Ledd 12 | Syndsvedkjening kan bli flytta fram til samlingsdelen. I samlingsdelen finn syndsvedkjenninga eventuelt stad etter ledd 3 | Helsing
18. Ordning for skriftemålgudsteneste kan bli brukt i staden for Ordning for oskeonsdag. Ledd 16 | Osketeikninga kan eventuelt bli lagt inn i Ordning for skriftemålgudsteneste.

I. Samling

1 | Førebuing

Her eller etter 3 | Hilsen kan det være

Kort informasjon om dagens gudsteneste ved medliturg eller liturg.

Kort stille stund

Tre klokkeslag

2 | Inngangssalme eller introitus

3 | Helsing

ENTEN

L | Nåde være med dykk og fred frå Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus.

ELLER

L | Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærleik og Den heilage andens samfunn være med dykk alle.

ELLER

L | I namnet åt Faderen og (+) Sonen og Den heilage ande.

ELLER

L | I namnet åt Faderen og (+) Sonen og Den heilage ande: Vår skapar, frigjerar og livgjevar.

Kyrkjelyden set seg.

4 | Påminning om livets forgjengelegdom

ENTEN

ML/L | La oss høyra kva Forkynnaren skriv om livet:

Alt har si tid, det er ei tid for alt som hender under himmelen:

ei tid for å fødest, ei tid for å døy,
ei tid for å planta, ei tid for å riva opp,
ei tid for å gråta, ei tid for å le,
ei tid for å sørgja, ei tid for å dansa,
ei tid for å leita, ei tid for å mista,
ei tid for å gøyma, ei tid for å kasta,
ei tid for å riva sund, ei tid for å sy i hop,
ei tid for å teia, ei tid for å tala.

Alt gjorde han vakkert, kvar ting til si tid.
Ja, alle tider har han lagt i hjartet deira.

Likevel kan ikkje mennesket fatta det Gud har gjort frå den første tid til den siste.

Eg skjøna at alt Gud gjer, står gjennom alle tider.

Ingen kan leggja noko til, og ingen kan trekkja noko frå. **FORKYNNAREN 3, 1-2.4.6- 7.11.14A**

ELLER

ML/L | La oss høyra kva profeten Jesaja skriv om livet:

«Alle menneske er gras, all deira truskap er som blomen på marka. Graset tørkar bort, blomen visnar når Herrens ande blæs på han. Sanneleg, folket er gras. Graset tørkar bort, blomen visnar, men ordet frå vår Gud står evig fast.» **JESAJA 40, 6B-8**

5 | Bønerop KYRIE

6 | Dagens bøn

ENTEN

L/ML | Lat oss alle be.

Miskunnsame Gud, du set oss fri frå synd og forgjengeligdom. Vi bed deg: Lær oss å halde faste slik du vil. Gjer oss utholdande i bøn, trufaste i kjærleik og heilhjarta i kamp for rettferd. Gje verda håp ved Jesu Kristi kross. Gud, vi bed deg, du som med Jesus Kristus og Den heilage ande lever og råder, éin sann Gud frå æve til æve.

A | Amen.

ELLER

Lokalt utforma bøn

II. Ordet

7 | Bibelsk salme/Salme

Her følgjer bibelsk salme eller ein annan salme.

Dersom Salme 51 ikkje blir brukt som Bibelsk salme her, blir salmen nytta som syndsvedkjenning i ledd 12 | **Syndsvedkjenning**.

8 | **Tekstlesing**

Her kan ein lese ein av kyrkjeårets tekster for oskeonsdag, ein av tekstane som er foreslått i Rettleiing for oskeonsdag eller ein annan høveleg tekst.

Lesinga blir innleidd med:

ML | Det står skrive i/hos ...

Lesinga sluttar med:

ML | Slik lyder Herrens ord.

9 | **Preike**

Predikanten preikar over ein av tekstane som blir lese i gudstenesta.

10 | **Truvedkjenning**

11 | **Salme**

12 | **Syndsvedkjenning**

L | La oss sanna syndene våre.

DERSOM SALME 51 IKKJE BLIR BRUKT I LEDD 7 | BIBELSK SALME/SALME:

A | Ver meg nådig, Gud, i din kjærleik, stryk ut mitt brot i di store miskunn! For mine brot kjenner eg, mi synd står alltid for meg . Sjå, du gler deg over sanning i mitt indre, du lærer meg visdom i det løynde. Gud, skap i meg eit reint hjarte, gjev meg ei ny og stødig ånd! **Salme 51, 3.5.8.12**

ELLER

Ein av syndsvedkjenningane frå Ordning for hovudgudsteneste (A-D)

III. **Bøn og osketeikning**

Sjå Rettleiing for oskeonsdag for refleksjonar rundt osketeikning, mellom anna om kva liturgen må vera merksam på i samband med berøring og deltaking.

13 | **Tekstlesing og stille stund**

Tekstlesing og stille stund blir tilpassa lokale forhold.

ENTEN

L/ML | Det står skrive i Salmane:

Herre, du ransakar meg og du veit –du veit om eg sit eller står, på lang avstand kjenner du mine tankar. Om eg går eller ligg, ser du det, du kjenner alle mine vegar.

Eg kan seia: «Lat mørkret løyna meg og lyset omkring meg bli natt.» Men mørkret er ikkje mørkt for deg, natta er lys som dagen, mørkret er som lyset. For du har skapt mine nyrer, du har vove meg i mors liv. Eg takkar deg for at eg er så underfullt laga. Underfulle er dine verk, det veit eg godt. Knoklane mine var ikkje skjulte for deg då eg vart laga i løynd og voven djupt i jorda. Auga dine såg meg då eg var eit

foster. Alle dagar er skrivne opp i di bok, dei fekk form før éin av dei var komen. Dine tankar, Gud, er dyrebare for meg, summen av dei er ufatteleg! Tel eg dei, er dei tallause som sand, blir eg ferdig, er eg enno hos deg.

Ransak meg, Gud, og kjenn mitt hjarte, prøv meg og kjenn mine tankar! **SALMANE 139, 1B-3.11-18.23**

L | La oss vere stille og reflektere over livet vårt.

Stille stund

ELLER

L/ML | Vår Herre Jesus Kristus seier:

«Du skal elska Herren din Gud av heile ditt hjarte og av heile di sjel og av alt ditt vit.» Dette er det største og første bodet. Men det andre er like stort: «Du skal elska nesten din som deg sjølv.» På desse to boda kviler heile lova og profetane. **Matt 22, 37-39**

L | La oss vere stille og reflektere over livet vårt.

Stille stund

ELLER

Annan høveleg tekst. Forslag til alternative tekstar finst i Rettleiing til oskeonsdag.

Tekstlesinga sluttar med:

L | La oss vere stille og reflektere over livet vårt.

Stille stund

14 | Litani/Salme

Litani eller salme med kyrie-karakter frå Norsk salmebok (N13 980.1,2, 981, 982.1,2, 983.1,2, eller ein eigna salme.

15 | Bønn

L | La oss be.

Miskunnsame Gud, du som forma oss av støv frå jorda, gje at denne oska blir eit teikn, så vi vender om og følgjer deg, du som reiser oss opp til det nye livet ved Jesus Kristus.

A | Amen.

16 | Osketeikning

Liturgen gir ei kort praktisk forklåring av korleis osketeikninga vil gå føre seg, mellom anna at oska kan bli teikna på panna eller handa til kvar einskild. Den einskilde kan også teikne sjølv ved å ta oske på eigen finger.

Liturgen sluttar forklåringa med orda:

L | Kom og få oskekrossen teikna.

Påteikninga kan skje stille, eller liturgen kan si til kvar einskild:

L | Menneske, hugs at du er støv. Til støv skal du vende attende.

Under påteikninga kan det bli framført musikk og sunge salmar.

Etter osketeikninga seier liturgen:

ENTEN

L | Det står skrive hjå profeten Jesaja: Sjå, eg gjer noko nytt. No spirer det fram. **Jesaja 43,19a**

ELLER

L | Paulus skriv til kyrkjelyden i Roma: Slik Kristus vart oppreist frå dei døde ved sin Fars herlegdom, skal vi òg vandra i eit nytt liv. **Rom 6,4**

ELLER

L | Paulus skriv til kyrkjelyden i Filippi: Eg er viss på at han som tok til med si gode gjerning i dykk, skal fullføra henne – heilt til Jesu Kristi dag. **FIL 1,6**

17 | Fadervår

Dersom det ikkje er nattverd i gudstenesta, bli osketeikninga avslutta med Fadervår.

IV. Nattverd

Her kan det bli feira nattverd.

V. Sending

18 | Velsigning

ENTEN

Helsing SALUTATIO

L | Herren være med dykk.

M | Og med deg være Herren.

L | Herren velsigne deg og vare deg. Herren late sitt andlet lysa over deg og vere deg nådig. Herren lyfte sitt åsyn på deg og gje deg fred.

M | Amen. Amen. Amen.

ELLER

L | Ta imot velsigninga.

L | Herren velsigne deg og vare deg. Herren late sitt andlet lysa over deg og vere deg nådig. Herren lyfte sitt åsyn på deg og gje deg fred.

M | Amen. Amen. Amen.

Tre gonger tre bøneslag.

19 | Utsending

Her kan følgja:

ENTEN

L/ML | Lat oss gå i fred,

A | i Jesu Kristi namn.

ELLER

L/ML | Gå i fred. Ten Herren med glede.

20 | Postludium/Utgangssalme/Utgangsprosesjon

Sammendrag

Den norske kirke har i flere år arbeidet med sin organisering, for å skape bedre sammenheng på alle nivåer. En god samhandlingskultur kan vise seg å være vel så viktig som en ny organisering for å skape de endringene kirken trenger. Kirkemøtets vedtak i august 2023 om at kirken fortsatt skal ha to arbeidsgivere med ansatte som skal lede og jobbe sammen lokalt, må føre med seg en økt satsing på å legge til rette for at dette faktisk kan skje.

Å bygge en felles kultur i hele kirken har stått sentralt de senere årene. For å lykkes med å styrke samledelse og samarbeid, er viktige verktøy ulike fellesløsninger innenfor digitalisering, HR og lønn og regnskap. De kan bidra til bedre måloppnåelse, mer profesjonelle arbeidsgivere, forbedret arbeid med rekruttering og kostnadseffektivitet. Brukervennlige fellesløsninger gjør kirkelige handlinger lettere tilgjengelig for medlemmer, forenkler arbeidshverdagen for medarbeidere, bidrar til å bygge kirken sammen i en god felles kultur og frigjør ressurser til kirkens kjerneoppgaver.

Brukervennlige og effektive digitale verktøy gir kirken flere muligheter til å utføre sitt oppdrag: Å forkynne evangeliet i hele landet. Alle medarbeidere deler dette oppdraget, uavhengig av hvilke arbeidsfelt man arbeider med. Digitalisering handler ikke først og fremst om teknologi, men om å kunne nå ut til flere. Her ligger også et viktig solidaritetsperspektiv: Alle enheter i kirken skal kunne utføre sine oppgaver uten å ha tilgang til mange ressurser, enten det er snakk om økonomiske midler eller ansatte og frivillige. De skal også bidra til å gjøre kirkens tilbud og handlinger tilgjengelige for alle, uavhengig av funksjonsnivå.

Denne saken følger opp vedtak i sak KM 5/23 Kirkelig organisering, som gikk inn for at dagens arbeidsgiverorganisering skal videreutvikles, og at denne "videreutviklingen" kan blant annet skje gjennom fellestjenester og kulturbygging, samt avtaler om forpliktende samarbeid i soknet."

Vedtaket er en oppfølging av Kirkemøtets sak 10/22, om at det "I det videre arbeidet skal det utarbeides felles rammeverk, strategier, politikk og systemer for å legge til rette for enhetlig og effektiv forvaltning og sammenheng i hele trossamfunnet. Dette omfatter blant annet felles personalreglement for hele trossamfunnet, et system for konflikthåndtering og system for HMS."

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

Kirkemøtet vil at Den norske kirke tar i bruk fellesløsninger som gjør kirken tilgjengelig for alle medlemmer og bidrar til å bygge en god og samlende kultur i hele kirken. Dette vil gjøre at ressurser kan flyttes fra administrative oppgaver til kirkens kjerneoppgaver.

1. Kirkemøtet vil forbedre kontakten med medlemmer: Det skal legges til rette for at medlemmer enkelt kan få kontakt med kirken gjennom brukervennlige digitale selvbetjeningsløsninger.
2. Kirkemøtet vil at det legges til rette for økt bruk av fellesløsninger for alle medarbeidere i kirken:
  - a. Flere fellesløsninger for alle medarbeidere tas i bruk for å bidra til god bruk av ressurser og en enklere arbeidshverdag, særlig innenfor digitalisering og HR.
  - b. Flere fellesløsninger utvikles og implementeres på HR-feltet for å sikre en best mulig personalforvaltning, med mål om likebehandling av alle ansatte som fremmer rekruttering og styrker kirkens omdømme.
  - c. Alle enheter bidrar til økt bruk av fellesløsninger: Tillitsvalgte, vernetjeneste, arbeidsgivere og arbeidsgiverorganisasjon oppfordres til å bidra aktivt i dette arbeidet for å sikre best mulig samarbeid og utnyttelse av ressurser i hele kirken.

3. Kirkemøtet vil øke mulighetene for mer samhandling i hele kirken:
  - a. Kirkemøtet anerkjenner betydningen av dagens godt fungerende samstyringsmodell for digitalisering, og ber om at denne videreutvikles.
  - b. For å utnytte kapasitet og ressurser best mulig, ber Kirkemøtet om at det utarbeides et mer permanent rammeverk for styring og organisering av digitaliseringsarbeidet slik at det blir godt forankret i regelverk.
  - c. Kirkemøtet ber om at samstyringsmodeller utvikles for flere arbeidsområder i kirken.
4. Kirkemøtet ber om at det utarbeides forslag til et digitaliseringsvennlig regelverk og felles praksis som alle enheter benytter, for å sikre god datakvalitet, personvern, universell utforming og måloppnåelse. Kirkemøtet ønsker at data deles og eies i fellesskap i Den norske kirke og at det legges til rette for at data skal kunne gjenbrukes.
5. En videre satsing på fellesløsninger er avhengig av felles finansiering, og av at det settes av ressurser til endringsprosesser og opplæring. Kirkemøtet ber om at ulike finansieringsmodeller utredes.

Innstilling 1

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Komiteen vil understreke at denne saken er en del av et større sakskompleks som handler om organisasjonsutvikling. Saken her er en oppfølging av vedtak i sak KM 10/22 og sak KM 5/23.
2. Det økonomiske bildet er vesentlig. Den norske kirke må ha ordninger som er så gode at fellesrådene ønsker å være med på fellesløsninger. Derfor bør det legges til rette for god medvirkning av fellesrådene i utviklingsarbeidet
3. Fellesløsninger vil bety færre systemer lokalt, og dermed en enklere hverdag. I dag er mange menighetsråd og mindre fellesråd knyttet til kommunens løsninger, og disse snakker ikke med hverandre eller med kirkens systemer. Dette skaper fragmentering og dobbeltarbeid.
4. Komiteen peker på at flere av de felles løsningene som utvikles langt på vei er avhengig av bred tilslutning fra soknene. Det reiser spørsmålet om hvilke virkemidler som kan tas i bruk for at løsningene skal kunne brukes av alle. Komiteen mener at Kirkerådet må vurdere om, og i tilfelle hvordan, dette kan gjennomføres i praksis.
5. For å få like løsninger, bør Kirkerådet jobbe opp mot KA, KS og departement slik at det utvikles felles kostnadsgrunnlag for tjenesteytingsavtalene som kommunen leverer.
6. Målsetting for det videre arbeidet må være at samspill med ansatte og fellesrådene fører frem til så gode løsninger at alle fellesråd etter hvert slutter seg til ordningen.

Ansattes rett til medvirkning må sikres på alle nivåer hos begge arbeidsgivere i utviklingen av fellesløsninger. Komiteen vil særlig peke på at dette også må skje på tvers av rettssubjektene i trossamfunnet Den norske kirke.

Forslag til vedtak

Kirkemøtet har som målsetting at ressurser kan flyttes fra administrative oppgaver til kirkens kjerneoppgaver. Kirkemøtet vil derfor at Den norske kirke tar i bruk fellesløsninger som gjør kirken tilgjengelig for alle medlemmer og bidrar til å bygge en god og samlende kultur i hele kirken.

1. Kirkemøtet vil forbedre kontakten med sine medlemmer: Det skal legges til rette for at medlemmer enkelt kan få kontakt med kirken gjennom brukervennlige digitale selvbetjeningsløsninger.
2. Kirkemøtet vil at det legges til rette for økt bruk av fellesløsninger for alle medarbeidere i kirken:
  - a. Flere fellesløsninger for alle medarbeidere tas i bruk for å bidra til god bruk av ressurser og en enklere arbeidshverdag, særlig innenfor digitalisering og HR.
  - b. Flere fellesløsninger utvikles og implementeres på HR-feltet for å sikre en best mulig personalforvaltning, med mål om likebehandling av alle ansatte, som fremmer rekruttering og styrker kirkens omdømme.
  - c. Fagforeningene må sikres medvirkning i utvikling av disse fellesløsningene.
  - d. Alle enheter bidrar til økt bruk av fellesløsninger: Tillitsvalgte, vernetjeneste, arbeidsgivere og arbeidsgiverorganisasjon oppfordres til å bidra aktivt i dette arbeidet for å sikre best mulig samarbeid og utnyttelse av ressurser i hele kirken.
3. Kirkemøtet vil legge til rette for mer samhandling i hele kirken:
  - a. Kirkemøtet anerkjenner betydningen av dagens godt fungerende samstyringsmodell for digitalisering, og ber om at denne videreutvikles.
  - b. For å utnytte kapasitet og ressurser best mulig, ber Kirkemøtet om at det utarbeides et mer permanent rammeverk for styring og organisering av digitaliseringsarbeidet slik at det blir godt forankret i regelverk.
  - c. Kirkemøtet ber om at samstyringsmodeller utvikles for flere arbeidsområder i kirken.
4. Kirkemøtet ber om at det utarbeides forslag til et digitaliseringsvennlig regelverk og felles praksis som alle enheter benytter, for å sikre god datakvalitet, personvern, universell utforming og måloppnåelse. Kirkemøtet ønsker at data deles og eies i fellesskap i Den norske kirke og at det legges til rette for at data skal kunne gjenbrukes.
5. En videre satsing på fellesløsninger er avhengig av felles finansiering, og av at det settes av ressurser til endringsprosesser og opplæring. Kirkemøtet ber om at ulike finansieringsmodeller utredes.

Plenumsbehandling 1:

Saksordfører: Sveinung Skjesol

Disse hadde ordet:

Arne Jon Myskja, Arve Juritzen, Karl Johan Kirkebø, Kåre Olav Hegle, Lars Martin Dahl, Ragnhild Jepsen, Ingrid Vad Nilsen, Filip Hovland, Sveinung Moesgaard Skjesol

Tilleggsforslag, Arne Jon Myskja

Ber komiteen i sitt videre arbeid vurdere å ta med løysing for uformell kommunikasjon mellom forkevalde og mellom tilsette.

Endringsforslag, Arve Juritzen

linje 40

finansieringsmodeller utredes og at det opplyses hva denne spesifikke satsningen vil koste årlig.

Saken gikk tilbake til komiteen.

Innstilling 2:

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Komiteen vil understreke at denne saken er en del av et større sakskompleks som handler om organisasjonsutvikling. Saken her er en oppfølging av vedtak i sak KM 10/22 og sak KM 5/23.
2. Det økonomiske bildet er vesentlig. Den norske kirke må ha ordninger som er så gode at fellesrådene ønsker å være med på fellesløsninger. Derfor bør det legges til rette for god medvirkning av fellesrådene i utviklingsarbeidet
3. Fellesløsninger vil bety færre systemer lokalt, og dermed en enklere hverdag. I dag er mange menighetsråd og mindre fellesråd knyttet til kommunens løsninger, og disse snakker ikke med hverandre eller med kirkens systemer. Dette skaper fragmentering og dobbeltarbeid.
4. Komiteen peker på at flere av de felles løsningene som utvikles langt på vei er avhengig av bred tilslutning fra soknene. Det reiser spørsmålet om hvilke virkemidler som kan tas i bruk for at løsningene skal kunne brukes av alle. Komiteen mener at Kirkerådet må vurdere om, og i tilfelle hvordan, dette kan gjennomføres i praksis.
5. For å få like løsninger, bør Kirkerådet jobbe opp mot KA, KS og departement slik at det utvikles felles kostnadsgrunnlag for tjenesteytingsavtalene som kommunen leverer.
6. Fellesrådene har ansvar for økonomi- og personalforvaltning i soknene. Målsetting for det videre arbeidet må derfor være at samspill med fellesrådene og ansatte fører frem til så gode løsninger at alle fellesråd etter hvert slutter seg til ordningene.
7. Ansattes rett til medvirkning må sikres på alle nivåer hos begge arbeidsgivere i utviklingen av fellesløsninger. Komiteen vil særlig peke på at dette også må skje på tvers av rettssubjektene i trossamfunnet Den norske kirke.

Forslag til vedtak

Kirkemøtet har som målsetting at ressurser kan flyttes fra administrative oppgaver til kirkens kjerneoppgaver. Kirkemøtet vil derfor at Den norske kirke tar i bruk fellesløsninger som gjør kirken tilgjengelig for alle medlemmer og bidrar til å bygge en god og samlende kultur i hele kirken.

1. Kirkemøtet vil forbedre kontakten med sine medlemmer: Det skal legges til rette for at medlemmer enkelt kan få kontakt med kirken gjennom brukervennlige digitale selvbetjeningsløsninger.
2. Kirkemøtet vil at det legges til rette for økt bruk av fellesløsninger for alle medarbeidere i kirken:
  - a. Flere fellesløsninger for alle medarbeidere tas i bruk for å bidra til god bruk av ressurser og en enklere arbeidshverdag, særlig innenfor digitalisering og HR.
  - b. Flere fellesløsninger utvikles og implementeres på HR-feltet for å sikre en best mulig personalforvaltning, med mål om likebehandling av alle ansatte, som fremmer rekruttering og styrker kirkens omdømme.
  - c. Fagforeningene må sikres medvirkning i utvikling av disse fellesløsningene.

- d. Alle enheter bidrar til økt bruk av fellesløsninger: Tillitsvalgte, vernetjeneste, arbeidsgivere og arbeidsgiverorganisasjon oppfordres til å bidra aktivt i dette arbeidet for å sikre best mulig samarbeid og utnyttelse av ressurser i hele kirken.
3. Kirkemøtet vil legge til rette for mer samhandling i hele kirken:
- a. Kirkemøtet anerkjenner betydningen av dagens godt fungerende samstyringsmodell for digitalisering, og ber om at denne videreutvikles.
  - b. For å utnytte kapasitet og ressurser best mulig, ber Kirkemøtet om at det utarbeides et mer permanent rammeverk for styring og organisering av digitaliseringsarbeidet slik at det blir godt forankret i regelverk.
  - c. Kirkemøtet ber om at samstyringsmodeller utvikles for flere arbeidsområder i kirken.
4. Kirkemøtet ber om at det utarbeides forslag til et digitaliseringsvennlig regelverk og felles praksis som alle enheter benytter, for å sikre god datakvalitet, personvern, informasjonssikkerhet, universell utforming og måloppnåelse. Kirkemøtet ønsker at data deles og eies i fellesskap i Den norske kirke og at det legges til rette for at data skal kunne gjenbrukes.
5. En videre satsing på fellesløsninger er avhengig av felles finansiering, og av at det settes av ressurser til endringsprosesser og opplæring. Kirkemøtet ber om at ulike finansieringsmodeller utredes.

Plenumsbehandling 2

Saksordfører: Sveinung Skjesol

Behandling av endringsforslag:

Tilleggsforslag, Arne Jon Myskja	Avvist, Opprettholdes
Endringsforslag, Arve Juritzen	Avvist, Opprettholdes ikke

Disse hadde ordet:

Sveinung Skjesol, Arne Jon Myskja, Arve Juritzen, Marius Berge Eide

Votering for eller imot tilleggsforslag fra Arne Jon Myskja

Ber komiteen i sitt videre arbeid vurdere å ta med løysing for uformell kommunikasjon mellom forkevalde og mellom tilsette.

For: 18   Mot:99   Forslaget falt.

Avstemming over komiteens innstilling:

For 116   Mot 1   Innstillingen ble vedtatt

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet har som målsetting at ressurser kan flyttes fra administrative oppgaver til kirkens kjerneoppgaver. Kirkemøtet vil derfor at Den norske kirke tar i bruk fellesløsninger som gjør kirken tilgjengelig for alle medlemmer og bidrar til å bygge en god og samlende kultur i hele kirken.

1. Kirkemøtet vil forbedre kontakten med sine medlemmer: Det skal legges til rette for at medlemmer enkelt kan få kontakt med kirken gjennom brukervennlige digitale selvbetjeningsløsninger.
2. Kirkemøtet vil at det legges til rette for økt bruk av fellesløsninger for alle medarbeidere i kirken:
  - a. Flere fellesløsninger for alle medarbeidere tas i bruk for å bidra til god bruk av ressurser og en enklere arbeidshverdag, særlig innenfor digitalisering og HR.
  - b. Flere fellesløsninger utvikles og implementeres på HR-feltet for å sikre en best mulig personalforvaltning, med mål om likebehandling av alle ansatte, som fremmer rekruttering og styrker kirkens omdømme.
  - c. Fagforeningene må sikres medvirkning i utvikling av disse fellesløsningene.
  - d. Alle enheter bidrar til økt bruk av fellesløsninger: Tillitsvalgte, vernetjeneste, arbeidsgivere og arbeidsgiverorganisasjon oppfordres til å bidra aktivt i dette arbeidet for å sikre best mulig samarbeid og utnyttelse av ressurser i hele kirken.
3. Kirkemøtet vil legge til rette for mer samhandling i hele kirken:
  - a. Kirkemøtet anerkjenner betydningen av dagens godt fungerende samstyringsmodell for digitalisering, og ber om at denne videreutvikles.
  - b. For å utnytte kapasitet og ressurser best mulig, ber Kirkemøtet om at det utarbeides et mer permanent rammeverk for styring og organisering av digitaliseringsarbeidet slik at det blir godt forankret i regelverk.
  - c. Kirkemøtet ber om at samstyringsmodeller utvikles for flere arbeidsområder i kirken.
4. Kirkemøtet ber om at det utarbeides forslag til et digitaliseringsvennlig regelverk og felles praksis som alle enheter benytter, for å sikre god datakvalitet, personvern, informasjonssikkerhet, universell utforming og måloppnåelse. Kirkemøtet ønsker at data deles og eies i fellesskap i Den norske kirke og at det legges til rette for at data skal kunne gjenbrukes.
5. En videre satsing på fellesløsninger er avhengig av felles finansiering, og av at det settes av ressurser til endringsprosesser og opplæring. Kirkemøtet ber om at ulike finansieringsmodeller utredes.

KM 11/24 Oppfølging av internasjonale økumeniske generalforsamlinger

Referanser: MKR 28/23, KM 9/21, KM 15/21, UKM 5/23, KR 7/24

Saksdokumenter:

Rapport fra KEKs generalforsamling 2023

Rapport fra KVs generalforsamling 2022

Rapport fra LVFs generalforsamling i Krakow 2023

Strategi for den norske kyrkja 2022-2029

Sammendrag

I løpet av ett år har tre økumeniske organisasjoner hvor Den norske kirke er medlem, avholdt generalforsamlinger i Europa: Kirkenes verdensråd, Konferansen av europeiske kirker og Det lutherske verdensforbund. Kirkemøtet vedtok i sak 14/23 å be «Kirkerådet vurdere å fremme en sak for Kirkemøtet i 2024 som oppsummerer alle de tre nylige økumeniske generalforsamlingene (KV, KEK og LVF)». Denne saken tar for seg oppfølging av generalforsamlingenes viktigste vedtak, i tillegg til hvordan Den norske kirke følger opp ungdom og økumenikk og liturgiske og teologiske ressurser fra generalforsamlingene. Rapporter fra generalforsamlingene ligger vedlagt. Saken kan sees i sammenheng med KM-sak 09/21 «Den norske kirkes globale oppdrag».

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

1. Kirkemøtet gir uttrykk for anerkjennelse og takknemlighet for arbeidet som gjøres i Kirkenes verdensråd (KV), Konferansen av europeiske kirker (KEK) og Det lutherske verdensforbund (LVF), og ønsker å bekrefte betydningen det har for Den norske kirke å være forpliktet av europeiske og globale kirkefelleskap.
2. Kirkemøtet merker seg særlig generalforsamlingenes vektlegging av at kirkene står sammen i å møte de globale utfordringene knyttet til klimakrisen, flyktninger, religiøse og etniske minoriteter og økende polarisering, og freds- og forsoningsarbeid. Den norske kirke forplikter seg til å arbeide videre med disse temaene fram mot 2030.
3. Kirkemøtet ber om at 1700-årsmarkeringen av Kirkemøtet i Nikea i 2025 og 500-årsjubileet for det lutherske bekjennelsesskriftet Confessio Augustana i 2030 markeres økumenisk i Norge, slik at de bidrar til bevissthet rundt kirkens historiske og levende tilhørighet til den verdensvide kirke.
4. Kirkemøtet understreker viktigheten av ungdommers deltakelse i internasjonalt økumenisk arbeid. Unges erfaringer, kommunikasjonsevner og engasjement bidrar til å videreutvikle globalt kirkeliv og økumenisk samarbeid.
5. Kirkemøtet ber om at relevant liturgisk og teologisk materiale fra generalforsamlingene blir tilgjengeliggjort for menighetene. ‘
6. Kirkemøtet ber om at utfordringene fra generalforsamlingene tas med i oppfølgingen av KM-saken «Kirkens globale oppdrag».

Innstilling 1

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Komiteen vil påpeke at flere av forslagene til vedtak kan anses som ivaretatt gjennom tidligere kirkemøtesaker, bl.a. KM-sak 09/21 Den norske kirkes globale oppdrag. Samtidig vil komiteen

løfte frem at gjentakelser kan ha en pedagogisk effekt. Komiteen ønsker at vedtakene styrkes basert på arbeidet som er gjort på de økumeniske generalforsamlingene.

2. Saken er utarbeidet etter bestilling fra KM14/23. Ettersom vedtaksforslagets punkt 6 ber om at utfordringene fra generalforsamlingene tas med i oppfølgingen av KM-saken «Den norske kirkes globale oppdrag» (KM09/21) mener komiteen det gir mening å innlede vedtaksforslaget med dette punktet. Videre kan de foreslåtte vedtakspunktene tydeliggjøres i to grupper:
  - de som forsterker tilsvarende tidligere vedtak i 09/21 og
  - de som er nye utfordringer: punkt 2 og 5 i opprinnelig vedtaksforslag.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet ber om at utfordringene fra generalforsamlingene tas med i oppfølgingen av KM-saken KM 09/21 Den norske kirkes globale oppdrag
2. Kirkemøtet gir uttrykk for anerkjennelse og takknemlighet for arbeidet som gjøres i Kirkenes verdensråd (KV), Konferansen av europeiske kirker (KEK) og Det lutherske verdensforbund (LVF), og ønsker å bekrefte betydningen det har for Den norske kirke å være forpliktet av europeiske og globale kirkefelleskap (Jfr 09/21 punkt 2,d).
3. Kirkemøtet merker seg særlig generalforsamlingenes vektlegging av at kirkene står sammen i å møte de globale utfordringene knyttet til klimakrisen, flyktninger, religiøse og etniske minoriteter, og økende polarisering, og freds-, og forsonings- og menneskerettighetsarbeid. Den norske kirke forplikter seg til å arbeide videre med disse temaene fram mot 2030 (Jfr 09/21, punkt 3, h).
4. Kirkemøtet understreker viktigheten av at ungdommers deltakelse i internasjonalt økumenisk arbeid er viktig. Unges erfaringer, kommunikasjonsevner og engasjement bidrar til å videreutvikle globalt kirkeliv og økumenisk samarbeid (Jfr 09/21 punkt 4, b).|
5. Kirkemøtet ber om at 1700-årsmarkeringen av Kirkemøtet i Nikea i 2025 og 500- årsjubileet for det lutherske bekjennesskriftet Confessio Augustana i 2030 markeres økumenisk i Norge, slik at de bidrar til bevissthet rundt kirkens historiske og levende tilhørighet til den verdensvide kirke.
6. Kirkemøtet ber om at relevant liturgisk og teologisk materiale fra generalforsamlingene blir tilgjengeliggjort for menighetene

Plenumsbehandling

Saksordfører Gaute Nordbye

Votering: Enstemmig vedtatt med 115 stemmer

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet ber om at utfordringene fra generalforsamlingene tas med i oppfølgingen av KM-saken KM 09/21 Den norske kirkes globale oppdrag
2. Kirkemøtet gir uttrykk for anerkjennelse og takknemlighet for arbeidet som gjøres i Kirkenes verdensråd (KV), Konferansen av europeiske kirker (KEK) og Det lutherske verdensforbund (LVF), og ønsker å bekrefte betydningen det har for Den norske kirke å være forpliktet av europeiske og globale kirkefelleskap (Jfr 09/21 punkt 2,d).
3. Kirkemøtet merker seg særlig generalforsamlingenes vektlegging av at kirkene står sammen i å møte de globale utfordringene knyttet til klimakrisen, flyktninger, religiøse og etniske minoriteter, og økende polarisering, og freds-, og forsonings- og menneskerettighetsarbeid. Den norske kirke forplikter seg til å arbeide videre med disse temaene fram mot 2030 (Jfr 09/21, punkt 3, h).

4. Kirkemøtet understreker viktigheten av at ungdommers deltakelse i internasjonalt økumenisk arbeid er viktig. Unges erfaringer, kommunikasjonsevner og engasjement bidrar til å videreutvikle globalt kirkeliv og økumenisk samarbeid (Jfr 09/21 punkt 4, b).|
5. Kirkemøtet ber om at 1700-årsmarkeringen av Kirkemøtet i Nikea i 2025 og 500-årsjubileet for det lutherske bekjennelsesskriftet Confessio Augustana i 2030 markeres økumenisk i Norge, slik at de bidrar til bevissthet rundt kirkens historiske og levende tilhørighet til den verdensvide kirke.
6. Kirkemøtet ber om at relevant liturgisk og teologisk materiale fra generalforsamlingene blir tilgjengeliggjort for menighetene

KM 12/24 Sannhet og forsoning

Referanser: KM 20/86, KM 13/87, KM 12/92, KR 95/23, KR 69/23, MKR 30/23, BM 36/23, SKR 25/23, SKR 26/23, UKM 8/23

Saksdokumenter:

Utdrag fra Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport

Sammendrag

«Kommisjonen mener det hviler et stort ansvar på kirken med sin rolle i fornorskingen til å bidra til videre forsoning.»

(Kommisjonsrapporten)

1. juni 2023 ble rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonen (heretter Kommisjonen) overlevert til Stortinget. Kommisjonen har gransket fornorskingspolitikken overfor samer, kvener/norskfinner og skogfinner. Mandatet var å gjennomgå historien, se på ettervirkninger av politikken og foreslå tiltak som kan bidra til forsoning. Kommisjonens rapport beskriver kirkens medvirkning i fornorskingspolitikken og slår fast at kirken har et klart ansvar for å erkjenne sin medvirkning, ta et oppgjør med den urett man var med på å utøve, samt å bidra til forsoning.

Fram til om lag 1900 utøvde enkelte prester og biskoper en viss motstand mot fornorskingen, men etter århundreskiftet ble kirken en aktiv støttespiller til den statlige politikken. Statskirken medvirket til å etablere en religiøs, kulturell og språklig homogen nasjonalstat på 1800-tallet. Kirken ble særlig berørt ved at kristendomsundervisningen i skolen var kirkens trosopplæring, og striden stod om hvilket språk opplæringen burde foregå på. Kirkens avvisning av tradisjonell samisk og kvensk/norskfinsk religiøsitet og virkelighetsoppfatning bidro også til å nedvurdere samer og påføre dem skam og mindreverdighetsfølelse. Saksorienteringen redegjør for disse forholdene og drøfter tematikk som er aktuell for kirkens videre forsoningsarbeid.

Kirkens kjernebudskap er forsoning. Dette kommer til uttrykk gjennom teologi, språk, symboler og liturgier. Syndserkjennelse, tilgivelse, gjenoppretting av urett og forsoning, har dyp gjenklang i kirkens tro og liv. Kirken er bærer av håpet om at forandring er mulig, urett kan vendes til rett, slik at det blir «mer himmel på jorda».

Men forsoning er både en svært tidkrevende prosess og en tilstand. Kirkemøtet i 2024 er et stoppested på veien mot forsoning. Erkjennelse, tillitsbygging og oppgjør vil ta tid, men det er viktig at arbeidet intensiveres og at kirken bruker det momentum som oppmerksomhet om kommisjonsrapporten gir.

Det planlegges en sak til Kirkemøtet i 2025 om organisering av kvensk/norskfinsk kirkeliv og det vil også bli arbeidet videre med skogfinnenes involvering i kirkelivet. Disse tema vil Kirkemøtet derfor få anledning til å drøfte grundigere ved en senere anledning.

Kirkemøtesaken er utarbeidet i et nært samarbeid mellom Kirkerådet, Samisk Kirkeråd, Mellomkirkelig råd og Bispemøtet.

Denne saken bør ses i sammenheng med Tusenårsjubileet og kirkens rolle i norsk samfunnsutvikling. Fornorskingspolitikken er en skamplatt i historien som må erkjennes og tas et oppgjør med.

Vedtaksforslaget er holdt på et overordnet nivå og legger opp til at Kirkerådet bes om å utarbeide en mer konkret handlingsplan ut fra de føringer Kirkemøtet gir. En slik handlingsplan må selvsagt utarbeides i

nært samvirke med de grupper som er berørt av fornorskingspolitikken.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet erkjenner kirkens medvirkning i fornorskingspolitikken overfor samer, kvener/norskfinner og skogfinner. Kirken vil ta ansvar for å bidra til forsoning, tillitsbygging og gjenopprettelse av den uretten kirken har påført mennesker.
2. Kirkemøtet ønsker at samer, kvener/norskfinner og skogfinners tradisjoner og religiøsitet inkluderes i menighetslivet.
3. Kirkemøtet oppfordrer alle i Den norske kirke til å gjøre seg kjent med Sannhet og forsoningskommisjonens rapport og samtale om hvordan dette angår kirken nasjonalt, regionalt og lokalt i menigheter og samfunnene som de samhandler med.
4. Kirkemøtet ber om at Kirkerådet utarbeider en handlingsplan for oppfølgingen av arbeidet med sannhet og forsoning, i samhandling med relevante aktører. Handlingsplanen bør inkludere tema som:
  - Kunnskap om faktiske historiske forhold
  - Erkjennelse av og oppgjør med urett
  - Gjenoppbygging av tillit
  - Kirkens forsoningskompetanse
  - Fornorsking som teologisk utfordring
  - Språkarbeid: bibeltekster, liturgier og salmer
  - Urfolk og minoriteters religiøsitet og kultur
  - Trosopplæring og barn og unges involvering i kirkelivet
  - Rettighetsarbeid
  - Rasisme
  - Kunstneriske og kulturelle ytringer som redskap i forsoningsarbeidet

Innstilling 1

Komiteén legger saksorienteringen til grunn.

Komiteén har følgende merknader:

1. Komiteén vil understreke det momentum som kommisjonsrapporten gir for å ta et oppgjør med fornorskingspolitikkenes mørke historie og motvirke den vedvarende fornorskingen i dag.

Kirken var medskyldig i fornorskingen og har både et teologisk og et samfunnsmessig ansvar for å ta et oppgjør med den og arbeide for forsoning. Komiteén mener at selv om dette er tidkrevende, komplekse og langsiktige prosesser, bør pågående tiltak intensiveres og nye settes i gang allerede nå.

Komiteén anbefaler at Kirkerådets handlingsplan får tidsangivelser og gjerne skiller mellom tiltak på kort og lang sikt. Handlingsplanen må være konkret slik at resultatene kan evalueres, og det må stilles ressurser til rådighet slik at dette arbeidet får prioritet.

2. Samer, kvener/norskfinner og skogfinner har formet historien og samfunnsutviklingen i Norge, i samvirke med andre minoriteter og majoritets-befolkningen. Norge har alltid vært, og vil fortsatt være, et flerkulturelt samfunn. Ulike tradisjoner og livsanskuelser gjør oss rikere, både på nasjonalt, lokalt og individuelt nivå. Kirken har nå en unik mulighet til å løfte fram igjen og

anerkjenne kulturene til samer, kvener/norskfinner og skogfinner, som fornorskingspolitikken forsøkte å utradere. Disse kulturene har egenverdi og er identitetsskapende for de nevnte gruppene, men de er også en del av vår felles kultur. Derfor angår denne saken hele landet og alle i Norge.

3. Minoritetsgrupper «beriker» ikke kirken. De er kirken. Kirkens kjennetegn er et flerkulturelt fellesskap hvor felles tro får ulike og likeverdige uttrykk. Et slikt fellesskap utviser ikke kulturell egenart, men lar mangfoldet styrke fellesskapet. Komitéen understreker at en slik kirkeforståelse må ligge til grunn for fellesskapet og alt arbeid i lokalmenigheten. Derfor angår kirkemøtesaken om sannhet og forsoning alle menigheter, også i de deler av landet hvor de direkte berørte gruppene har liten tilstedeværelse.
4. Komitéen mener at det haster med å styrke og konkretisere arbeidet med kvener/norskfinner og skogfinner. Disse gruppene har lenge blitt oversett i oppgjøret med fornorskingspolitikken, også i det kirkelige forsoningsarbeidet. Komitéen er kjent med at Arbeidsgruppen for kvensk kirkeliv vil levere en rapport til Kirkerådet. Denne rapporten, sammen med rapporten fra Samisk utvalg, skal etter planen inngå i en sak til Kirkemøtet i 2025. Komitéen ser fram til at Kirkemøtet får behandle dette neste år.

Komitéen har drøftet hvorvidt det er ønskelig med separate unnskyldninger (eller tilsvarende handlinger) overfor kvener/norskfinner og skogfinner. Komitéen oppfordrer Bispemøtet til å vurdere dette i samråd med de berørte gruppene.

5. Kunnskap er avgjørende viktig for innsikt, erkjennelse og forsoningsarbeid. Komitéen mener at Kirkemøtet bør løfte fram behovet for utdanning og kompetanseutvikling for kirkelig ansatte. Dette bør omfatte samiske og kvenske forhold generelt, språk- og kulturkompetanse, og kjennskap til og evne til å møte de ulike religiøse tradisjoner, trospraksiser og språklige og kulturelle uttrykk innenfor Den norske kirke. Komitéen anbefaler at e-læringskurset om sannhet og forsoning tilbys alle interesserte.
6. Komitéen vil også løfte fram rekruttering som et prioritert område. Kirken trenger flere samer, kvener/norskfinner og skogfinner i kirkelige utdanninger og i tjeneste i kirken.
7. Komitéen har merket seg at konfliktnivået har økt etter at Kommisjonen la fram sin rapport, og hat mot og trakassering av samer øker. Det er særlig alvorlig når dette går ut over barn og unge. Dette er tematikk som må tas inn i kirkens undervisning og læring og i kirkens barne- og ungdomsarbeid. Det må også være en del av kirkens kontinuerlige anti-rasisme arbeid

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet erkjenner kirkens medvirkning i fornorskingspolitikken overfor samer, kvener/norskfinner og skogfinner. Kirken vil ta ansvar for å bidra til forsoning, tillitsbygging og gjenopprettelse av den uretten kirken har påført mennesker. I disse forsoningsprosessene er det nødvendig å finne gode former for å fremføre unnskyldninger.
2. Kirkemøtet minner om at samer, kvener/norskfinner og skogfinner har formet historien og samfunnsutviklingen i Norge, i samvirke med andre minoriteter og majoritetsbefolkningen. Den norske kirke er et flerkulturelt fellesskap hvor felles tro får ulike og likeverdige uttrykk. Et slikt fellesskap utviser ikke kulturell egenart, men lar mangfoldet styrke fellesskapet. Kirkemøtet understreker at en slik kirkeforståelse må ligge til grunn for fellesskapet og alt arbeid i lokalmenigheten. Samiske, kvenske/norskfinske og skogfinske tradisjoner, kultur og livsanskuelser,

angår alle landets menigheter, også i de områder hvor de direkte berørte gruppene har liten tilstedeværelse.

3. Kirkemøtet ser at det trengs mer kunnskap om kvener/norskfinner og skogfinners kultur, tradisjon og trosutøvelse. Det må arbeides systematisk for å finne gode strukturer for samhandling med kvener/norskfinner og skogfinner for å finne måter å romme deres tradisjoner og behov i kirke- og menighetsliv. Kirkemøtet ser fram til å få en sak om dette på Kirkemøtet i 2025.
4. Kirkemøtet ber om at Kirkerådet utarbeider en handlingsplan for oppfølgingen av arbeidet med sannhet og forsoning, i samhandling med relevante aktører. Handlingsplanen bør ha tidsangivelser og gjerne skille mellom tiltak på kort og lang sikt. Handlingsplanen må være konkret slik at resultatene kan evalueres, og det må stilles ressurser til rådighet slik at dette arbeidet får prioritet. Flere av saksfeltene i handlingsplanen bør inkludere tematikk knyttet til unnskyldning.

Handlingsplanen bør inkludere tema som:

- Erkjennelse av og oppgjør med urett
- Gjenoppbygging av tillit og gode relasjoner
- Kirkens forskningskompetanse må tas i bruk og videreutvikles
- Fornorsking som teologisk utfordring
- Urfolk og minoriteters trosutøvelse, livsanskuelse og kultur
- Trosopplæring og barn og unges involvering i kirkelivet
- Kunnskap om fornorskingspolitikken historie og virkninger
- Utdanning og kompetanseutvikling for kirkelig ansatte, med vekt på språk- og kulturkompetanse
- Kompetansebygging hos kirkens medlemmer, eLæringskurs tilbys alle interesserte
- Rekruttering til kirkelig utdanning av personer med samisk, kvensk/norskfinsk og skogfinsk bakgrunn, og hvordan kirkelig utdanning kan gjøres relevant for disse
- Språkarbeid: bibeltekster, liturgier og salmer (både nye salmer og liturgier og oversettelser)
- Rettighetsarbeid
- Rasisme, med særlig vekt på barn og unge
- Kunstneriske og kulturelle ytringer som redskap i forsoningsarbeidet

Plenumsbehandling 1:

Saksordfører: Kari Mangrud Alvsvåg

Disse hadde ordet:

Olav Fykse Tveit, Gard Sandaker-Nielsen, Trond Gustavson, Mette Anti Gaup, May-Eldrid Hanssen, Kristin Gunleiksrud Raaum, Marius Berge Eide, Lars Evan Lauritzen, Magnus Moksnes Myhre, Ingeborg Synnøve Midttømme, Filip Hovland, Herborg Oline Finnset, Sara Ellen Anne Eira, Vebjørn Leonard Horsfjord, Ole Kristian Bonden, Ragnhild Jepsen, Anna Riksaasen, Marianne Friise Antonsen, Lars Martin Dahl, Thomas Raadin Iversen, Oddgeir Sølvfæstersen, Kathrine Tallaksen Skjerdal, Svein Valle, May Eldrid Hanssen, Bjørn Thomas Åhren

Endringsforslag, May-Eldrid Hanssen

Vedtaks punkt 3, linje 18: Erstatte ser med erkjenner

Tilleggsforslag, Mette Anti Gaup

Kirkemøtet minner om at samer, kvener/norskfinner og skogfinner har formet historien og samfunnsutviklingen i Norge, i samvirke med andre minoriteter og majoritets-befolkningen. Den norske kirke er et flerkulturelt fellesskap hvor felles tro får ulike og likeverdige uttrykk. Et slikt fellesskap utviser ikke kulturell egenart, men lar mangfoldet styrke fellesskapet. Kirkemøtet understreker at en slik kirkeforståelse må ligge til grunn for fellesskapet og alt arbeid i lokal-menigheten. Samiske, kvenske/norskfinske og skogfinske tradisjoner, kultur, språk og livsanskuelser, angår alle landets menigheter, også i de områder hvor de direkte berørte gruppene har liten tilstedeværelse.

Forslag, Marius Berge Eide

Den norske kirke har bidratt til forfølgelse, tvang og fortielse av samer, kvener/norskfinner og skogfinner, deres språk, tro og kulturuttrykk. Dette har kirken påført vel vitende om smerten, skammen og skaden dette har påført. Vi beklager på det dypeste. Den norske kirke vil arbeide for å reparere den urett den har påført, for å finne arenaer for å be om unnskyldning og forsoning. Historien må ikke få gjenta seg.

Forslag, Lars Evan Lauritzen

Folkehøgskolen Nord-Norge drives i regi av KFUK-KFUM i Evenskjer. Dette er den folkehøgskolen som skåret høyest på mellommenneskelige relasjoner. Skolen har en uttalt samisk identitet som dessverre ikke kommer tydelig nok frem.

Skolen står nå i fare for nedleggelse.

Jeg vil oppfordre komiteen til å ta med et vedtak i handlingsplanen om et samarbeid mellom DnK og KFUK-KFUM der særlig utvikling av denne identiteten kommer til uttrykk

Forslag, Ingeborg Synøve Midttømme

I fellesskapet gjennom Kirkenes Verdensråd, har vi et viktig fellesskap av urfolk. I forkant av siste generalforsamling, var det et Per-Assembly for urfolk som vedtok et budskap som er en ressurs for vårt videre arbeid. Dette må oversettes og gjøres kjent for Den norske kirkes arbeid.

Forslag, Magnus Moksnes Myhre

Foreslår eget punkt om at man vil endre ordning for Kirkerådet slik at samisk representant har fast plass

Forslag, Filip Hovland

Legge til i linje 6: , og huske på at tilgivelse og forsoning er en varende holdning.

Linje 37: muligens fjerne dette begrepet, ettersom det eksisterer en tvetydelighet til betydningen

Forslag, Herborg Oline Finnset

Nytt punkt: stimulere til arbeid med utvikling av liturgisk og kunstnerisk formspråk i kirkerom og liturgi,

Forslag, Anna Riksaasen

Ta stilling til om skogfinner og norskfinner og kvener skal tas ut av vedtakspunkt 1.

Saken går tilbake til komiteen

Innstilling 2 fra komite F

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komitéen har følgende merknader:

1. Komiteen vil understreke det momentum som kommisjonsrapporten gir for å ta et oppgjør med fornorskningens mørke historie og motvirke den vedvarende fornorskningen i dag. Kirken var medskyldig i fornorskningen og har både et teologisk og et samfunnsmessig ansvar for å ta et oppgjør med den og arbeide for forsoning. Komitéen mener at selv om dette er tidkrevende, komplekse og langsiktige prosesser, bør pågående tiltak intensiveres og nye settes i gang allerede nå. Komitéen anbefaler at Kirkerådets handlingsplan får tidsangivelser og gjerne skiller mellom tiltak på kort og lang sikt. Handlingsplanen må være konkret slik at resultatene kan evalueres, og det må stilles ressurser til rådighet slik at dette arbeidet får prioritet.
2. Samer, kvener/norsksfinner og skogfinner har formet historien og samfunnsutviklingen i Norge, i samvirke med andre minoriteter og majoritetsbefolkningen. Norge har alltid vært, og vil fortsatt være, et flerkulturelt samfunn. Ulike tradisjoner og livsanskuelser gjør oss rikere, både på nasjonalt, lokalt og individuelt nivå. Kirken har nå en unik mulighet til å løfte fram igjen og anerkjenne kulturene til samer, kvener/norsksfinner og skogfinner, som fornorskningspolitikken forsøkte å utradere. Disse kulturene har egenverdi og er identitetsskapende for de nevnte gruppene, men de er også en del av vår felles kultur. Derfor angår denne saken hele landet og alle i Norge.
3. Minoritetsgrupper «beriker» ikke kirken. De er kirken. Kirkens kjennetegn er et flerkulturelt fellesskap hvor felles tro får ulike og likeverdige uttrykk. Et slikt fellesskap utvisker ikke kulturell egenart, men lar mangfoldet styrke fellesskapet. Komitéen understreker at en slik kirkeforståelse må ligge til grunn for fellesskapet og alt arbeid i lokalmenigheten. Derfor angår kirkemøtesaken om sannhet og forsoning *alle* menigheter, også i de deler av landet hvor de direkte berørte gruppene har liten tilstedeværelse.
4. Komitéen mener at det haster med å styrke og konkretisere arbeidet med kvener/norsksfinner og skogfinner. Disse gruppene har lenge blitt oversett i oppgjøret med fornorskningspolitikken, også i det kirkelige forsoningsarbeidet. Komitéen er kjent med at Arbeidsgruppen for kvensk kirkeliv vil levere en rapport til Kirkerådet. Denne rapporten, sammen med rapporten fra Samisk utvalg, skal etter planen inngå i en sak til Kirkemøtet i 2025. Komitéen ser fram til at Kirkemøtet får behandle dette neste år. Komitéen har drøftet hvorvidt det er ønskelig med separate unnskyldninger (eller tilsvarende handlinger) overfor kvener/norsksfinner og skogfinner. Komitéen oppfordrer Bispemøtet til å vurdere dette i samråd med de berørte gruppene.

5. Kunnskap er avgjørende viktig for innsikt, erkjennelse og forsoningsarbeid. Komitéen mener at Kirkemøtet bør løfte fram behovet for utdanning og kompetanseutvikling for kirkelig ansatte. Dette bør omfatte samiske, kvenske/norskfinske og skogfinske forhold generelt, språk- og kulturkompetanse, og kjennskap til og evne til å møte de ulike religiøse tradisjoner, trospraksiser og språklige og kulturelle uttrykk innenfor Den norske kirke. Komitéen anbefaler at e-læringskurset om sannhet og forsoning tilbys alle interesserte.
6. Komitéen vil også løfte fram rekruttering som et prioritert område. Kirken trenger flere samer, kvener/norskfinner og skogfinner i kirkelige utdanninger og i tjeneste i kirken.
7. Komitéen ser med bekymring på tillitskrisen som har vokst fram mellom betydelige deler av det samiske samfunnet og norske myndigheter parallelt med kommisjonsarbeidet, og hvordan dette fortsatte også etter at kommisjonsrapporten ble avlevert til Stortinget. Bakgrunnen er myndighetenes manglende respekt for menneskerettighetene i Fosen-saken, og tilsvarende inngrepssaker, et problem som også er påpekt av Kommisjonen.
8. Komitéen har merket seg at konfliktnivået har økt etter at Kommisjonen la fram sin rapport, og hat mot og trakassering av samer øker. Det er særlig alvorlig når dette går ut over barn og unge. Dette er tematikk som må tas inn i kirkens undervisning og læring og i kirkens barne- og ungdomsarbeid. Det må også være en del av kirkens kontinuerlige anti-rasisme arbeid.

Forslag til vedtak

Kirkemøtet takker Sannhets- og forsoningskommisjonen for en viktig og grundig rapport, og ser med forventning fram til at Stortinget følger opp Kommisjonens anbefalinger.

Kirkemøtet tar inn over seg alvorret i Sannhets- og forsoningskommisjonens funn og hovedkonklusjoner. Den statlige fornorskingspolitikken har vært effektiv, og fornorskingsprosessene fortsetter på måter som truer samer, kvener/norskfinners og skogfinners framtid.

«Kommisjonen understreker at de samlede konsekvensene av fornorskingen påvirker samers, kveners og skogfinners mulighet til fortsatt å eksistere som egne etniske grupper. Kontinuerlig tap av språk og kultur over lang tid vil kunne føre til at de opphører å eksistere innen landets grenser, og på tvers av landegrensene. En slik utvikling er særlig alvorlig ettersom Norge har et særskilt folkerettslig ansvar overfor urfolk og nasjonale minoriteter.» (Kommisjonsrapporten, s. 25)

Kirkemøtet har i lys av dette en klar forventning om at Stortinget behandler kommisjonsrapporten med stort alvor, og med respekt for Norges menneskerettslige forpliktelser.

1. Kirkemøtet erkjenner kirkens medvirkning i fornorskingspolitikken overfor samer, kvener/norskfinner og skogfinner. Kirken vil ta ansvar for å bidra til forsoning, tillitsbygging og gjenopprettelse av den uretten kirken har påført mennesker.
I disse forsoningsprosessene er det nødvendig å finne gode former for å fremføre unnskyldninger.

2. Kirkemøtet minner om at samer, kvener/norskfinner og skogfinner har formet historien og samfunnsutviklingen i Norge, i samvirke med andre minoriteter og majoritetsbefolkningen. Den norske **kirke er et flerkulturelt fellesskap hvor felles tro får ulike og likeverdige uttrykk. Et slikt fellesskap utviser ikke kulturell egenart, men lar mangfoldet styrke fellesskapet. Kirkemøtet understreker at en slik kirkeforståelse må ligge til grunn for fellesskapet og alt arbeid i lokalmenigheten.** Samiske, kvenske/norskfinske og skogfinske tradisjoner, kultur, språk og livsanskuelser, angår alle landets menigheter, også i de områder hvor de direkte berørte gruppene har liten tilstedeværelse.

3. Kirkemøtet erkjenner at det trengs mer kunnskap om kvener/norskfinner og skogfinners historie, språk, kultur, tradisjon og trosutøvelse. Slik kunnskap er en forutsetning for forsoningsarbeidet.

Det må arbeides systematisk for å finne gode strukturer for samhandling med kvener/norskfinner og skogfinner for å finne måter å romme deres tradisjoner og behov i kirke- og menighetsliv. Kirkemøtet ser fram til å få en sak om dette på Kirkemøtet i 2025.

4. Kirkemøtet ber om at Kirkerådet utarbeider en handlingsplan for oppfølgingen av arbeidet med sannhet og forsoning, i samhandling med relevante aktører.
Handlingsplanen bør ha tidsangivelser og gjerne skille mellom tiltak på kort og lang sikt. Handlingsplanen må være konkret slik at resultatene kan evalueres, og det må stilles ressurser til rådighet slik at dette arbeidet får prioritet.
Flere av saksfeltene i handlingsplanen bør inkludere tematikk knyttet til unnskyldning.

Handlingsplanen bør inkludere tema som:

- Kunnskap om fornorskingspolitikken historie og virkninger
- Erkjennelse av og oppgjør med urett
- Gjenoppbygging av tillit og gode relasjoner
- Kirkens forsoningskompetanse
- Fornorsking som teologisk utfordring
- Urfolk og minoriteters trosutøvelse, livsanskuelse og kultur
- Trosopplæring og barn og unges involvering i kirkelivet
- Utdanning og kompetanseutvikling for kirkelig ansatte, med vekt på språk- og kulturkompetanse
- Kompetansebygging hos kirkens medlemmer, eLæringskurs om sannhet og forsoning tilbys alle interesserte

- Rekruttering til kirkelig utdanning av personer med samisk, kvensk/norskfinsk og skogfinsk bakgrunn, og hvordan kirkelig utdanning kan gjøres relevant for disse
- Språkarbeid: bibeltekster, liturgier og salmer (både nye salmer og liturgier og oversettelser)
- Kunstneriske og kulturelle ytringer som redskap i forsoningsarbeidet
- Liturgisk og kunstnerisk formspråk i kirkerom og liturgi
- Rettighetsarbeid
- Rasisme, med særlig vekt på barn og unge
- Internasjonalt og økumenisk samarbeid

Plenumsbehandling 2:

Saksordfører: Kari Mangrud Alvsvåg

Disse hadde ordet:

Kari Mangrud Alvsvåg, Marius Berge Eide, Anna Riksaasen,

Behandling av endringsforslag:

1) Endringsforslag, May-Eldrid Hanssen:	Forslag innarbeidet, forslagstiller ivaretatt.
2) Tilleggsforslag, Mette Anti Gaup	Forslag innarbeidet, forslagstiller ivaretatt.
3) Forslag, Marius Berge Eide	Forslag avvist, forslagstiller opprettholder ikke
4) Forslag, Lars Evan Lauritzen	Forslag avvist, forslaget opprettholdes ikke
5) Forslag, Ingeborg Synøve Midttømme	Forslag innarbeidet, forslagstiller ivaretatt.
6) Forslag, Magnus Moksnes Myhre	Forslag avvist, forslagstiller opprettholder ikke
7) Forslag, Filip Hovland	Forslag avvist, forslagstiller opprettholder ikke
8) Forslag, Herborg Oline Finnset	Forslag innarbeidet, forslagstiller ivaretatt.
9) Forslag, Anna Riksaasen	Forslag avvist, forslagstiller opprettholder.

Votering for eller imot endringsforslag fremmet av Anna Riksaasen

Kirkemøtet erkjenner kirkens medvirkning i forsoningspolitikken overfor samer, kvener/norskfinner og skogfinner. Kirken vil ta ansvar for å bidra til forsoning, tillitsbygging og gjenopprettelse av den uretten kirken har påført mennesker. I disse forsoningsprosessene er det nødvendig å finne gode former for å fremføre unnskyldninger.

For: 10

Mot: 105

Forslaget falt.

Votering for eller imot komiteens forslag.

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet takker Sannhets- og forsoningskommisjonen for en viktig og grundig rapport, og ser med forventning fram til at Stortinget følger opp Kommisjonens anbefalinger.

Kirkemøtet tar inn over seg alvorret i Sannhets- og forsoningskommisjonens funn og hovedkonklusjoner. Den statlige fornorskingspolitikken har vært effektiv, og fornorskingsprosessene fortsetter på måter som truer samer, kvener/norskfinners og skogfinners framtid.

«Kommisjonen understreker at de samlede konsekvensene av fornorskingen påvirker samers, kvener og skogfinners mulighet til fortsatt å eksistere som egne etniske grupper. Kontinuerlig tap av språk og kultur over lang tid vil kunne føre til at de opphører å eksistere innen landets grenser, og på tvers av landegrensene. En slik utvikling er særlig alvorlig ettersom Norge har et særskilt folkerettslig ansvar overfor urfolk og nasjonale minoriteter.»

(Kommisjonsrapporten, s. 25)

Kirkemøtet har i lys av dette en klar forventning om at Stortinget behandler kommisjonsrapporten med stort alvor, og med respekt for Norges menneskerettslige forpliktelser.

1. Kirkemøtet erkjenner kirkens medvirkning i fornorskingspolitikken overfor samer, kvener/norskfinner og skogfinner. Kirken vil ta ansvar for å bidra til forsoning, tillitsbygging og gjenopprettelse av den uretten kirken har påført mennesker. I disse forsoningsprosessene er det nødvendig å finne gode former for å fremføre unnskyldninger.
2. Kirkemøtet minner om at samer, kvener/norskfinner og skogfinner har formet historien og samfunnsutviklingen i Norge, i samvirke med andre minoriteter og majoritetsbefolkningen. Den norske kirke er et flerkulturelt fellesskap hvor felles tro får ulike og likeverdige uttrykk. Et slikt fellesskap utviser ikke kulturell egenart, men lar mangfoldet styrke fellesskapet. Kirkemøtet understreker at en slik kirkeforståelse må ligge til grunn for fellesskapet og alt arbeid i lokalmenigheten. Samiske, kvenske/norskfinske og skogfinske tradisjoner, kultur, språk og livsanskuelser, angår alle landets menigheter, også i de områder hvor de direkte berørte gruppene har liten tilstedeværelse.
3. Kirkemøtet erkjenner at det trengs mer kunnskap om kvener/norskfinner og skogfinners historie, språk, kultur, tradisjon og trosutøvelse. Slik kunnskap er en forutsetning for forsoningsarbeidet. Det må arbeides systematisk for å finne gode strukturer for samhandling med kvener/norskfinner og skogfinner for å finne måter å romme deres tradisjoner og behov i kirke- og menighetsliv. Kirkemøtet ser fram til å få en sak om dette på Kirkemøtet i 2025.
4. Kirkemøtet ber om at Kirkerådet utarbeider en handlingsplan for oppfølgingen av arbeidet med sannhet og forsoning, i samhandling med relevante aktører. Handlingsplanen bør ha tidsangivelser og gjerne skille mellom tiltak på kort og lang sikt. Handlingsplanen må være konkret slik at resultatene kan evalueres, og det må stilles ressurser til rådighet slik at dette arbeidet får prioritet. Flere av saksfeltene i handlingsplanen bør inkludere tematikk knyttet til unnskyldning.

Handlingsplanen bør inkludere tema som:

- Kunnskap om fornorskingspolitikken historie og virkninger
- Erkjennelse av og oppgjør med urett

- Gjenoppbygging av tillit og gode relasjoner
- Kirkens forsoningskompetanse
- Fornorsking som teologisk utfordring
- Urfolk og minoriteters trosutøvelse, livsanskuelse og kultur
- Trosopplæring og barn og unges involvering i kirkelivet
- Utdanning og kompetanseutvikling for kirkelig ansatte, med vekt på språk- og kulturkompetanse
- Kompetansebygging hos kirkens medlemmer, e-læringskurs om sannhet og forsoning tilbys alle interesserte
- Rekruttering til kirkelig utdanning av personer med samisk, kvensk/norskfinsk og skogfinsk bakgrunn, og hvordan kirkelig utdanning kan gjøres relevant for disse
- Språkarbeid: bibeltekster, liturgier og salmer (både nye salmer og liturgier og oversettelser)
- Kunstneriske og kulturelle ytringer som redskap i forsoningsarbeidet
- Liturgisk og kunstnerisk formspråk i kirkerom og liturgi
- Rettighetsarbeid
- Rasisme, med særlig vekt på barn og unge
- Internasjonalt og økumenisk samarbeid

KM 13/24 Tilskuddsforvaltning i Den norske kirke

Saksdokumenter:

Høringsoppsummering tilskuddsforvaltning

KM 09 19 Forslag til nye fordelingsnøkler mellom bispedømmeråd for tilskudd til prestedtjeneste

Rapport fra trosopplæringsutvalget

Sammendrag

Deler av statens tilskudd til Den norske kirke tildeles fra bispedømmerådene til lokalkirken. Tilskudd til diakoni, trosopplæring, kirkelig undervisning og kirkemusikk skal sikre mest og best mulig tjenester for mennesker som kommer i kontakt med kirken. Kirkemøtet 2019 behandlet sak om fordelingsnøkler mellom bispedømmerådene for tilskudd til menighetsprestedtjeneste. I høringen i forkant av Kirkemøtets behandling ønsket flere høringsinstanser endring av tilskudd til kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk, og trosopplæringsmidler. Kirkemøtet vedtok derfor blant annet: «Kirkemøtet ber Kirkerådet gjennomgå ordningene for tilskudd til diakoni, undervisning, kirkemusikk og tilskudd til trosopplæring i tilskuddsgruppe 1B, med sikte på samordning av regelverk og tildelingskriterier.»

De ulike tilskuddene har oppstått på ulike tidspunkter, og det er ulike logikker knyttet til dem. Dette har gjort dagens tilskuddsforvaltning uhensiktsmessig komplisert. Denne saken foreslår et overordnet vedtak som legger grunnlag for å utvikle en ny tilskuddsforvaltning som bidrar til mer helhet og sammenheng i Den norske kirke, og en mer enhetlig og effektiv forvaltning.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

1. Tilskuddsforvaltningen skal bidra til å realisere Kirkemøtets strategi for Den norske kirke, og bispedømmerådets strategiske planer.
2. I tilskuddsforvaltningen knyttet til budsjettgruppe 2 skal bispedømmerådene tildele tilskudd til kirkelig fellesråd for gjennomføring av aktiviteter innenfor diakoni, undervisning og kirkemusikk.
3. Kirkelig fellesråd avgjør hvordan tilskuddet anvendes med utgangspunkt i soknerådets planer, for å nå de oppsatte mål med tildelingen.
4. For å stimulere til oppfølging av Kirkemøtets kvalifikasjonskrav skal det avsettes midler nasjonalt til kvalifiseringsstipender.

Innstilling 1

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Samtidig har komiteen merket seg de mange innspillene som har kommet gjennom høringer og media etter at saksorienteringen ble ferdigstilt. Komiteen hadde følgende organisasjoner på høring: Presteforeningen, Det norske diakonforbund, kirkelig undervisningsforbund, Norges kirkevergelag, Nettverk for fellesrådslederne. Komiteen har følgende merknader:

1. Komiteen viser til formålet med aktivitetsmodellen som en mer enhetlig og effektiv tilskuddsforvaltning. En forvaltning som ønsker å gi større ansvar til lokalkirken for utnyttelse av midlene etter de planer, ressurser og behov som finnes, og hvor aktivitet etter formål er måten

man skal rapportere på. Komiteen ser at hørings svarene er overveiende positive til aktivitetsmodellen. Komiteen merker seg at det med dagens tilskuddsordning er store ulikheter i praksisen mellom bispedømmene, og ser behovet for en rask samordning og ny felles rutine. Komiteen ønsker å påpeke viktigheten av å få ned den administrative ressursbruken og mener samtidig at initiativet om fortsatt tett samarbeid med kommunene på disse stillingene må ivaretas.

2. Komiteen bemerker seg ordvalget for tilskuddsmodellen. Selv om man flytter fokuset fra stillinger til aktivitet når det kommer til rapportering, så handler fortsatt tilskuddet i størst mulig grad om stillinger.
3. Komiteen har lyttet til dem som har vært på høring, og ønsker å finne gode forslag til endring av vedtaket som ivaretar de bekymringene som har blitt spilt inn, samtidig som man beholder essensen av forslaget til aktivitetsmodellen.
4. Komiteen har pekt på at kompetanse hos våre diakoner og kateketer er viktig for å oppnå aktivitet i samsvar med formålet. For å kunne ivareta og bygge opp under dette mener komiteen at kompetanse skal belønnes gjennom tildelingen. Komiteen henviser til tidligere kirkemøtesaker KM24/21 og KM 17/21
5. Komiteen ønsker å sørge for å forbedre og ivareta rekrutteringen på diakoni og undervisningsfeltet. Da må det være stabilitet i stillingene gjennom forutsigbar tildeling. Komiteen henviser også her til KM24/21 og KM 17/21

Forslag til vedtak

Komiteen anbefaler kirkemøte å treffe følgende vedtak:

1. Tilskuddsforvaltningen skal bidra til å realisere kirkemøtes strategi for Den norske kirke og bispedømmerådets strategiske planer, og gi rammer som er de beste for mottaker av og deltakere i diakoni, trosopplæring/undervisning og kirkemusikk.
2. I tilskuddsforvaltningen knyttet til budsjettgruppe 2 skal bispedømmerådene tildele tilskudd til kirkelig fellesråd for gjennomføring av faglig utøvelse og aktiviteter innenfor diakoni, undervisning og kirkemusikk.
3. Kirkelig fellesråd avgjør hvordan tilskuddet anvendes med utgangspunkt i soknerådets planer, for å nå de oppsatte mål med tildelingen og rapportere til bispedømmerådet.
4. For å stimulere til oppfølging av kirkemøtets kvalifikasjonskrav skal det avsettes midler nasjonalt til
  - a) Kvalifiseringsstipender
  - b) Ekstra lønnstilskudd til fellesråd som tilsetter medarbeidere som oppfyller kirkemøtets kvalifikasjonskrav.

KM ber KR utrede hva det nøyaktige tallet bør være og hvordan det skal justeres i tråd med lønnsutviklingen, og fastsette dette i den årlige budsjett behandlingen i KM.

Plenumsbehandling 1

Saksordfører: Lill Tone Grahl-Jacobsen

Disse hadde ordet:

Jo Hedberg, Erling Birkedal, Dag Sele, Arve Juritzen, Harald Hegstad, Anne Gerd Jorde, Arne Moltubakk, Karl Johan Kirkebø, Gaute Nordbye, Karin Elin Berg, Oddny Irene Miljeteig, Lill Tone Grahl-Johansen.

Forslag, Jo Hedberg

Saken utsettes og videreføres med å utredes til neste Kirkemøte hvordan det vil slå ut hvis en overfører midlene i lønnsgruppe II direkte til soknene ut ifra medlemstall, prestedekning og antall innbyggere i soknet.

Forslag, Erling Birkedal

Nytt pkt. 5 - vedtak:

Lokale kirkeledere og ansattes organisasjoner må sikres medvirkning i arbeidet med samordning av regelverk og tildelingskriterier.

Forslag, Dag Sele

Tillegg til pkt 2:

Tilskuddsordningen må også hensynta antallet stillinger og forutsigbarheten for disse.

Tillegg til pkt 3:

Tilskuddsordningen må samtidig inneholde fleksibilitet til at bispedømmer, i samarbeid med lokalkirken, kan bruke deler av tilskuddene til å tilby tjenester til menigheter som har ledighet i stillinger.

Saken gikk tilbake til komiteen.

Innstilling 2

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Samtidig har komiteen merket seg de mange innspillene som har kommet gjennom høringer og media etter at saksorienteringen ble ferdigstilt. Komiteen hadde følgende organisasjoner på høring: Presteforeningen, Det norske diakonforbund, kirkelig undervisningsforbund, Norges kirkevergelag, Nettverk for fellesrådslederne. Komiteen har følgende merknader:

1. Komiteen viser til formålet med aktivitetsmodellen som en mer enhetlig og effektiv tilskuddsforvaltning. En forvaltning som ønsker å gi større ansvar til lokalkirken for utnyttelse av midlene etter de planer, ressurser og behov som finnes, og hvor aktivitet etter formål er måten man skal rapportere på. Komiteen ser at høringssvarene er overveiende positive til aktivitetsmodellen. Komiteen merker seg at det med dagens tilskuddsordning er store ulikheter i praksisen mellom bispedømmene, og ser behovet for en rask samordning og ny felles rutine. Komiteen ønsker å påpeke viktigheten av å få ned den administrative ressursbruken og mener samtidig at initiativet om fortsatt tett samarbeid med kommunene på disse stillingene må ivaretas.

2. Komiteen merker seg ordvalget av aktivitetsmodellen. Selv om man flytter fokuset fra stillinger til aktivitet når det kommer til rapportering, så handler fortsatt tilskuddet i størst mulig grad om stillinger.
3. Komiteen har lyttet til dem som har vært på høring, og ønsker å finne gode forslag til endring av vedtaket som ivaretar de bekymringene som har blitt spilt inn, samtidig som man beholder essensen av forslaget til aktivitetsmodellen.
4. Komiteen har pekt på at kompetanse hos våre diakoner og kateketer er viktig for å oppnå aktivitet i samsvar med formålet. For å kunne ivareta og bygge opp under dette mener komiteen at kompetanse skal belønnes gjennom tildelingen. Komiteen henviser til tidligere kirkemøtesaker KM24/21 og KM 17/21
5. Komiteen ønsker å sørge for å forbedre og ivareta rekrutteringen på diakoni og undervisningsfeltet. Da må det være stabilitet i stillingene gjennom forutsigbar tildeling, innenfor den årlige budsjettrammen i tilskuddsgruppe 2 som er førende for tildelingen. Komiteen henviser også her til KM24/21 og KM 17/21
6. Komiteen har brukt tid på å snakke om økonomiske konsekvenser sett opp mot aktivitetsmodellen, stillingsmodellen og med dagens tilskuddsordning. Komiteen ønsker å peke på at utfordringer og bekymringer knyttet til stabilitet i tildelingen er noe som rammer oss uavhengig av hvilken modell kirken velger. Komiteen har derfor gjort en presisering i punkt 5 om at tildelingen skal være innenfor den årlige budsjettrammen i tilskuddsgruppe 2. Derimot står komiteen fast ved at forutsigbarhet i tildelingen skal etterstrebes så langt det lar seg gjøre innenfor de gitte rammene.
7. Komiteen forutsetter at i det videre arbeidet med ny tilskuddsordning, skal de ulike involverte aktørene bli videre involvert i utformingen.
8. Komiteen viser nok en gang til formålet med aktivitetsmodellen som en modell som vil øke bevisstheten på faglig utøvelse og aktiviteter for diakoni, undervisning og kirkemusikk. Noe komiteen finner i tråd med det andre arbeidet ute i menighetene, og et riktig fokus for arbeidet kirken driver.
9. Komiteen ønsker å peke på at overgangen til ny tilskuddsordning skal ha dagens ansatte i fokus, samt sørge for god dialog med de involverte partene. Bispedømmerådene i samråd med sine fellesråd skal ta en aktiv rolle i å sørge for en rettferdig fordeling av midlene som er i tråd med tidligere kirkemøtevedtak.

Forslag til vedtak

Komiteen anbefaler kirkemøte å treffe følgende vedtak:

1. Tilskuddsforvaltningen skal bidra til å realisere kirkemøtes strategi for Den norske kirke og bispedømmerådets strategiske planer, og gi rammer som er de beste for mottaker av og deltakere i diakoni, trosopplæring/undervisning og kirkemusikk.
2. I tilskuddsforvaltningen knyttet til budsjettgruppe 2 skal bispedømmerådene tildele tilskudd til kirkelig fellesråd for gjennomføring av faglig utøvelse og aktiviteter innenfor diakoni, undervisning og kirkemusikk.
3. Kirkelig fellesråd avgjør hvordan tilskuddet anvendes med utgangspunkt i soknerådets planer, for å nå de oppsatte mål med tildelingen og rapportere til bispedømmerådet.

4. For å stimulere til oppfølging av Kirkemøtets kvalifikasjonskrav ber Kirkemøtet Kirkerådet fastsette en ramme av det totale tilskuddet til kvalifiseringsstipend, og til ekstra lønnstilskudd for fellesråd som tilsetter medarbeidere som oppfyller kvalifikasjonskravene, som følger av tjenesteordningen.

Plenumsbehandling 2

Saksordfører: Lill Tone Grahl-Jacobsen

Disse hadde ordet:

Jo Hedberg.

Behandling av endringsforslag

1) Forslag, Jo Hedberg	Avvist – Forslagstiller opprettholder forslaget sitt
2) Forslag, Erling Birkedal	Delvis innarbeidet, føler seg ivaretatt
3) Forslag, Dag Sele	Delvis innarbeidet, føler seg ivaretatt

Votering

Votering over forslag fra Jo Hedberg

Saken utsettes og videreføres med å utredes til neste Kirkemøte hvordan det vil slå ut hvis en overfører midlene i lønnsgruppe II direkte til soknene ut ifra medlemstall, prestedekning og antall innbyggere i soknet.

For:11   Mot:106   Forslaget falt

Votering over komiteens innstilling

For:106   Mot:11   Forslaget ble vedtatt

Kirkemøtets vedtak:

1. Tilskudsforvaltningen skal bidra til å realisere kirkemøtes strategi for Den norske kirke og bispedømmerådets strategiske planer, og gi rammer som er de beste for mottaker av og deltakere i diakoni, trosopplæring/undervisning og kirkemusikk.
2. I tilskudsforvaltningen knyttet til budsjettgruppe 2 skal bispedømmerådene tildele tilskudd til kirkelig fellesråd for gjennomføring av faglig utøvelse og aktiviteter innenfor diakoni, undervisning og kirkemusikk.
3. Kirkelig fellesråd avgjør hvordan tilskuddet anvendes med utgangspunkt i soknerådets planer, for å nå de oppsatte mål med tildelingen og rapportere til bispedømmerådet.
4. For å stimulere til oppfølging av Kirkemøtets kvalifikasjonskrav ber Kirkemøtet Kirkerådet fastsette en ramme av det totale tilskuddet til kvalifiseringsstipend, og til ekstra lønnstilskudd for fellesråd som tilsetter medarbeidere som oppfyller kvalifikasjonskravene, som følger av tjenesteordningen.

KM 14/24 Etske retningslinjer for Kirkemøtet

Referanser: KR 27/24, KR 99/23

Sammendrag

Kirkerådet har vedtatt etiske retningslinjer for Den norske kirke. Kirkerådet har oppfordret alle valgte råd til å behandle og vedta etiske retningslinjer for sitt arbeid, basert på forslaget fra Kirkerådet med enkelte tilpasninger.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å vedta følgende:

Etske retningslinjer for Kirkemøtet

Kirkemøtet som representanter for Den norske kirkes medlemmer

1. Kirkemøtemedlemmer i Den norske kirke er lojale mot kirkens verdigrunnlag og opptre med integritet og ansvarlighet.
2. Kirkemøtemedlemmer er seg bevisste på at de skal medvirke til å realisere kirkens mål, visjoner og strategier.
3. Kirkemøtemedlemmer møter hverandre med respekt og praktiserer en dialogisk samtaleform slik at alle får gitt uttrykk for egne meninger og hvor det gis rom for meningsmangfold. Kirkemøtet bestreber seg på å fatte vedtak hvor også mindretallsoppfatninger ivaretas.
4. Kirkemøtemedlemmer behandler alle i Kirkemøtet som likeverdige og respekterer den enkeltes grenser. Diskriminering og trakassering på grunnlag av alder, kjønnsorientering og identitet, funksjonsevne, bakgrunn og andre Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å vedta følgende:
5. Kirkemøtet opptre som et kollegium, og kirkemøtemedlemmer vurderer sin individuelle ytringsfrihet opp mot lojalitet til beslutninger som er truffet i Kirkemøtet, eller forpliktende beslutninger truffet i andre råd. I kontakt med redaktørstyrte medier og i sosiale medier ivaretar kirkemøtemedlemmer sin individuelle ytringsfrihet gjennom å være saklig, reflektert, inkluderende og i tråd med kirkens verdier.
6. Kirkemøtet ivaretar sitt ansvar for kirkens omdømme. Konflikter i Kirkemøtet håndteres i henhold til personvern, omsorg og folkeskikk.

Kirkemøtet som forvalter, beslutnings- og kontrollorgan

7. Kirkemøtemedlemmer praktiserer gjeldende regler om taushetsplikt.
8. Kirkemøtemedlemmer er kjent med reglene for habilitet og er klar over at en selv har ansvar for å opplyse om mulig inhabilitet. I saker som indirekte vil kunne berøre eget arbeidsforhold (organisering, oppgave- og arbeidsfordeling, arbeidsmiljø og tariffspørsmål mv), bør tilsatte kirkemøtemedlemmer utvise særskilt aktsomhet.
9. I kraft av å være kirkemøtemedlem tar man ikke imot fordeler, gaver, arv, lån eller andre ytelser som er egnet til å påvirke ens beslutninger i Kirkemøtet. Det er nulltoleranse for korrupsjon og bestikkelser.
10. Kirkemøtet praktiserer åpenhet og innsyn i beslutningsprosesser. Dette er en forutsetning for tillit til kirkemøtet og rådsmedlemmene. Transparens er en viktig forutsetning for et velfungerende kirke-demokrati. Sakspapirer og protokoller gjøres så langt som mulig offentlig tilgjengelig.

11. Kirkemøtet ivaretar sitt ansvar for at soknenes, bispedømmets eller rettssubjektet Den norske kirkes økonomi, bygninger, ansatte og frivillige forvaltes og behandles på best mulig måte innen rammene av gjeldende lov- og regelverk.

Innstilling 1

Sammendrag av saksorienteringen

Etiske retningslinjer for arbeidet i kirkelige råd har som formål å sikre god praksis og etablere en felles standard som samsvarer med kirkens verdigrunnlag. I samarbeid med Hovedorganisasjonen KA har Kirkerådet utarbeidet et felles forslag for alle råd i Den norske kirke. Rådene har ulike mandater og oppgaver, og de lokale forholdene varierer. Dette tilsier at det enkelte rådet bør vedta sine egne, tilpassede retningslinjer, med utgangspunkt i det som er foreslått fra Kirkerådet.

Valgte rådsmedlemmer på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå ivaretar tillitsverv i kirken på vegne av medlemmene. For å oppnå og vedlikeholde tillit er det viktig at rådsmedlemmer opptre og handler i samsvar med kirkens visjon og verdier og tar beslutninger gjennom gode og åpne kollegiale prosesser. Tillit må videre forvaltes i tråd med lov, kirkeordning og regelverk. Som ombud og representanter for kirkens medlemmer skal rådene ta beslutninger og styre kirkens felles anliggender. Dette gjelder også Kirkemøtet.

Retningslinjene skal sikre en effektiv, tillitsskapende og bærekraftig virksomhet og forvaltning. De gir også trygghet i møte med etiske dilemmaer i rådenes arbeid.

Forslaget til etiske retningslinjer er utformet slik at det enkelte rådet kan vurdere og spesifisere dem, slik at de gjøres relevante i egen sammenheng. Kirkemøtet har tatt utgangspunkt i det felles forslaget og gjort enkelte tilpasninger for at de etiske retningslinjene skal passe til Kirkemøtets medlemmer og virksomhet.

Komiteens merknader:

Komiteén legger saksorienteringen til grunn. Komiteén har følgende merknader:

1. Etiske retningslinjer for Kirkemøtet er ikke å forstå som et rettslig bindende dokument.
2. Hensikten er å etablere felles retningslinjer for Kirkemøtet, slik at Kirkemøtets medlemmer gjensidig forplikter seg på respektfull kommunikasjon, og bidrar til effektiv, tillitsskapende og bærekraftig virksomhet og forvaltning. Komiteén innstiller derfor på at etiske retningslinjer vedtas.

Forslag til vedtak

Etiske retningslinjer for Kirkemøtet

Kirkemøtet som representanter for Den norske kirkes medlemmer

1. Kirkemøtemedlemmer i Den norske kirke er lojale mot kirkens verdigrunnlag og opptre med integritet og ansvarlighet.
2. Kirkemøtemedlemmer medvirker til å realisere kirkens mål, visjoner og strategier.
3. Kirkemøtemedlemmer møter hverandre med respekt og praktiserer en dialogisk samtaleform slik at alle får gitt uttrykk for egne meninger og hvor det gis rom for meningsmangfold.

Kirkemøtet bestreber seg på å fatte vedtak hvor også mindretallsoppfatninger synliggjøres.

4. Kirkemøtemedlemmer behandler alle i Kirkemøtet som likeverdige og respekterer den enkeltes grenser. Diskriminering og trakassering på grunnlag av alder, kjønnsorientering, identitet, funksjonsevne, bakgrunn og andre relevante forhold skal ikke forekomme. Alle bør være kjent med kirkens varslingsrutiner.
5. Kirkemøtet opptrer som et kollegium, og kirkemøtemedlemmer vurderer sine individuelle ytringer opp mot lojalitet til beslutninger som er truffet i Kirkemøtet, eller forpliktende beslutninger truffet i andre råd. I kontakt med redaktørstyrte medier og i sosiale medier ivaretar kirkemøtemedlemmer sin individuelle ytringsfrihet gjennom å være saklig, reflektert, inkluderende og i tråd med kirkens verdier.
6. Kirkemøtet ivaretar sitt ansvar for kirkens omdømme. Konflikter i kirkemøtet håndteres med omsorg, respekt og folkeskikk, og i henhold til regler for personvern og taushetsplikt.

Kirkemøtet som forvalter, beslutnings- og kontrollorgan

7. Kirkemøtemedlemmer praktiserer gjeldende regler om taushetsplikt.
8. Kirkemøtemedlemmer gjør seg kjent med reglene for habilitet og er klar over at en selv har ansvar for å opplyse om mulig inhabilitet. I saker som indirekte vil kunne berøre eget arbeidsforhold (organisering, oppgave- og arbeidsfordeling, arbeidsmiljø og tariffspørsmål mv), bør tilsatte kirkemøtemedlemmer utvise særskilt aktsomhet.
9. I kraft av å være kirkemøtemedlem tar man ikke imot fordeler, gaver, arv, lån eller andre ytelser som er egnet til å påvirke ens beslutninger i Kirkemøtet.
10. Kirkemøtet praktiserer åpenhet og innsyn i beslutningsprosesser. Dette er en forutsetning for tillit til kirkemøtet og rådsmedlemmene. Transparens er en viktig forutsetning for et velfungerende kirkedemokrati. Sakspapirer og protokoller gjøres normalt offentlig tilgjengelig.
11. Kirkemøtet ivaretar sitt ansvar for at soknenes, bispedømmenes eller rettssubjektet Den norske kirkes økonomi, bygninger, ansatte og frivillige forvaltes og behandles på best mulig måte innen rammene av gjeldende lov- og regelverk.

Plenumsbehandling 1

Saksordfører: Hallvard Olavson Mosdøl

Disse hadde ordet:

Hallvard Olavson Mosdøl, Vanja Joramo, Marianne Friise Antonsen, Jo Hedberg, Sigurd Grindheim, Arve Juritzen, Simen Bondevik, Karin Elin Berg, Inga Stoveland Dekko, Anna Riksaasen, Inga Stoveland Dekko.

Forslag, Vanja Joramo

Endringsforslag: vedtakspunkt 4. Kirkemøtet behandler alle i kirkemøtet som likeverdige og respekter den enkeltes grenser. Diskriminering og trakassering på grunnlag av alder, kjønnsorientering og identitet, funksjonsevne, bakgrunn og andre relevante forhold skal ikke forekomme på noe tidspunkt under Kirkemøtet. Alle er kjent med kirkens varslingsrutiner.

Forslag, Sigurd Grindheim

Linje 3-9 erstattes med:

1 Kirkemøtemedlemmer i Den norske kirke er forpliktet på kirkens læregrunnlag slik det kommer til uttrykk i Bibelen og kirkens bekjennelsesskrifter.

2 Kirkemøtemedlemmene har et ansvar for, ved Den hellige ånds kraft, å leve sine liv som Jesu Kristi vitner og på den måten bidra til å oppfylle kirkens målsetning: å vekke og nære det kristelige liv i menighetene. (Kirkeordningen §28).

3 Som tillitsvalgte i kirken har kirkemøtemedlemmene et særlig ansvar for å leve som Jesu etterfølgere og følge Guds bud slik de er åpenbart i Bibelen, oppsummert i den gyldne regel (Matt 7,12) og det dobbelte kjærlighetsbudet (Matt 22,37-40) og forklart i kirkens bekjennelsesskrifter, særlig i Luthers lille katekisme.

4 Kirkemøtemedlemmene har et ansvar for å møte hverandre slik som Jesus møtte mennesker, med omsorg, respekt, åpenhet og en lyttende holdning. Det innebærer at alle blir hørt og får uttrykke sin mening. Når rådet fatter vedtak, skal rådet også gjenspeile mindretallets oppfatninger.

Nåværende punkt 4 blir punkt 5

Linje 14-22 erstattes med:

6 Kirkemøtemedlemmene har ansvar for å forvalte sin ytringsfrihet i lys av det åttende bud og Luthers forklaring til budet: "Vi skal frykte og elske Gud, så vi ikke lyver på vår neste, ikke sviker ham eller taler ondt om ham, men unnskylder ham, taler vel om ham og tar alt i beste mening."

7 Det samme budet kommer til anvendelse ved motsetninger eller konflikter internt i rådet.

Linje 38 settes inn: ... innen rammen av kirkens trosgrunnlag og gjeldende.....

Forslag, Arve Juritzen

Ber komiteen lage forslag til retningslinjer for å ivareta og lære opp nye medlemmer i kirkemøtet.

Forslag, Simen Bondevik

Linje 12 (pkt. 4), legge til: ", minoritetstilhørighet"

Saken gikk tilbake til komiteen.

Innstilling 2

Komiteens merknader:

Komiteén legger saksorienteringen til grunn. Komiteén har følgende merknader:

1. Etske retningslinjer for Kirkemøtet er ikke å forstå som et rettslig bindende dokument.
2. Hensikten er å etablere felles retningslinjer for Kirkemøtet, slik at Kirkemøtets medlemmer gjensidig forplikter seg på respektfull kommunikasjon, og bidrar til effektiv, tillitsskapende og bærekraftig virksomhet og forvaltning. Komiteén innstiller derfor på at etiske retningslinjer vedtas.
3. Retningslinjene gjelder gjennom hele valgperioden, i og utenfor møtene.
4. Komiteen ønsker at Kirkerådet i forkant av Kirkemøtet peker ut to personer som kan fungere som ombud, og som kan kontaktes ved uønsket adferd.

Forslag til vedtak

Etske retningslinjer for Kirkemøtet 2024 – 2027

Kirkemøtet som representanter for Den norske kirkes medlemmer

1. Kirkemøtemedlemmer i Den norske kirke er lojale mot kirkens verdigrunnlag og bekjennelser, og opptre med integritet og ansvarlighet.
2. Kirkemøtemedlemmer medvirker til å realisere kirkens mål, visjoner og strategier.
3. Kirkemøtemedlemmer møter hverandre med respekt og praktiserer en dialogisk samtaleform slik at alle får gitt uttrykk for egne meninger og hvor det gis rom for meningsmangfold. Kirkemøtet bestreber seg på å fatte vedtak hvor også mindretallsoppfatninger synliggjøres.
4. Kirkemøtemedlemmer behandler alle i Kirkemøtet som likeverdige og respekterer den enkeltes grenser. Diskriminering og trakassering på grunnlag av alder, kjønnsorientering, identitet, funksjonsevne, bakgrunn, minoritetstilhørighet eller andre forhold skal ikke forekomme. Alle bør være kjent med kirkens varslingsrutiner.
5. Kirkemøtet opptre som et kollegium, og kirkemøtemedlemmer vurderer sine individuelle ytringer opp mot lojalitet til beslutninger som er truffet i Kirkemøtet, eller forpliktende beslutninger truffet i andre råd. I kontakt med redaktørstyrte medier og i sosiale medier ivaretar kirkemøtemedlemmer sin individuelle ytringsfrihet gjennom å være saklig, reflektert, inkluderende og i tråd med kirkens verdier.
6. Kirkemøtet ivaretar sitt ansvar for kirkens omdømme. Konflikter i kirkemøtet håndteres med omsorg, respekt og folkeskikk, og i henhold til regler for personvern og taushetsplikt.

Kirkemøtet som forvalter, beslutnings- og kontrollorgan

7. Kirkemøtemedlemmer praktiserer gjeldende regler om taushetsplikt.

8. Kirkemøtemedlemmer gjør seg kjent med reglene for habilitet og er klar over at en selv har ansvar for å opplyse om mulig inhabilitet. I saker som indirekte vil kunne berøre eget arbeidsforhold (organisering, oppgave- og arbeidsfordeling, arbeidsmiljø og tariffspørsmål mv), bør tilsatte kirkemøtemedlemmer utvise særskilt aktsomhet.
9. I kraft av å være kirkemøtemedlem tar man ikke imot fordeler, gaver, arv, lån eller andre ytelser som er egnet til å påvirke ens beslutninger i Kirkemøtet.
10. Kirkemøtet praktiserer åpenhet og innsyn i beslutningsprosesser. Dette er en forutsetning for tillit til kirkemøtet og rådsmedlemmene. Transparens er en viktig forutsetning for et velfungerende kirkedemokrati. Sakspapirer og protokoller gjøres normalt offentlig tilgjengelig.
11. Kirkemøtet ivaretar sitt ansvar for at soknenes, bispedømmenes eller rettssubjektet Den norske kirkes økonomi, bygninger, ansatte og frivillige forvaltes og behandles på best mulig måte innen rammene av gjeldende lov- og regelverk.

Plenumsbehandling 2

Saksordfører Hallvard Olavson Mosdøl

Behandling av endringsforslag

1) Endringsforslag Joramo	Ivaretatt
2) Grindheim: Punkt 1	Avvist. Opprettholder
3) Arne Juritzen	Avvist, Opprettholdes
4) Simen Bondevi	Innarbeidet, Anses ivaretatt

Disse hadde ordet:

Arve Juritzen, Erik Faret Sakariassen, Sigurd Grindheim, Laila Alendal, Matilde Ødegaard, Filip Hovland, Lill Tone Grahl-Jacobsen, Arne Moltubakk, Ole Andreas Grøtte Børnes, Sofie Marcelie Hopshaug-Bakke, Halvar Olavson Mosdøl

Votering;

Votering av forslag fra Sigurd Grindheim

Linje 3-9 erstattes med:

1 Kirkemøtemedlemmer i Den norske kirke er forpliktet på kirkens læregrunnlag slik det kommer til uttrykk i Bibelen og kirkens bekjennelsesskrifter.

2 Kirkemøtemedlemmene har et ansvar for, ved Den hellige ånds kraft, å leve sine liv som Jesu Kristi vitner og på den måten bidra til å oppfylle kirkens målsetning: å vekke og nære det kristelige liv i menighetene. (Kirkeordningen §28).

3 Som tillitsvalgte i kirken har kirkemøtemedlemmene et særlig ansvar for å leve som Jesu etterfølgere og følge Guds bud slik de er åpenbart i Bibelen, oppsummert i den gyldne regel (Matt 7,12) og det dobbelte kjærlighetsbudet (Matt 22,37-40) og forklart i kirkens bekjennelsesskrifter, særlig i Luthers lille katekisme.

4 Kirkemøtemedlemmene har et ansvar for å møte hverandre slik som Jesus møtte mennesker, med omsorg, respekt, åpenhet og en lyttende holdning. Det innebærer at alle blir hørt og får uttrykke sin mening. Når rådet fatter vedtak, skal rådet også gjenspeile mindretallets oppfatninger.

Nåværende punkt 4 blir punkt 5

Linje 14-22 erstattes med:

6 Kirkemøtemedlemmene har ansvar for å forvalte sin ytringsfrihet i lys av det åttende bud og Luthers forklaring til budet: "Vi skal frykte og elske Gud, så vi ikke lyver på vår neste, ikke sviker ham eller taler ondt om ham, men unnskylder ham, taler vel om ham og tar alt i beste mening."

7 Det samme budet kommer til anvendelse ved motsetninger eller konflikter internt i rådet.

Linje 38 settes inn: ... innen rammen av kirkens trosgrunnlag og gjeldende.....

For: 14   Mot: 102   Forslaget falt:

Votering av forslag fra Arve Juritzen:

Ber komiteen lage forslag til retningslinjer for å ivareta og lære opp nye delegater til kirkemøtet.

For: 58   Mot: 58
Vedtatt med preses sin dobbeltstemme.

Saken gikk tilbake til komiteen.

Innstilling 3

Komiteens merknader:

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Etske retningslinjer for Kirkemøtet er ikke å forstå som et rettslig bindende dokument.
2. Hensikten er å etablere felles retningslinjer for Kirkemøtet, slik at Kirkemøtets medlemmer gjensidig forplikter seg på respektfull kommunikasjon, og bidrar til effektiv, tillitsskapende og bærekraftig virksomhet og forvaltning.
3. Retningslinjene gjelder gjennom hele valgperioden, i og utenfor møtene.
4. Komiteen ønsker at Kirkerådet i forkant av Kirkemøtet peker ut to personer som kan fungere som ombud, og som kan kontaktes ved uønsket adferd.
5. Komiteen ber Kirkerådet sørge for at nye medlemmer får en innføring i Kirkemøtets arbeidsform og saksbehandling.

Forslag til vedtak

Etske retningslinjer for Kirkemøtet 2024 – 2027

Kirkemøtet som representanter for Den norske kirkes medlemmer

1. Kirkemøtemedlemmer i Den norske kirke er lojale mot kirkens verdigrunnlag og bekjennelser, og opptre med integritet og ansvarlighet.
2. Kirkemøtemedlemmer medvirker til å realisere kirkens mål, visjoner og strategier.

3. Kirkemøtemedlemmer møter hverandre med respekt og praktiserer en dialogisk samtaleform slik at alle får gitt uttrykk for egne meninger og hvor det gis rom for meningsmangfold. Kirkemøtemedlemmene har et særlig ansvar for å møte, og ivareta nye deltakere på Kirkemøtet på en god og inkluderende måte. Kirkemøtet bestreber seg på å fatte vedtak hvor også mindretallsoppfatninger synliggjøres.
4. Kirkemøtemedlemmer behandler alle i Kirkemøtet som likeverdige og respekterer den enkeltes grenser. Diskriminering og trakassering på grunnlag av alder, kjønnsorientering, identitet, funksjonsevne, bakgrunn, minoritetstilhørighet eller andre forhold skal ikke forekomme. Alle bør være kjent med kirkens varslingsrutiner.
5. Kirkemøtet opptrer som et kollegium, og kirkemøtemedlemmer vurderer sine individuelle ytringer opp mot lojalitet til beslutninger som er truffet i Kirkemøtet, eller forpliktende beslutninger truffet i andre råd. I kontakt med redaktørstyrte medier og i sosiale medier ivaretar kirkemøtemedlemmer sin individuelle ytringsfrihet gjennom å være saklig, reflektert, inkluderende og i tråd med kirkens verdier.
6. Kirkemøtet ivaretar sitt ansvar for kirkens omdømme. Konflikter i kirkemøtet håndteres med omsorg, respekt og folkeskikk, og i henhold til regler for personvern og taushetsplikt.

Kirkemøtet som forvalter, beslutnings- og kontrollorgan

7. Kirkemøtemedlemmer praktiserer gjeldende regler om taushetsplikt.
8. Kirkemøtemedlemmer gjør seg kjent med reglene for habilitet og er klar over at en selv har ansvar for å opplyse om mulig inhabilitet. I saker som indirekte vil kunne berøre eget arbeidsforhold (organisering, oppgave- og arbeidsfordeling, arbeidsmiljø og tariffspørsmål mv), bør tilsatte kirkemøtemedlemmer utvise særskilt aktsomhet.
9. I kraft av å være kirkemøtemedlem tar man ikke imot fordeler, gaver, arv, lån eller andre ytelser som er egnet til å påvirke ens beslutninger i Kirkemøtet.
10. Kirkemøtet praktiserer åpenhet og innsyn i beslutningsprosesser. Dette er en forutsetning for tillit til kirkemøtet og rådsmedlemmene. Transparens er en viktig forutsetning for et velfungerende kirke demokrati. Sakspapirer og protokoller gjøres normalt offentlig tilgjengelig.
11. Kirkemøtet ivaretar sitt ansvar for at soknenes, bispedømmenes eller rettssubjektet Den norske kirkes økonomi, bygninger, ansatte og frivillige forvaltes og behandles på best mulig måte innen rammene av gjeldende lov- og regelverk.

Plenumsbehandling 3

Saksordfører: Hallvard Olavson Mosdøl

Behandling av forslag

Forslag fra Arve Juritsen: føler seg ivaretatt

Votering over komiteens innstilling

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kirkemøtets vedtak

Etiske retningslinjer for Kirkemøtet 2024 – 2027

Kirkemøtet som representanter for Den norske kirkes medlemmer

1. Kirkemøtemedlemmer i Den norske kirke er lojale mot kirkens verdigrunnlag og bekjennelser, og opptrer med integritet og ansvarlighet.
2. Kirkemøtemedlemmer medvirker til å realisere kirkens mål, visjoner og strategier
3. Kirkemøtemedlemmer møter hverandre med respekt og praktiserer en dialogisk samtaleform slik at alle får gitt uttrykk for egne meninger og hvor det gis rom for meningsmangfold. Kirkemøtemedlemmene har et særlig ansvar for å møte, og ivareta nye deltakere på Kirkemøtet på en god og inkluderende måte. Kirkemøtet bestreber seg på å fatte vedtak hvor også mindretallsoppfatninger synliggjøres.
4. Kirkemøtemedlemmer behandler alle i Kirkemøtet som likeverdige og respekterer den enkeltes grenser. Diskriminering og trakassering på grunnlag av alder, kjønnsorientering, identitet, funksjonsevne, bakgrunn, minoritetstilhørighet eller andre forhold skal ikke forekomme. Alle bør være kjent med kirkens varslingsrutiner.
5. Kirkemøtet opptrer som et kollegium, og kirkemøtemedlemmer vurderer sine individuelle ytringer opp mot lojalitet til beslutninger som er truffet i Kirkemøtet, eller forpliktende beslutninger truffet i andre råd. I kontakt med redaktørstyrte medier og i sosiale medier ivaretar kirkemøtemedlemmer sin individuelle ytringsfrihet gjennom å være saklig, reflektert, inkluderende og i tråd med kirkens verdier.
6. Kirkemøtet ivaretar sitt ansvar for kirkens omdømme. Konflikter i kirkemøtet håndteres med omsorg, respekt og folkeskikk, og i henhold til regler for personvern og taushetsplikt.

Kirkemøtet som forvalter, beslutnings- og kontrollorgan

7. Kirkemøtemedlemmer praktiserer gjeldende regler om taushetsplikt.

8. Kirkemøtemedlemmer gjør seg kjent med reglene for habilitet og er klar over at en selv har ansvar for å opplyse om mulig inhabilitet. I saker som indirekte vil kunne berøre eget arbeidsforhold (organisering, oppgave- og arbeidsfordeling, arbeidsmiljø og tariffspørsmål mv), bør tilsatte kirkemøtemedlemmer utvise særskilt aktsomhet.
9. I kraft av å være kirkemøtemedlem tar man ikke imot fordeler, gaver, arv, lån eller andre ytelser som er egnet til å påvirke ens beslutninger i Kirkemøtet.
10. Kirkemøtet praktiserer åpenhet og innsyn i beslutningsprosesser. Dette er en forutsetning for tillit til kirkemøtet og rådsmedlemmene. Transparens er en viktig forutsetning for et velfungerende kirkedemokrati. Sakspapirer og protokoller gjøres normalt offentlig tilgjengelig.
11. Kirkemøtet ivaretar sitt ansvar for at soknenes, bispedømmenes eller rettssubjektet Den norske kirkes økonomi, bygninger, ansatte og frivillige forvaltes og behandles på best mulig måte innen rammene av gjeldende lov- og regelverk.

KM 15/24 Klagesaker på kirkebyggfeltet – forslag om overføring av myndighet fra Kirkerådet

Referanser: KM 14/21, KR-AU 3/23, KR 97/23

Sammendrag

Saken gjelder endring av behandlingsmåten i tre typer kirkebyggsaker i kirkeordningen. Sakstypene er henholdsvis avhending av kirker, nedlegging av kirker og tiltak ut over vanlig vedlikehold på kirker. Felles for behandlingen av slike saker er kravet til godkjenning og at det i tillegg er innført en klageordning. For de listeførte kirkene er reglene i kirkeordningen en følge av og et svar på kravet i kirkebyggforskriften om utpeking av henholdsvis et godkjennings- og klageorgan.

Dagens regler ble vedtatt av Kirkemøtet i 2021. Da ble biskopen utpekt som kirkelig godkjenningsmyndighet i disse tre sakstypene. I saker om tiltak ut over vanlig vedlikehold innebar dette en videreføring. Kirkerådet ble tildelt myndighet som klageorgan. For de tre sakstypene som er omhandlet i forskriften, har Kirkemøtet på denne måten etablert ordninger som oppfyller forskriftens krav til myndighetsplassering for godkjenning og klage. Kirkemøtet har gjort disse ordningene gjeldende for alle kirker, ikke bare for de listeførte.

Den norske kirke er avhengig av at dens ordninger fremstår som tillitvekkende utad. Dette gjelder uavhengig av de formelle sidene ved spørsmålet om habilitet. Enkelte ansatte kan ha vært involvert i en klagesaks tidligere fase – da i form av råd og veiledning ved søknadsutformingen og godkjenningsbehandlingen hos biskopen, eventuelt bare én av delene. Det har vært problematisert at de samme ansatte også vil kunne forberede Kirkerådets avgjørelse i klagesaken.

Kirkerådet foreslår i denne saken at oppgaven som klageinstans i de tre nevnte sakstypene skal overføres fra Kirkerådet til Den norske kirkes klagenemnd. Det er svært viktig at det ikke kan sås tvil om at klageorganets vedtak alene bygger på sakens relevante momenter og ikke blir preget av den rådgivningen og veiledningen som i sakens tidligere faser kan være gitt fra Kirkerådets ansatte. Ikke minst er slik ytre tillit viktig overfor andre sentrale aktører på kirkebyggfeltet. Forslaget er begrunnet i at det utad ikke skal være tvil om at en klage over biskopens vedtak vil bli underkastet en reell prøving, slik at to-instansbehandlingen er reell.

Forslaget forutsetter en endring av kirkeordningens bestemmelser om disse sakstypene. Dette er § 20 andre ledd for saker om avhending, § 23 femte ledd for saker om riving og annen nedlegging samt § 23 sjette ledd for saker om tiltak ut over vanlig vedlikehold, altså om noe større endringer av kirkebygget. I tillegg må de to bestemmelsene i kirkeordningen om Den norske kirkes klagenemnd endres. Dette er §§ 32 og 33. Endringsforslaget i § 32 består i å styrke klagenemndas kirkebyggfaglige kompetanse når nemnda behandler slike saker. Dette foreslås ved at to særskilt utpekte medlemmer da skal tiltre nemnda. Disse to medlemmene skal velges av Kirkemøtet på vanlig vis.

Forslag til vedtak:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

I

I kirkeordning for Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 20 andre ledd femte punktum skal lyde:

Biskopens vedtak i saker om avhending av kirker kan påklages til Den norske kirkes klagenemnd, og Kirkerådet kan gi retningslinjer for biskopens og klagenemndas saksbehandling.

§ 23 femte ledd tredje punktum skal lyde:

Biskopens vedtak kan påklages til Den norske kirkes klagenemnd, og Kirkerådet kan gi retningslinjer for biskopens og klagenemndas saksbehandling.

§ 23 sjette ledd tredje punktum skal lyde:

Biskopens vedtak kan påklages til Den norske kirkes klagenemnd, og Kirkerådet kan gi retningslinjer for biskopens og klagenemndas saksbehandling.

§ 32 første ledd femte strekpunkt skal lyde:

- to medlemmer med særskilt kirkebyggfaglig kompetanse, som tiltrer klagenemnda i saker etter kirkeordningen § 20 andre ledd og § 23 femte og sjette ledd,

§ 32 første ledd nåværende femte strekpunkt blir sjette strekpunkt.

§ 33 første ledd bokstav a skal lyde:

avgjør klager etter kirkeordningen § 10 fjerde og femte ledd, § 20 andre ledd, § 23 femte og sjette ledd og § 39 tredje ledd,

II

Endringene trer i kraft straks.

Klagesaker som er mottatt av Kirkerådet før endringene har trådt i kraft, avgjøres av Kirkerådet etter de gjeldende bestemmelsene.

Plenumsbehandling:

Saksordfører: Tove Karoline Knutsen
Votering: Forslag enstemmig vedtatt

Kirkemøtets vedtak

I kirkeordning for Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 20 andre ledd femte punktum skal lyde:

Biskopens vedtak i saker om avhending av kirker kan påklages til *Den norske kirkes klagenemnd, og Kirkerådet kan gi retningslinjer for biskopens og klagenemndas saksbehandling.*

§ 23 femte ledd tredje punktum skal lyde:

Biskopens vedtak kan påklages til *Den norske kirkes klagenemnd, og Kirkerådet kan gi retningslinjer for biskopens og klagenemndas saksbehandling.*

§ 23 sjette ledd tredje punktum skal lyde:

Biskopens vedtak kan påklages til *Den norske kirkes klagenemnd, og Kirkerådet kan gi retningslinjer for biskopens og klagenemndas saksbehandling.*

§ 32 første ledd femte strekpunkt skal lyde:

- *to medlemmer med særskilt kirkebyggfaglig kompetanse, som tiltrer klagenemnda i saker etter kirkeordningen § 20 andre ledd og § 23 femte og sjette ledd,*

§ 32 første ledd nåværende femte strekpunkt blir sjette strekpunkt.

§ 33 første ledd bokstav a skal lyde:

avgjør klager etter kirkeordningen § 10 fjerde og femte ledd, *§ 20 andre ledd, § 23 femte og sjette ledd* og § 39 tredje ledd,

II

Endringene trer i kraft straks.

Klagesaker som er mottatt av Kirkerådet før endringene har trådt i kraft, avgjøres av Kirkerådet etter de gjeldende bestemmelsene.

KM 16/24 Mandat og regler for Kirkemøtets kontrollfunksjoner

Sammendrag

Kirkemøtet vil fra og med 2025 behandle en rapport fra Kirkerådet om oppfølging av Kirkemøtets vedtak, og denne saken legges til en fast komite. Kirkemøtet har bedt Kirkerådet om å utarbeide forslag til mandat og regler for denne faste komiteens arbeid med kontrollspørsmål før neste Kirkemøte.

Det foreslås å gjøre to endringer i Kirkemøtets forretningsorden. Den første dreier seg om å fastsette at en fast komite skal ha ansvar for kontroll med Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak.

Den andre dreier seg om behandling av ev. mistillitsforslag mot Kirkerådet eller Kirkerådets leder. Det har frem til nå vært kontrollutvalget som har oppgaven med å forberede behandlingen av mistillitsforslag og komme med innstilling til Kirkemøtet. Når kontrollutvalget nå avvikles, foreslår Kirkerådet at den faste komiteen for kontroll med Kirkerådet, også skal forberede ev. mistillitsforslag.

Forslag til vedtak:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

I

I Kirkemøtets forretningsorden gjøres følgende endringer:

§ 3-7 skal lyde:

Mistillit til Kirkerådets leder eller samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, kan fremmes av minst ett medlem av Kirkemøtet. Kravet om mistillitsvotering skal fremmes innen fire uker før Kirkemøtets samling.

Kirkemøtets faste komité for kontroll med Kirkerådet forbereder behandlingen av mistillitsforslaget i en særskilt sak. Saksdokumentet skal gjøre rede for forslagsstillernes begrunnelse for forslag. Kirkerådet skal gis anledning til å kommentere forslaget, og komiteen skal komme med en innstilling til Kirkemøtet.

Komiteens leder kan kalle inn til nødvendige møter utenom Kirkemøtets samlinger for å føre kontroll med Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak og for å forberede behandling av et mistillitsforslag.

I Kirkemøtets behandling legger komiteen frem sin innstilling. Det åpnes så for debatt, før Kirkemøtet voterer over mistillitsforslaget. Kirkerådets leder og medlemmer anses ikke som ugild til å delta i behandlingen av og avstemningen over et mistillitsforslag.

Kirkemøtets forretningsorden § 5-1 skal lyde:

Kirkemøtets medlemmer og andre med tale- og forslagsrett, fordeles for hele valgperioden på faste komiteer innenfor de saksområder som møtet skal arbeide med. En av de faste komiteene skal ha ansvar for kontroll med Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak. Kirkerådet fastsetter for øvrig komiteenes saksområde.

Andre komiteer oppnevnes etter behov. Komiteene arbeider mens Kirkemøtet er samlet, hvis ikke annet følger av Kirkemøtets forretningsorden.

II

Endringene trer i kraft straks.

Plenumsbehandling

Saksordfører: Karl Johan Kirkebø

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkemøtet vedtak

I

I Kirkemøtets forretningsorden gjøres følgende endringer:

§ 3-7 skal lyde:

Mistillit til Kirkerådets leder eller samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, kan fremmes av minst ett medlem av Kirkemøtet. Kravet om mistillitsvotering skal fremmes innen fire uker før Kirkemøtets samling.

Kirkemøtets *faste komité for kontroll med Kirkerådet* forbereder behandlingen av mistillitsforslaget i en særskilt sak. Saksdokumentet skal gjøre rede for forslagsstillernes begrunnelse for forslag. Kirkerådet skal gis anledning til å kommentere forslaget, og *komiteen* skal komme med en innstilling til Kirkemøtet. *Komiteens leder kan kalle inn til nødvendige møter utenom Kirkemøtets samlinger for å føre kontroll med Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak og for å forberede behandling av et mistillitsforslag.*

I Kirkemøtets behandling legger *komiteen* frem sin innstilling. Det åpnes så for debatt, før Kirkemøtet voterer over mistillitsforslaget. Kirkerådets leder og medlemmer anses ikke som ugild til å delta i behandlingen av og avstemmingen over et mistillitsforslag.

Kirkemøtets forretningsorden § 5-1 skal lyde:

Kirkemøtets medlemmer og andre med tale- og forslagsrett, fordeles for hele valgperioden på faste komiteer innenfor de saksområder som møtet skal arbeide med. *En av de faste komiteene skal ha ansvar for kontroll med Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak.* Kirkerådet fastsetter for øvrig komiteenes saksområde.

Andre komiteer oppnevnes etter behov. Komiteene arbeider mens Kirkemøtet er samlet, hvis ikke annet følger av Kirkemøtets forretningsorden.

II

Endringene trer i kraft straks.

KM 17/24 Regelverk vedtatt av Kirkemøtet – endring av formell status og tilhørende fjerning av Lovdatas databaser

Referanser: KM 08/20, KM 20/21, KM 10/22, KR 81/20, KR 19/24

Sammendrag

I denne saken foreslår Kirkerådet en omfattende statusendring av det kirkelige regelverket vedtatt av Kirkemøtet. Endringen består i at langt de fleste regelverkene truffet av Kirkemøtet med hjemmel i trossamfunnsloven, ikke lenger skal anses for å ha loven som sitt rettslige grunnlag. Det er i all hovedsak lovens § 12 andre ledd som tidligere har vært ansett som hjemmel for de berørte reglene.

Kirkerådet anser Kirkemøtets ulovfestede myndighet til å organisere Den norske kirke, her omtalt som Kirkemøtets ulovfestede organiseringsmyndighet, som rettslig grunnlag for reglene. Saken omfatter også tre vedtak som har en klar læremessig forankring, og som rettslig skal forankres i Kirkemøtets læremyndighet. Heller ikke læremyndigheten er lovhjemlet, selv om den har kommet til uttrykk i trossamfunnsloven § 12 første ledd.

En følge av endringene er at de aktuelle regelvedtakene ikke lenger skal eller kan være kunngjort som forskrifter i Norsk Lovtidend (hos Lovdata) eller i noen få tilfeller som lovhjemlede instruksjoner eller delegeringsvedtak. Dette betyr at selv om de aktuelle reglene – med unntak av to delegeringsvedtak – videreføres, må de først formelt oppheves, siden deres status ikke lenger skal knyttes til loven som hjemmel. I de nye vedtakene er det ikke gjort noen innholdsmessige endringer. Saken har derfor ikke vært på høring.

Rettslig sett innebærer forslaget til vedtak at Den norske kirke i hovedsak ikke lenger anser Kirkemøtet for å utøve offentlig myndighet når det vedtar regelverk og andre former for bestemmelser av regelkarakter. Saken viderefører den endringsprosessen som ble påbegynt da trossamfunnsloven trådte i kraft i 2021, og den kan også ses som et ledd i en pågående vurdering av den rettslige statusen til trossamfunnet Den norske kirke.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

I

Kirkemøtet opphever følgende forskrifter og andre vedtak:

1. Forskrift 26. september 2022 nr. 1699 om Samisk kirkelig valg møte.
2. Forskrift 26. september 2022 nr. 1697 om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalg reglene).
3. Forskrift 26. september 2022 nr. 1685 om valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet.
4. Forskrift 26. september 2022 nr. 1684 om valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet.
5. Forskrift 14. november 2021 nr. 3433 om valg av kirkelig fellesråd.
6. Forskrift 14. november 2021 nr. 3389 om ordning for Saemien Åålmege.
7. Forskrift 14. november 2021 nr. 3350 om formene for menighetsmøtets virksomhet.
8. Forskrift 14. november 2021 nr. 3349 om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten.
9. Forskrift 14. november 2021 nr. 3260 om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet.
10. Forskrift 14. november 2021 nr. 3259 om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet.

11. Forskrift 14. november 2021 nr. 3248 om formene for bispedømmerådets virksomhet.
12. Forskrift 14. november 2021 nr. 3325 om bruk av kirkene.
13. Forskrift 15. november 2021 nr. 3327 om regler om liturgisk inventar og utstyr.
14. Regler 23. september 2022 nr. 1693 om ordning for felles menighetsråd.
15. Regler 10. oktober 2020 nr. 2872 for ungdomsdemokrati i Den norske kirke.
16. Regler 1. april 2019 nr. 2308 om ordning for valgmenigheter.
17. Regler 11. november 1988 nr. 4150 om liturgiske klær.
18. Forskrift 14. november 2021 nr. 3390 om regler for Samisk kirkeråd.
19. Forskrift 14. november 2021 nr. 4032 om regler for Den norske kirkes Klagenemnd.
20. Avgjørelsesmyndighet i saker om kirkelig inndeling, 4. desember 2020 nr. 3137.
21. Delegering 9. oktober 2020 nr. 3136 til Kirkerådet om å vedta de nødvendige tilpasninger i bestemmelser truffet av departementet i medhold av kirkeloven.
22. Delegering 9. oktober 2020 nr. 3067 til Kirkerådet om å gjøre mindre endringer i bestemmelser truffet av Kirkemøtet i medhold av kirkeloven.

II

1. Kirkemøtet vedtar på ny og uten endringer bestemmelsene i regelverkene nevnt i pkt. I nr. 1 til 17, der disse skal hete «regler om...».
2. Det samme gjelder bestemmelsene i pkt. I nr. 18 og 19, men med følgende endringer:

I regler for Samisk kirkeråd skal § 9 tredje punktum lyde:

For øvrig gjelder de nærmere bestemmelsene som gjelder for Kirkerådets virksomhet så langt de passer.

I regler for Den norske kirkes klagenemnd skal § 3 andre ledd lyde:

De nærmere bestemmelsene som gjelder for Kirkerådet om møteprinsippet, møteoffentlighet, vedtaksførhet og avstemninger gjelder så langt de passer også for klagenemndas arbeid.

3. Bestemmelser om avgjørelsesmyndighet i saker om kirkelig inndeling skal lyde:

1. Myndighet til bispedømmerådene til å gjøre endringer i den kirkelige inndelingen innenfor bispedømmet

Kirkeordningen § 3 tredje ledd regulerer endringer i den kirkelige inndelingen og navn på kirke, sokn, prosti og bispedømme. Deler av myndigheten til å treffe avgjørelse i disse sakene er lagt til bispedømmerådene, jf. kirkeordningen § 3 tredje ledd annet punktum. Bispedømmerådet har derfor avgjørelsesmyndighet i følgende saker:

- opprettelse eller nedleggelse av prosti
- overføring av et sokn fra et prosti til et annet
- endring av grensene mellom sokn
- sammenslåing av sokn
- opprettelse av nytt sokn i et distrikt hvor det er kirke, jf. Kirkeordningen
- § 19 som definerer hva som er «kirke», og som fastsetter at det skal
- være kirke i hvert sokn
- fastsetting av navn på kirke, sokn og prosti

Kirkerådet treffer etter kirkeordningen § 3 fjerde ledd bestemmelser som er nødvendige for gjennomføring av inndelingsendringer og foretar samtidig nødvendige lempinger i anvendelsen av kirkeordningen. Kirkerådet delegerer myndigheten til å treffe bestemmelser som er nødvendige for å gjennomføre inndelingsendringer etter kirkeordningen § 3 fjerde ledd til bispedømmerådet i forbindelse med bispedømmerådets vedtak om inndelingsendringer. Delegeringen omfatter også å foreta nødvendige lempninger i anvendelsen av kirkeordningen.

Ettersom Kirkerådet nå står for den overordnede økonomistyringen i rettssubjektet Den norske kirke, forutsetter Kirkerådet at bispedømmerådet forelegger saker om oppretting av nytt prosti for Kirkerådet, i tillegg til instansene lokalt som uttaler seg i denne typen saker. Prostiet er prestenes tjenestedistrikt, og det er derfor viktig at også hensynet til medbestemmelse ivaretas. I saker om endringer i sokneinndelingen er det et krav om at menighetsmøtet uttaler seg, jf. kirkeordningen § 14 andre ledd. I tillegg forutsettes det at kommunen gis anledning til å uttale seg i saker som vil kunne berøre kommunens økonomiske ansvar, jf. trossamfunnsloven § 14 andre ledd. Ved deling av sokn som innebærer et økonomisk oppgjør mellom flere sokn, forutsettes det at økonomiske og administrative konsekvenser avklares nærmere før bispedømmerådet treffer vedtak. Når det gjelder saker om fastsetting av navn på kirke, sokn og prosti, videreføres ordningen med innhenting av råd fra navnekonsulenttjenesten for vedkommende område før og etter høringen.

Melding om vedtak sendes Kirkerådet, berørte menighetsråd, kirkelig fellesråd, prosten, kommunen, Statistisk sentralbyrå og Kartverket.

2. Endringer i den kirkelige inndelingen som berører flere bispedømmer

Inndelingsendringer som berører flere bispedømmer, kan omfatte overføring av ett eller flere sokn fra et prosti i ett bispedømme til et prosti i nabobispedømmet, eller eventuelt overføring av et prosti. justeringer i bispedømmeinndelingen har tidligere typisk blitt gjort i forbindelse med endringer i fylkesgrensen.

Kirkemøtets myndighet etter kirkeordningen § 3 tredje ledd første punktum til å treffe vedtak om endring i grensene for bispedømmer, delegeres til Kirkerådet.

Kirkemøtet beholder myndigheten etter denne bestemmelsen til å treffe vedtak om opprettelse av og navn på nye bispedømmer.

III

Vedtakene i pkt. I og II trer i kraft straks

Plenumsbehandling:

Saksordfører: Dag Tormod Milje

Følgende hadde ordet:

Marius Berge Eide, Ingrid Vad Nilsen

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkemøtets vedtak

I

Kirkemøtet opphever følgende forskrifter og andre vedtak:

1. Forskrift 26. september 2022 nr. 1699 om Samisk kirkelig valg møte.
2. Forskrift 26. september 2022 nr. 1697 om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalg reglene).

3. Forskrift 26. september 2022 nr. 1685 om valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet.
4. Forskrift 26. september 2022 nr. 1684 om valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet.
5. Forskrift 14. november 2021 nr. 3433 om valg av kirkelig fellesråd.
6. Forskrift 14. november 2021 nr. 3389 om ordning for SaemienÅålmege.
7. Forskrift 14. november 2021 nr. 3350 om formene for menighetsmøtets virksomhet.
8. Forskrift 14. november 2021 nr. 3349 om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten.
9. Forskrift 14. november 2021 nr. 3260 om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet.
10. Forskrift 14. november 2021 nr. 3259 om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet.
11. Forskrift 14. november 2021 nr. 3248 om formene for bispedømmerådets virksomhet.
12. Forskrift 14. november 2021 nr. 3325 om bruk av kirkene.
13. Forskrift 15. november 2021 nr. 3327 om regler om liturgisk inventar og utstyr.
14. Regler 23. september 2022 nr. 1693 om ordning for felles menighetsråd.
15. Regler 10. oktober 2020 nr. 2872 for ungdomsdemokrati i Den norske kirke.
16. Regler 1. april 2019 nr. 2308 om ordning for valgmenigheter.
17. Regler 11. november 1988 nr. 4150 om liturgiske klær.
18. Forskrift 14. november 2021 nr. 3390 om regler for Samisk kirkeråd.
19. Forskrift 14. november 2021 nr. 4032 om regler for Den norske kirkes Klagenemnd.
20. Avgjørelsesmyndighet i saker om kirkelig inndeling, 4. desember 2020 nr. 3137.
21. Delegering 9. oktober 2020 nr. 3136 til Kirkerådet om å vedta de nødvendige tilpasninger i bestemmelser truffet av departementet i medhold av kirkeloven.
22. Delegering 9. oktober 2020 nr. 3067 til Kirkerådet om å gjøre mindre endringer i bestemmelser truffet av Kirkemøtet i medhold av kirkeloven.

II

1. Kirkemøtet vedtar på ny og uten endringer bestemmelsene i regelverkene nevnt i pkt. I nr. 1 til 17, der disse skal hete «regler om...».
2. Det samme gjelder bestemmelsene i pkt. I nr. 18 og 19, men med følgende endringer:

I regler for Samisk kirkeråd skal § 9 tredje punktum lyde:

For øvrig gjelder de nærmere bestemmelsene som gjelder for Kirkerådets virksomhet så langt de passer.

I regler for Den norske kirkes klagenemnd skal § 3 andre ledd lyde:

De nærmere bestemmelsene som gjelder for Kirkerådet om møteprinsippet, møteoffentlighet, vedtaksførhet og avstemninger gjelder så langt de passer også for klagenemndas arbeid.

3. Bestemmelser om avgjørelsesmyndighet i saker om kirkelig inndeling skal lyde:

1. Myndighet til bispedømmerådene til å gjøre endringer i den kirkelige inndelingen innenfor bispedømmet

Kirkeordningen § 3 tredje ledd regulerer endringer i den kirkelige inndelingen og navn på kirke, sokn, prosti og bispedømme. Deler av myndigheten til å treffe avgjørelse i disse sakene er lagt til bispedømmerådene, jf. kirkeordningen § 3 tredje ledd annet punktum. Bispedømmerådet har derfor avgjørelsesmyndighet i følgende saker:

- opprettelse eller nedleggelse av prosti
- overføring av et sokn fra et prosti til et annet

- endring av grensene mellom sokn
- sammenslåing av sokn
- opprettelse av nytt sokn i et distrikt hvor det er kirke, jf. Kirkeordningen
- § 19 som definerer hva som er «kirke», og som fastsetter at det skal
- være kirke i hvert sokn
- fastsetting av navn på kirke, sokn og prosti

Kirkerådet treffer etter kirkeordningen § 3 fjerde ledd bestemmelser som er nødvendige for gjennomføring av inndelingsendringer og foretar samtidig nødvendige lempinger i anvendelsen av kirkeordningen. Kirkerådet delegerer myndigheten til å treffe bestemmelser som er nødvendige for å gjennomføre inndelingsendringer etter kirkeordningen § 3 fjerde ledd til bispedømmerrådet i forbindelse med bispedømmerrådets vedtak om inndelingsendringer. Delegeringen omfatter også å foreta nødvendige lempninger i anvendelsen av kirkeordningen.

Ettersom Kirkerådet nå står for den overordnede økonomistyringen i rettssubjektet Den norske kirke, forutsetter Kirkerådet at bispedømmerrådet forelegger saker om oppretting av nytt prosti for Kirkerådet, i tillegg til instansene lokalt som uttaler seg i denne typen saker. Prostiet er prestenes tjenstedistrikt, og det er derfor viktig at også hensynet til medbestemmelse ivaretas. I saker om endringer i sokneinndelingen er det et krav om at menighetsmøtet uttaler seg, jf. kirkeordningen § 14 andre ledd. I tillegg forutsettes det at kommunen gis anledning til å uttale seg i saker som vil kunne berøre kommunens økonomiske ansvar, jf. trossamfunnsloven § 14 andre ledd. Ved deling av sokn som innebærer et økonomisk oppgjør mellom flere sokn, forutsettes det at økonomiske og administrative konsekvenser avklares nærmere før bispedømmerrådet treffer vedtak. Når det gjelder saker om fastsetting av navn på kirke, sokn og prosti, videreføres ordningen med innhenting av råd fra navnekonsulenttjenesten for vedkommende område før og etter høringen.

Melding om vedtak sendes Kirkerådet, berørte menighetsråd, kirkelig fellesråd, prosten, kommunen, Statistisk sentralbyrå og Kartverket.

2. Endringer i den kirkelige inndelingen som berører flere bispedømmer

Inndelingsendringer som berører flere bispedømmer, kan omfatte overføring av ett eller flere sokn fra et prosti i ett bispedømme til et prosti i nabobispedømmet, eller eventuelt overføring av et prosti. Justeringer i bispedømmeinndelingen har tidligere typisk blitt gjort i forbindelse med endringer i fylkesgrensen.

Kirkemøtets myndighet etter kirkeordningen § 3 tredje ledd første punktum til å treffe vedtak om endring i grensene for bispedømmer, delegeres til Kirkerådet.

Kirkemøtet beholder myndigheten etter denne bestemmelsen til å treffe vedtak om opprettelse av og navn på nye bispedømmer.

III

Vedtakene i pkt. I og II trer i kraft straks

KM 18/24 Uttalelse

Innstilling 1 fra komite A

Komiteens merknader:

1. Etter oppfordring fra Kirkerådet er komiteens innstilling at Kirkemøtets uttalelse i år bør være en hilsen til frivillige, folkevalgte og ansatte i Den norske kirke. Det har vært viktig for komiteen å gi anerkjennelse til alle som jobber lokalt og er folkekirken i vår tid. Hilsenen skal bidra til å binde organisasjonen sammen. Komiteen har vektlagt at uttalelser fra Kirkemøtet bør være korte og presise slik at de blir lest av målgruppen.

2. For at Kirkemøtet skal lykkes med å vedta korte og presise uttalelser og hilsninger, oppfordrer komiteen Kirkerådet til i fremtiden å foreslå et tema og en målgruppe for uttalelsen, slik at komiteens arbeid rammes tydelig inn. Tema og målgruppe for uttalelsen bør følge utsendingen av sakspapirer til Kirkemøtet slik at alle medlemmer av Kirkemøtet får mulighet til å forberede seg.

Forslag til vedtak

Hilsen fra Kirkemøtet 2024 til frivillige, ansatte og folkevalgte i Den norske kirke

SAMMEN FOR KIRKENS FREMTID

«Gud er trofast, han som har kalt dere til fellesskap med sin Sønn, Jesus Kristus, vår Herre.» (1 Kor 1,9)

Frivillige, folkevalgte, ungdomsråd og ansatte - tusen takk! Kirken er der livet leves, sammen skaper vi mer himmel på jord.

I en tid med store endringer, er ikke kirken lenger førstevalget for alle. Men forandring skaper nye muligheter. Vi må se vår egen tid i øynene og ikke slå blikket ned, men be om klarsyn og frimodighet til å dele vår tro og vårt håp.

Den norske kirke er en levende og bred folkekirke. Vi er nesten 80.000 frivillige, 8.000 ansatte, rundt 12.000 folkevalgte og 3,5 millioner medlemmer. I en så omfattende bevegelse er troen mangfoldig og meningene mange. Men når vi åpner oss for hverandre, vokser fellesskapet.

11.-14. april har representanter fra alle landets bispedømmer vært samlet til Kirkemøte i Trondheim. Viktige saker har vært sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, ny liturgi for askeonsdag og overordnet plan for kirkelig undervisning og læring. Vi har også valgt nytt kirkeråd og ny kirkerådsleder. Vårt mål er å støtte og styrke arbeidet vi gjør som kirke i lokalsamfunnet. Vi er glade for å jobbe sammen for å utvikle vår felles kirke!

Gudstjenestelivet, fellesskapet og møter med enkeltmennesker bygger kirkens fremtid. Vi står sammen i bønn og forventning.

Takk!

"Og Guds fred, som overgår all forstand, skal bevare deres hjerter og tanker i Kristus Jesus." (Fil 4,7)

Plenumsbehandling 1:

Saksordfører: Arve Juritzen

Disse hadde ordet:

Kristin Gunleiksrud Raaum, Jo Hedberg, Kari Veiteberg, Ragnhild Jepsen, Sigurd Grindheim, Kurt

Solstrøm, Andreas Holm, Tore Thomassen.

Endringsforslag, Kristin Gunleiksrud Raaum

Erstatte formuleringen førstevalget med et selvsagt valg

Endringsforslag, Kurt Solstrøm

kirkemøtet har også valgt nytt samisk kirkeråd og leder av samisk kirkeråd

Endringsforslag, Kari Veiteberg

Sette dette inn først

Surdeigen

33 Enda en lignelse fortalte han dem: «Himmelriket er likt en surdeig som en kvinne tok og la inn i tre mål mel, så det hele til slutt var gjennomsyret.

Kirkerådet (avtr.), Kristin Gunleiksrud Raaum

Linje 19.: Legge til Ny leder av samisk kirkeråd, og leder og medlemmer av av mellomkirkelig råd.

Saken gikk tilbake til komiteen

Innstilling 2

Komiteens merknader

Komiteen har følgende merknader:

1. Etter oppfordring fra Kirkerådet er komiteens innstilling at Kirkemøtets uttalelse i år bør være en hilsen til frivillige, folkevalgte og ansatte i Den norske kirke. Det har vært viktig for komiteen å gi anerkjennelse til alle som jobber lokalt og er folkekirken i vår tid. Hilsenen skal bidra til å binde organisasjonen sammen. Komiteen har vektlagt at uttalelser fra Kirkemøtet bør være korte og presise slik at de blir lest av målgruppen.
2. For at Kirkemøtet skal lykkes med å vedta korte og presise uttalelser og hilsninger, oppfordrer komiteen Kirkerådet til i fremtiden å foreslå et tema og en målgruppe for uttalelsen, slik at komiteens arbeid rammes tydelig inn. Tema og målgruppe for uttalelsen bør følge utsendingen av sakspapirer til Kirkemøtet slik at alle medlemmer av Kirkemøtet får mulighet til å forberede seg.
3. Komiteen ber om at hilsenen sendes ut på bokmål, nynorsk og samiske språk.

Forslag til vedtak

Hilsen fra Kirkemøtet 2024 til frivillige, ansatte og folkevalgte i Den norske kirke

SAMMEN FOR KIRKENS FREMTID

«Gud er trofast, han som har kalt dere til fellesskap med sin Sønn, Jesus Kristus, vår Herre.» (1 Kor 1,9)

Frivillige, folkevalgte, ungdomsråd og ansatte - tusen takk! Kirken er der livet leves, sammen skaper vi mer himmel på jord.

I en tid med store endringer, er ikke kirken lenger et **selvsagt valg** for alle. Men forandring skaper nye muligheter. Vi må se vår egen tid i øynene og ikke slå blikket ned, men be om klarsyn og frimodighet til å dele vår tro og vårt håp.

Den norske kirke er en levende og bred folkekirke. Vi er nesten 80.000 frivillige, 8.000 ansatte, rundt 12.000 folkevalgte og 3,5 millioner medlemmer. I en så omfattende bevegelse er troen mangfoldig og meningene mange. Men når vi åpner oss for hverandre, vokser fellesskapet.

11.-14. april har representanter fra alle landets bispedømmer vært samlet til Kirkemøte i Trondheim. Viktige saker har vært sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, ny liturgi for askeonsdag og overordnet plan for kirkelig undervisning og læring. Vi har også valgt **nye sentralkirkelige råd med rådsledere**. Vårt mål er å støtte og styrke arbeidet vi gjør som kirke i lokalsamfunnet. Vi er glade for å jobbe sammen for å utvikle vår felles kirke!

Gudstjenestelivet, fellesskapet og møter med enkeltmennesker bygger kirkens fremtid. Vi står sammen i bønn og forventning.

Takk!

"Og Guds fred, som overgår all forstand, skal bevare deres hjerter og tanker i Kristus Jesus." (Fil 4,7)

Behandling av endringsforslag:

Endringsforslag, Kristin Gunleiksrud Raaum	Ivaretatt
Endringsforslag, Kurt Solstrøm	Delvis innarbeidet - innarbeidet
Endringsforslag, Kari Veiteberg	Avvist – ønsker å opprettholde

Votering av endringsforslag, Kari Veiteberg

Sette dette inn først

Surdeigen

33 Enda en lignelse fortalte han dem: «Himmelriket er likt en surdeig som en kvinne tok og la inn i tre mål mel, så det hele til slutt var gjennomsyret.

For: 54   Mot: 62   Forslaget falt.

Votering over komiteens innstilling 2:

Forslaget ble enstemmig vedtatt med 116 stemmer.

Kirkemøtets vedtak

Hilsen fra Kirkemøtet 2024 til frivillige, ansatte og folkevalgte i Den norske kirke

SAMMEN FOR KIRKENS FREMTID

«Gud er trofast, han som har kalt dere til fellesskap med sin Sønn, Jesus Kristus, vår Herre.» (1 Kor 1,9)

Frivillige, folkevalgte, ungdomsråd og ansatte - tusen takk! Kirken er der livet leves, sammen skaper vi mer himmel på jord.

I en tid med store endringer, er ikke kirken lenger et selvsagt valg for alle. Men forandring skaper nye muligheter. Vi må se vår egen tid i øynene og ikke slå blikket ned, men be om klarsyn og frimodighet til å dele vår tro og vårt håp.

Den norske kirke er en levende og bred folkekirke. Vi er nesten 80.000 frivillige, 8.000 ansatte, rundt 12.000 folkevalgte og 3,5 millioner medlemmer. I en så omfattende bevegelse er troen mangfoldig og meningene mange. Men når vi åpner oss for hverandre, vokser fellesskapet.

11.-14. april har representanter fra alle landets bispedømmer vært samlet til Kirkemøte i Trondheim. Viktige saker har vært sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, ny liturgi for askeonsdag og overordnet plan for kirkelig undervisning og læring. Vi har også valgt nye sentralkirkelige råd med rådsledere. Vårt mål er å støtte og styrke arbeidet vi gjør som kirke i lokalsamfunnet. Vi er glade for å jobbe sammen for å utvikle vår felles kirke!

Gudstjenestelivet, fellesskapet og møter med enkeltmennesker bygger kirkens fremtid. Vi står sammen i bønn og forventning.

Takk!

"Og Guds fred, som overgår all forstand, skal bevare deres hjerter og tanker i Kristus Jesus." (Fil 4,7)

KM 19/24 Orienteringssaker

KM 19.1/24 Protokoll fra Ungdommens kirkemøte 2023

Presentert av Thomas Raadin Iversen, Ole Andreas Grøtte, Matilde Ødegaard og Elle Vesterfjell

Disse hadde ordet:

Arne Moltubakk, Marta Kristine Ims, Kristin Gunleiksrud Raaum, Karl Johan Kirkebø, Dag Sele, Therese Egebakken, Kari Veiteberg, Sofie Marcelie Hopshaug-Bakke, Kari Mangrud Alvsvåg; Marius Berge Eide.

KM 19.2/24 Døvekirkenes årsmelding 2023

Presentert av Linda Berntzen Bhuller

Disse hadde ordet:

Kari Veiteberg, Gard Sandaker-Nielsen, Ingeborg Synnøve Midttømme, Harald Hegstad, Arne Moltubakk

KM 19.3/24 Utredning - Kirkens muligheter og utfordringer

Disse hadde ordet:

Dag Tormod Milje, Gard Sandaker-Nielsen

KM 19.4/24 Årsrapport 2023 fra Bispemøtet

Disse hadde ordet:

Oddgeir Sølvfæstersen

KM 19.5/24 Utfordringsbildet 2024 for Den norske kirke

Presentert av Ingrid Vad Nilsen

Kirkemøtets vedtak:

Kirkemøtet tar orienteringssakene til orientering.

KM 20/24 Møtegodtgjørelse under Kirkemøtet for avtroppende medlemmer av Kirkerådet

Sammendrag

Kirkemøtet vedtok i august 2023, sak KM 15/23, at det innføres møtegodtgjørelse for alle valgte medlemmer av Kirkemøtet.

Kirkerådet foreslår at også avtroppende medlemmer av Kirkerådet skal få møtegodtgjørelse under Kirkemøtet.

Plenumsbehandling

Saksordfører: Karin Elin Berg

Votering:

Forslaget ble enstemmig vedtatt

Kirkemøtets vedtak

Avtroppende medlemmer av Kirkerådet gis møtegodtgjørelse for deltakelse på Kirkemøtet

Hilsener, taler og prekener

Preken under åpningsgudstjenesten ved preses Olav Fykse Tveit

Bakke kirke, Trondheim, 11.april 2024

Kirkemøtet 2024 torsdag åpningsgudstjeneste – Foto Hans Jakob Heimvoll

Tekst: Johannes openberring 7, 9-17

Kva slags bilete treng vi, vi som skal vere Kyrkjemøte for Den norske kyrkja dei neste fire åra? Kva slags bilete skal vi få fram med våre ord og handlingar i vårt land og vår verd dei neste fire åra?

Vi treng nokre bilete som gjer oss realistiske, så vi tar tak i dei oppgåvene vi har. Til det treng vi sanne bilete av verda omkring oss, som ikkje er manipulerte eller konstruerte. Vi treng sanne bilete av kyrkja vår. Om nødvendig med tal og statistikk, så vi ikkje lurar oss sjølve.

Men vi treng også bilete som får fram truas plass i vårt liv og i samfunnet vårt.

Vi treng bilete som gir oss håp, som tenner håp i oss om kva kyrkja kan få gjort i forsoningas teneste.

Vi treng bilete som tenner kjærleiken til kvarandre, til vår neste og til denne såra jorda vår.

Vi treng bilete som nærer vår tru, som styrkjer vårt håp og som gir kjærleiken kraft.

Det treng vi.

Det trengte også dei kyrkjelydane som Johannes openberring vart skriven til. Dette er det mest underlege skriftet av alle i vår Bibel. Med dei mest underlege bilete. Det er skrive som apokalyptisk skrift, ein stil og ein sjanger som var brukt i århundra før og etter Jesu fødsel. Dette er skrive ved århundreskiftet, kanskje år 95, til kristne kyrkjelydar i «Vesleasia», det som er dagens Tyrkia. Dei levde i ei tid med eit politisk regime i det romerske imperiet der keisaren ikkje berre skulle ha makt og kontroll, men tilbødast. For kristne, og andre grupper som hadde heilt andre Gudsbilete og lojalitet, kunne det føre til undertrykking og forfølgning.

Som i mange land i dag kunne ein ikkje skriva kritikken av den undertrykkjande makt med reine ord. Ein kunne difor bruke til dømes eit rikt biletspråk frå dyreriket, frå kosmiske teikn og fenomen, og ikkje minst frå religiøse tradisjonar og praksis. Og det vart gjort til gangs.

Dette er skriva i eit framtidsperspektiv. Det får fram at det ein no ser, er ikkje alt som er sant. Ein heilt annan realitet er også heilt sann. Det som enno ikkje var synleg og tydeleg, måtte få ord og bilete som kunne gje håpet kraft.

Utan håp vert trua noko som berre gjeld meg sjølv. Utan håp vert kjærleiken kald. Då som no.

Ikkje minst desse visjonane, med symbol og bilete av framtida, har i ettertid triggja mange til å tenke at vi kan vite kva som kjem til å skje. Og ikkje berre det: Det har vorte litt for freistande for mange til å bruke desse tekstane til å ta makt, makt over andre og deira tankar og kjensler – og lojalitet. Difor har dette skriftet også blitt brukt og misbrukt til dei mest skadelege påfunn.

Eg var invitert til premieren av filmen «Praying for Armageddon», som har gått på norske kinoar det siste året. Den viser nokså ekstreme kristensionistiske grupper sitt forsøk i USA på å ta religiøs, politisk og valdeleg, ja, militær makt. Ikkje berre der, men også i Israel og Palestina. For å sjølv gjennomføre visjonane i Johannes openberring.

Kan desse bileta i Johannes openberring hjelpe oss i det heile? Fleire har lurt på kvifor dette skriftet er ein del av den kristne Bibelen. Luther likte det ikkje, han hadde problem med å finne den sanne Kristus i det.

Det står der, og vi har det som ein del av våre heilage Skrifter. Det minner oss om at alltid når vi skal formidle, tolke og utlegge noko i vår Heilage Skrift, så er vi ansvarlege for kva det er vi seier, og ikkje minst kva det kan føre til. Vi kan ikkje skulde på ein forfattar av Johannes openberring og seie at slik er det og slik vil det vere her i verda. Det er vi som har ansvaret for kva for bilete av Gud vi formidlar, og korleis vi gjer det.

Det er vi som må velge dei rette ord i rett tid. Vi er kalte til å gi det sanne biletet av Gud – og av mennesket og skaparverket.

Og i dette skriftet er det mange som har funne bilete som har gitt dei håp i dei verste stunder. Der er håpet om at Gud skal turke bort kvar tåre av augo våre.

Vi treng trøyst. Det er meir enn hyggelege ord. Trøyst er skapande ord. Trøyst får oss til å tru at noko meir enn det vi ser, er sant. Trøyst kan få oss til å elske på tross av det vi opplever, og til å handle med håp.

I denne teksten får vi håp om at dei vonde makter som rår no, ikkje skal ha siste ord og sigre til slutt. Det er Kristus, den gode og oppstandne Herre, som skal sigre. Dette er trua på at Gud gjennom Jesu liv, død og oppstode har skapt ein ny realitet, der våre feil og synder ikkje lenger bryt relasjonen til Gud og kvarandre. Kjærleiken er sterkare enn dei kalde hjarte, sterkare enn uretten og døden.

Det er uråd å få tak i desse bileta i denne boka utan å kjenne den jødiske biletverd og tradisjon. Det gjeld her, men det gjeld i grunnen heile det nye testamentet. Kyrkja har alltid hatt og har jødiske røtter, også i bilete, symbol og tekst for å tolke verda og Guds handling i verda. Difor har vi så mykje felles med jødar og jødedom. Diverre har det ofte vorte fornektet når kyrkja har markert avstand og nært opp

under anti-jødiske haldningar i ulike tider opp gjennom historia. Det kunne gå galt, og det har gått heilt galt.

I denne teksten er det Lammet som bilete som står i sentrum. Det er vorte eit kjent - og kjærte – kristent symbol på Kristus. Det går att i svært mykje kyrkjekunst, også i våre kyrkjer. Vi finn det i salmar og andre tekstar.

Blodet frå eit lam var teikn for engelen – som sparte livet til jødefolket som trengte å flykte frå Farao i Egypt.

Offerlammet er eit anna bilete som dette spelar på. Offer-regimet i templet var ikkje eit system for å tilfredsstillte Gud eller få Gud til å bli mild og venleg. Slik ofra i templet er skildra i 3. Mosebok, er dei eit uttrykk for at Gud tar synda på alvor. Gud tar dei menneske som er offer for andre menneskes synder, på alvor. Den vonde livssamanheng som synda skaper, kan ikkje ignoreras. Men den kan brytast. Blodet av ofra kunne skape ein ny livssamanheng. Eller som som det heiter i 3. Mosebok 17, i Guds stemme: «Det er eg som har gitt dykk blodet på altaret.»

Det er i desse samanhengane vår kristne tru har funne sine første former og uttrykk, i ord og handlingar, i salmar og sakrament, i håp og visjonar.

Vi kjem ikkje utanom slik bilete og symbol for å få tak i korleis dei første kristne forsto Jesu død. I lys av oppstoda vart det tydeleg at Jesus var Guds son, at Gud handla i og gjennom mennesket Jesus, gjennom Jesu ord, Jesu liv, Jesu død, og altså Jesu oppstode.

Dette kan apostelen Paulus oppsummere i 2 Kor 5 med å seie: «Men alt dette er av Gud!» «Det var Gud som i Kristus forsonte verda med seg.»

I evangelia vert vi fortalte at Jesus sjølv forsto seg og si gjerning med slike symbol og bilete. Det gjeld særleg i Jesu innstifting av nattverden. Det er paktas blod og kjøt som står i sentrum. Det er påskelammet i måltidet som Jesus gjer om til eit nytt teikn på ei ny pakt. Vi skal «gjere det» til minne om han, og den nye røyndomen han skapte.

Difor kan ein også tale biletleg i Johannes openberring om Lammet. Med dette svært paradoksale fargeuttrykket blir det sagt at syndas makt er broten: Dei er kvite, reinsa i Lammets blod.

Det er den stor skaren. Uendeleg mange, av alle folk og tungemål, ikkje berre jødar som dei aller første kristne var. Det er eit fellesskap over alle grenser som skal bli trøysta og oppmuntra. Dei skal få hjelp til å sjå det godes gåte i denne verda. Dei skal kjenne kva som er sterkare enn syndas makt i denne verda, ja til og med sterkare enn dødens makt.

Dansken Brorson lar tanken gå litt fritt i si poetiske tolkning av dette. «Den store, hvite flok å se» - er kvit - og rein. «Som tusen berge full av sne», held han fram. Det er hans paradisisvisjon. Det hadde han som danske vel aldri sett. Kanskje nettopp difor er det eit håp for han.

Vi nordmenn har jo fått den slags vakre syn til å bli teikn på påske. I vår tid med klimaendingane som tek bort snøen frå store deler av Europa, medan vi framleis har den i Noreg, vert dei tusen berge fulle av sne eit nytt bilete i verda på håp. Håpet om at skaparverket skal bli berga, at Paris-målet om å begrensa oppvarminga skal kunne nås.

Påskedagen lyser inn i vår mørke verd på så mange vis.

Menneskets respons kan ikkje vere anna enn «tak». Å gi Gud ære er eit uttrykk for å vere eit menneske, eit menneske med håp.

Ein luthersk prestekollega i Betlehem sa om den ufattelege katastrofen som hans folk er ramma av no: Folket i Gaza har ikkje slutta å tru på Gud. Men dei har slutta å tru på mennesket. På menneskeheten.

Som før, kanskje meir enn før, treng menneske eit bilete av Gud som også får fram det sant menneskelege. Slik at ein kan tru på Guds siger, og tru at menneske – trass alt - kan vere eit uttrykk for at synda og dødens makt over oss kan brytast.

Kva bilete treng vi som skal leie kyrkja i vår tid? Kva bilete treng dei som skal leve som døypte i vårt land, i vår tid? Kva for bilete treng verda, menneska og skaparverket?

Vi treng bilete av Lammet. Av Jesus Kristus. Som gir alt, og som viser oss den uendelege kjærleik Gud har til alle. Til alle folk og folkeslag. Til alt Gud har skapt. Også til dei tusen berge fulle av sne.

Det biletet skal vi halde fram. Det skal vi tilbe og ære gjennom våre bønner, i vår nattverdfeiring og i våre gudstenester. Det skal vi lære nye generasjonar om. Det skal vi halde fram i dødens gys. Det biletet skal vi halde fram til trøst for alle som lir under synda og dødens makt i denne verda. Slik skal vi vere kyrkje saman, som folk av alle ætter og tungemål, i vårt land, i vår verd,

til ære for Faderen og Sonen og Den Heilage Ande,

som var, er og vere skal, ein sann Gud, frå æve og til æve. Amen.

Kirkemøtet 2024 torsdag åpningsmøte – Foto Hans Jakob Heimvoll

NÅDE OG FRED

I februar var jeg i Oslo Domkirke under utførelsen av Ketil Bjørnstad kantate Jag etter vind. Basert på teksten i Forkynneren. Det var en sterk opplevelse. Musikken var vakker og berørte meg som en lengsel. Og teksten! Å få fremført Forkynnerens tekst like før fastetiden. Jeg satt og tenkte: måtte mange, mange få oppleve hvordan denne teksten tar en med inn i ettertanke over eget liv og egen forgjengelighet.

På dette kirkemøtet skal vi vedta en liturgi for askeonsdag, som markerer starten på fastetiden. Der kan man få tegnet et kors av aske i pannen. En av setningene i forslaget til liturgi gjentas tre ganger: la oss i stillhet reflektere over våre liv.

Ja, la oss det. La oss sitte helt stille og reflektere over våre liv. Det kan vi trenge. I sitt Nobelforedrag i høst sa Jon Fosse: Og slik det har blitt sagt, så er det berre i stilla ein kan høyre Guds røyst.

Så finnes det et sted i verden der man kan sitte helt stille og reflektere over sitt liv. Fastetiden gir rom for alvor – et alvor vi aldri må miste. Kanskje skal vi i fastetiden ta frem noen av de ordene vi sjelden bruker: Synd, skyld – og nåde. Disse ordene viser at alt handler ikke om deg selv. Du er ikke enden for din egen horisont. Vi begår en synd når vi snur ryggen til den som trenger oss – vår neste, for å bli i det bibelske språket. Når vi utnytter jordkloden så den klynker av utmattelse. Når vi trakasserer og diskriminerer. Når vi trækker på et annet menneske. Når vi sviker og svikter. Det snakkes mye om at skyldfølelse er noe vi skal kvitte oss med. Med skyldfølelse kan også være uttrykk for en urolig samvittighet, en påminnelse om at vi har gjort noe galt. Fastetiden gir rom for å tenke over dette. For å ta tak i sin skyld. For å tenke over de gangene man snudde ryggen til sin neste. Og kanskje for å leve litt enklere i 40 dager.....

For hva er det kirken gjør som ikke så mange andre gjør. Hva er kirkens kraft for mennesker, som åpner for glimt av Gud, for det hellige, for alvor, for dybde. I hundrevis av år er vi kommet med vår svarteste sorg og yreste glede, med tro og raseri og sårbarhet er vi kommet inn i kirkene. Vi legger igjen litt av sjela vår når de store livshendelsene skjer i kirken.

Ragnhild Bjørvik Opsahl, som er sykehusprest i Tromsø forteller at hver gang hun kommer inn i kapellet på sykehuset, ser hun spor etter mennesker: det er alltid rester etter at noen har tent lys. Det er mennesker i krise, i møte med døden, i dyp smerte. Det vonde blir ikke borte. Sykdommen går ikke over. Døden er like reell. Men mennesket trenger et annerledes rom, et hellig rom. For å tenne lys. Kanskje finner de ro. For Gud er der.

Anita Reitan forteller om sin pilegrimsvandring, om å komme inn i Mariakirken på Gran, en av Søsterkirkene. Hun beskriver at det var som om hele kroppen landet. Om at hun fant hvile i kirkerommet, en opplevelse av ro og nærvær.

Dette er nåde. Guds nåde. Nåde og fred.

Skal vi forstå folkekirken, må vi forstå kirkebyggene. Kirkebyggene representerer kulturbevaring og tradisjon, de representerer fellesskap og tilhørighet i et lokalsamfunn og er bærere av en lokal historie om tro og lokalsamfunnets liv. Vi må satse på kirkebyggene, vi må bruke dem og holde dem åpne. Vi må formidle fortellingene om gamle kirker, om interiør, kunst og musikk, om håndverkstradisjoner og om menneskene som har brukt kirken. Kulturminner er som kikkhull inn i historien – når de blir formidlet.

Derfor vil jeg gjerne statsråd Kjersti Toppe og regjeringen for det store kirkebevaringsprogrammet som ble lansert i februar. Kirkebevaringsprogrammet er et stort samfunnsoppdrag som Den norske kirke ser frem til å samarbeide om. Det handler om istandsetting og bevaring, og det handler om å øke formidling og kunnskap.

Jeg vil også gjerne få takke Kjersti Toppe for at hun er en statsråd med et sterkt engasjement for hele tros- og livssynsfeltet, og for betydningen av kulturarven. Hun kjemper for dette feltet, og har igjen og igjen vist at hun forstår og støtter både betydningen av Den norske kirke og av hele tros- og livssynsfeltet. Takk!

Kirken er bærer av de lange linjer i norsk historie. I år markeres det at det er tusen år siden innføringen av kristenretten og 750 år siden Magnus Lagabøtes landslov. Begge deler skapte en endring som bidro til overgangen fra maktsamfunn til rettssamfunn. I det gamle ættesamfunnet var makten på sett og vis sin egen begrunnelse, og makt ga rett. Kristenretten vitner om starten på en ny tid, der samfunnet, der kongen har plikt til å ta vare på de svakeste. Og begrunnelsen for dette var at alle mennesker var skapt i Guds bilde. Vi er i full gang med å makere nasjonaljubileene som leder frem til Stiklestad i 2030. Jubileene handler om fortellinger, og det er på mange måter fortellingene som binder oss sammen. Kristen tro og tradisjon utgjør en dyp strøm i vår historie. Nasjonaljubileene er vanskelig å tenke seg uten fortellingen om hvordan innføringen av kristendommen for tusen år siden, endret og preget Norge. Å være fortrolig med det mennesker har følt, tenkt og trodd, utvider rommet for innsikt og handling, og minner om at verden stadig endrer seg. Jubileene er en mulighet for oss som samfunn til å løfte blikket. Som kirke må vi derfor ta ansvar for å synliggjøre denne kulturarven. Om hvor mye kristendommen har betydd og fortsatt betyr i samfunnet. For verdier og lover, forestillinger, byggeskikk, språk og kunst, i ukens rytme og årets høytider. Slik vi ser det i kirkene: Enebakk kirke er en av landets ca. 150 steinkirker fra middelalderen som fortsatt er bevart. Kirkebenkene fra 1600-tallet skal være blant de eldste – og vondeste - i landet. På benkevangene er det malt navn på gårdene i Enebakk, 126 gårdsnavn. Alle navn står på både høyre og venstre side, ettersom det var både en manns- og en kvinneside. Disse gårdene finnes fortsatt, og kirken inneholder dermed en oversikt over gårdene i nærområdet. På de to bakerste benkene står det "Gamle og Schrøbelige Husmænd" på høyre side og "Gamle og Schrøbelige Husmænds Quinder" på venstre side. I ett og samme rom kan man altså lære om lokalhistorie, kjønns historie og sosialhistorie. Jeg pleier å si at det bør ikke være mulig å gå på skole i Enebakk uten å være på besøk i kirken jevnlig.

I Enebakk samarbeider kapellanen og organisten om konfirmantundervisningen. Det medfører at musikk er en stor del av opplegget. De står rundt alteret i kirken fra 1100-tallet og synger gregoriansk sang – slik det kanskje lød da kirken ble bygget. Og så synger de salmer. Masse salmer. Og de liker det. De får oppleve kraften og fellesskapet i å synge sammen, gleden i å lære tekster og ikke så rent lite kulturarv, og i den dirrende, dype gleden i å skape noe – sammen. Og både kapellanen og organisten forteller om et tett og godt samarbeide. Helt forbilledlig.

Kunnskap om kristendommen har sunket drastisk de siste 30 årene. I samfunnet generelt, men også i kirken. Dette må vi gjøre noe med. Med stor frimodighet. Derfor er det helt avgjørende at vi satser videre på kirkelig undervisning og læring. Det skal vi gjøre her på dette kirkemøtet. Vi må bidra til at barn og unge blir fortrolig med kristen tro, at de øker sin kunnskap om bibelens fortellinger, salmer og sentrale liturgiske tekster. At de kan mer enn sitt fadervår.

Og dette gjelder jo hele samfunnet. Bibelske fortellinger og uttrykk var en tidligere en del av den kollektive forståelsen. Slik er det ikke lenger. Stadig færre forstår hva jeg mener hvis jeg referer til Sareptas krukke eller ramaskrik eller sier at det er en tid for alt. Felles referanserammer bygger broer av forståelse mellom mennesker. Derfor må vi som samfunn være oss bevisst at vi må ha et bredt spekter av felles referanserammer. Slik at vi kan forstå hverandre. Og slik at vi kan fortsette å lese litteratur og forstå de språklige bildene.

Også kirkemusikken må stå sentralt i trosopplæringen, jeg hadde nær sagt av alle grunner. Derfor er jeg dypt urolig for NTNUs vedtak om å fryse opptak av studenter til orgel- og kirkemusikkstudiet.

Hele bachelorprogrammet står i fare for å bli lagt ned. Dette vil svekke kirkemusikken, det vil svekke kirken og det vil svekke samfunnet. Kirkemusikk en viktig stemme og en uerstattelig komponent i menneskers liv og riter. Tenk om kirkemusikken plutselig forsvant. Om kirkekorene forstummet. Om orglene ble tause. Tenk om det ikke var rom for å være sammen i kirkene og synge Deilig er jorden – i protest, fortvilelse eller glede. Tenk om ingen kunne fremføre Bach i kirkene. Kort sagt: tenk om musikkens formidling av evangeliet ble borte.

Vi vet dessverre at norsk kirkemusikk er under et press for tiden. Til tross for mange ledige stillinger og interessante arbeidsoppgaver er rekrutteringen til kirkemusikkyrket foruroligende lavt. Her, som i andre kirkelige stillinger. Så det er all grunn til å spørre om folk også i fremtiden vil kunne oppleve Händels Messias i en kirke nær der de bor. Det som generasjoner har kunnet gjøre i kirker på hvert nes – der de har fått oppleve de samme verkene og sunget de samme sangene. Vi må alle ta et ansvar for rekrutteringen av kirkelige stillinger ti-tyve år frem i tid. Vi må oppmuntre og inspirere, vise at det er attraktivt å jobbe i kirken. Også når det gjelder kirkemusikken. Det er en god ide om unge som ønsker å lære å spille orgel, kan få mulighet til det. Kanskje kan de få nøkkel og øvingsmuligheter, kanskje kan kirkemusikerne få mulighet til å gi opplæring inn i stillingen sin. Det er mange muligheter, og det haster.

Vi har jobbet systematisk med rekruttering i flere år, og derfor er det en stor glede at antall personer som vigsles og dermed kan arbeide i Den norske kirke, stiger for femte år på rad. Økningen fra 2022 til 2023 er på hele 31 prosent. Men vi må også snakke om hvordan vi får attraktive arbeidsplasser der folk ønsker å bli. Vi vet fra medarbeiderundersøkelser at våre ansatte er engasjerte med stor grad av mulighet for å påvirke egen arbeidsdag og utvikle seg faglig. Det er meningsfullt å jobbe i kirken. La oss snakke høyt om det!

Politikere er begynt å diskutere finansieringsordningen for tros- og livssynssamfunn. Den diskusjonen må vi ta sammen, alle tros- og livssynssamfunn. For det er noe i gjeldende ordning som ikke er bærekraftig.

Men også internt i Den norske kirke er det i dag en svært krevende situasjon. Vi har i rDnk hatt en forutsigbar og god årlig finansiering de siste årene. Vi har klart å få en budsjettbalanse er i stor grad oppnådd gjennom god økonomistyring, prioriteringer og kostandseffektiviseringstiltak. På grunn av sterk og uforutsett økning i pensjonskostnadene, gikk vi med underskudd i 2023. For å unngå veldig raske nedskjæringer i prestestillinger, har KR for første gang valgt å vedta et budsjett som ikke er i

balanse. Vi har krevende prognoser som vil svekke evnen til å opprettholde en landsdekkende folkekirke i årene som kommer. Også den kommunale kirkeøkonomien også opplever et stadig økende press. Det vil åpenbart ha en negativ effekt på regjeringens mål for tros- og livssynspolitikk. Lokalkirken vil påvirkes negativt av redusert prestetjeneste og andre kutt i stillinger og tilbud. Vi vil fortsette arbeidet med å dempe de negative konsekvensene knyttet til økonomiske utfordringer, men ber også statsråden om videre drahjelp til å sikre en levende folkekirke over hele landet.

Hva får så samfunnet igjen for finansieringen av Den norske kirke. For å svare på det, vil jeg tilbake til Enebakk. Enebakkmodellen oppsto for noen år siden utenfor Kiwi-butikken, rett ved kirken. Der havnet Bjørg Westerheim i samtale med en person som var falt utenfor alle systemer og som trengte hjelp. Slik oppsto en diakonal ressursgruppe. Den består av frivillige pensjonister som fungerer som et bindeledd mellom det offentlige hjelpeapparatet og den som trenger bistand. De møter personer som har store og sammensatte problemer, der fellesnevneren ofte er økonomi og psykiatri, Ressursgruppen har kompetanse på systemet, fra lensmann til namsmann til psykiatri og barnevern. Og mye mer. Gruppen bidrar med sin erfaring og sin tid. De lytter til HELE historien som ligger bak det mennesket som strever og snubler. Det lyttes til hele historien og hele bredden av utfordringer, og det tas kontakt med hjelpeapparatet hvor ett og ett problem løses. I Enebakk har over 70 personer fått hjelp de siste fire årene. Hjelpen kan være en restart på et liv – en gjeldsordning eller orden på økonomien, en jobb, en diagnose, et skoletilbud, et nytt hjem, eller bistand slik at nødvendig ytelse fra NAV har kommet på plass. Her løftes samskaping mellom kirke og kommune til et nytt nivå. Og Enebakk blir et bedre sted å bo i.

Jeg er stolt og imponert over de diakonale tiltakene som vokser frem over hele landet.

I Oslo også. Det sto kø utenfor Fattighuset til matutdeling hver fredag morgen. Da tok ansatte i Grønland kirke grep. De fikk Fattighuset til å innføre et kø-system, og så fikk folk sitte inne i kirken og få noe varmt å drikke, i stedet for å stå og fryse og til allmenn beskuelse. Klassekampen har skrevet om Volodomyr Birikuov som er ukrainsk musiker og håndverker - og flyktning. Han kommer hver fredag. For å få mat, men også for å spille på kirkens piano. Klassisk musikk og tradisjonelle ukrainske sanger. Og det ukrainske koret Tranebær kaster seg på. Sangene handler om mødre, epletrær og nærhet. Kort sagt: om livsviktige ting. I krigens brutale skygge. I kirken får han fred i sjela – og gjennom å ta vare på sangene, beholder han sin identitet.

Dette er et kirkelig diakoniltak, som stiller Jesu spørsmål: hva vil du jeg skal gjøre for deg, som ser seg rundt og spør: hva trengs her? Hva kan vi som kirke bidra med her? Overfor barn og unge, overfor eldre, flyktninger, den som faller utenfor. Og dette gjør vi. Dette er kirke. Dette er to av ufattelig mange eksempler på praktisk og samskapende nyskaping og på det samfunnet får igjen for å finansiere av kirken. Og mer vil det bli. For de neste årene kommer samfunnet til å bygge opp beredskapen. La meg da minne om at Dnk er en landsdekkende beredskapsorganisasjon. Vi har prester med høy beredskaps- og sjelesorgkompetanse. Sammen med diakoner, kateketer, kantorer kirkeverger og andre ansatte er de trent på hva som trengs i en krise. Dette drar storsamfunnet nytte av gang etter gang. Den norske er en viktig aktør også i et sikkerhets og beredskapsperspektiv – og dette kommer til å bli viktigere fremover.

På dette KM skal vi jobbe med oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonen. Kirken har, som del av statsapparatet, tatt aktivt del i forsoningspolitikken. Vi må nå sørge for at urett må opp i lyset og inn i erkjennelsen. Vi har et klart ansvar for å erkjenne kirkens medvirkning og ta et oppgjør med uretten. Vi har ansvar for hvordan teologi og misjon bidro til å demonisere samer og nasjonale minoriteters religiøse tradisjoner og slik påføre skyld og skam. Kirkens kjernebudskap er forsoning. Kirken er bærer av håpet om at forandring er mulig, urett kan vendes til rett.

Derfor jobber vi nå systematisk med hva vi kan gjøre, og skal følge opp forslagene fra utvalget som har vurdert hvordan samisk kirkeliv kan styrkes. Vi venter nå på utvalget som kommer med en rapport om organiseringen av kvensk kirkeliv.

Særlig vil jeg peke på betydningen av samisk teologi og åndelighet må komme på dagsordenen, som en ressurs i hele kirken. Vi erfarer økende grad hvordan urfolk og minoriteters religiøse erfaringer og innsikter, og et mangfold av språk og kultur, beriker kirkelivet.

I oktober ble det lansert en ny nordsamisk spillebok i Tromsø. Den løfter frem den samiske syngemåten, og får frem den særegne estetikken i samisk salmesang. Vi kan alle få del i den nordsamiske salmeskatten, og synge salmer med det tonespråk som hører til kulturen der salmene lever. Denne skal vi ta i bruk her på KM og det er en stor og udelt glede.

I over 30 år har Samisk kirkeråd vært en drivkraft i arbeidet med revitalisering av samisk kirkeliv og forsoning. Rådet har opparbeidet mye kompetanse, ikke minst med tanke på erfaringene til dem som er direkte berørt av fornorskningen.

Forsoningsprosesser tar tid. Det må ta tid. Undertrykking og diskriminering og overgrep har pågått lenge. Forsoning er ikke en målstrek, et endepunkt. Det er ikke gjort en gang for alle, det må være en pågående erkjennelsesprosess. Vi vet at i forsoningsarbeid er fortellingene er viktig. Noen må fortelle om hvordan det er og har vært, og noen må lytte.

For en uke siden kom utredningen Den norske kirke i møte med jødedom og jøder. Rapporten peker på at Den norske kirke har bidratt til og legitimert antisemittisme. Den peker på at vi i kirkens ledelse ikke har tatt et tilstrekkelig oppgjør med mellomkrigstidens antisemittisme, og at jøder og jødedom fortsatt karikeres i kirkelig forkynnelse. Det er bare å si: takk for en god og grundig rapport. Bispemøtet og Mellomkirkelig råd, som bestilte denne rapporten, er i gang med å følge opp.

Den bidrar til at kirken aktivt kan arbeide for å identifisere og bekjempe både antisemittisme og andre former for rasisme. Utvalget understreker at engasjementet for menneskeverd og en felles humanitet som bør ligge til grunn for både kamp mot antisemittisme og engasjement for palestineres rettigheter.

Arbeidet i kirkens råd for personer med funksjonsnedsettelse er i gang. Dette rådet kan bidra med vurderinger, kompetanse, erfaringer og refleksjon som er nødvendig for at kirken kan ivareta behovene for mennesker med funksjonsnedsettelser. Dessuten handler det om forståelsen av hva det vil si å være kirke. Kirken må la teologi og tro preges av erfaringen til den som har møtt terskler og stengte dører – både bokstavelig og i overført betydning. Denne erfaringen må bli en ressurs for kirken. FORDI vi er kirke! Vi trenger teologisk refleksjon om hva det gjør med forståelsen av evangeliet når det leses av den som er stengt ute, den som er tråkket på, den som er utsatt for fornorsking, diskriminering, samisk, kvensk, skogfinner, LHBT+, mennesker med funksjonsnedsettelser. Dersom vi skal formidle evangeliet. For å forstå hva det vil si å være kirke.

For 15 år siden gikk jeg inn i kirkepolitikken for å gi mitt bidrag til å få en slutt på at mennesker med LHBT+-identitet ikke kunne gifte seg med den de elsket og flere steder ikke fikk jobb. Dette var i vissheten om at kirken har påført mange mennesker stor skade og smerte. Dette har vi måttet snakke mye om: Hva det har gjort med mennesker at kirken fordømte deres liv og kjærlighet. Det er fortellinger om trassig tro som klorte seg fast. Men også om tro som brast. Kirken har bidratt til å øke menneskers skam, når den kalte deres kjærlighet for synd. Men kjærlighet og ekteskap mellom to mennesker av samme kjønn er ikke synd. Det er kjærlighet og nåde.

De siste årene er det er jeg blitt slått av hvordan mennesker med LHBT+-identitet fornyer kirkens språk, liturgi og forkynnelse. Teologi, trosspråk og liturgi som er blitt skapt for eksempel av Åpen kirkegruppe og i regnbuemesser er viktig for og i kirken. Det åpner, utvider og fordyper teologien.

LHBT+ har kjempet kjærligheten litt mer åpen. Jeg vil derfor takke det skeive miljøet for at jeg har fått være en del av dette. Det har bidratt til å gjøre også mitt liv, mitt kjærlighetsliv lettere og sannere. LHBT+ har gjort kjønnsstereotypene i samfunnet litt mindre rigide. Som kvinne og som kirkeleder erfarer jeg at også mitt liv blir litt lettere. Og ikke minst har det vært viktig for å finne rom for troen min.

Professor i idéhistorie, Trond Berg Eriksen sier om opplæring til tro: Jeg er ikke imponert over argumentasjonen når man sier at barna skal få velge selv. Da vil det praktiske resultatet ikke sjelden bli at de arver foreldrenes likegyldighet. Jeg er uenig i at likegyldighet er et bedre arvestykke enn en trosoppfatning. Barn som holdes unna bibelske lærdommer mister fortellinger og skikkelser som det

gir styrke å være fortrolig med når livets fortredeligheter vokser en over hodet. Å ikke velge dåp betyr at man velger noe annet. Mange ønsker ikke å overføre tro fra foreldre til barn, men tenker ikke på at de dermed overfører noe annet; et meningsløst frihetskrav, tverr individualisme og avvisning av fellesskapet.

Er vi like offensive på kirkens og dåpens vegne som Trond Berg Eriksen?

Det er fort gjort å være mest opptatt av tall og statistikk når vi kommer til dåp og andre kirkelige handlinger. Og det skal vi jo være, for det BETYR jo noe om det er få eller mange som blir døpt.

Men vi må også passe oss for at ikke helligheten i dåpshandlingen snakkes bort i statistikk, tall og bekymringer

Vi må snakke høyt om dåpen. Vi må være offensive og frimodige. Og vi må glede oss over hvert eneste barn som bæres inn i dåpens mirakel. Vi må igjen og igjen peke på dåpen. Glem aldri dåpen, dens teologi og dens betydning. For hva handler barnedåpen om? Det handler om å ta imot. For barnet er det med troen som det er med livet. Spebarnet dør uten hud og melk og omsorg. Spebarnet kan en ting: i grunnleggende tillit å ta imot det som holder det i live. Slik er også dåpen. Den er ingen fortjenestemedalje for vel utført tro. For høy moral og dogmatisk klokskap. Hva du har fått til i livet. Dåpen handler om at det lille barnet er et forbilde når det kommer til tro: fordi det tar imot, i grunnleggende tillit tar det imot Guds nåde. Jesus sier i Markusevangeliet: Sannelig, jeg sier dere: Den som ikke tar imot Guds rike slik som et lite barn, skal ikke komme inn i det. Den som ikke tar imot.... Det er dåpen, og dåpen er selve grunnlaget for å være en del av kirken. Det handler om å ta imot.

For troens vesen er det motsatte av å prestere. Tro handler om det tillitsfulle mottak av Guds nåde.

Det må være ett sted i verden der ytre stas og iscenesatt prakt ikke teller. Der alle lag av masker og makt flerres bort. Overfor Guds ansikt kan vi bare stå i vår dypeste ærlighet, sårbare og hudløse. Med det innerste av den vi er. Kjærligheten og troen har det til felles: overfor Gud og overfor den du elsker, må du være sann. Det sies at kjærligheten tåler alt. Det stemmer ikke. Det er en ting som spiser opp både kjærligheten og troen innenfra, og det er løggen og forstillelsen. Derfor må vi snakke sant: om oss selv og om verden – i kirken og i kjærligheten.

Kirken er slett ikke fullkommen. Som kirke har vi snublet og famlet og vi har en lang og stygg historie om å ha tråkket på grupper av mennesker. Men også kirken holdes oppe av Guds nåde. Den holdes sammen av Guds uforbeholdne kjærlighet til oss, til alle mennesker. Kirken er i verden som et forsonende fellesskap, med en felles forpliktelse: å løfte frem Guds kompromissløse nåde.

Den brutale krigen i Gaza utsetter mennesker for en ufattelig lidelse. I Ukraina krever den russiske krigsmaskinen et ufattelig antall liv. Mennesker over hele verden er utsatt for klimaendringer der både liv og livsgrunnlag trues. Rystende terrorhandlinger, som Hamas terror 7. oktober. Kristne brødre og søstre i andre deler av verden trues av forfølgelse.

Verden er ikke et forsonende fellesskap. Derfor må kirken være det. Vi har et ansvar for å hindre polarisering og splittelse, fordi det som binder oss sammen er større. Fordi Gud alltid er større. Det er Jesus som samler oss, vi bæres av et større fellesskap. Den svenske teologen Olof Hartmann sier at «kyrkan er et vindskydd». Kirken må være der når det blåser. Når livet er vindutsatt. Og kan jeg legge til: når det mørkner. Ingmar Bergman forteller om at han en gang gikk inn i Hedvig Eleonora-kirken og tente lys for å dempe angsten: «Kirken var tom og stille. Plutselig ble det spilt Bach. Solen brøt frem og formet et veldig lysspill på den nyrestaurerte prekestolens ornamenter. Nåde og fred.»

Det er dette vi trenger. Hver og en av oss. Og verden. Nåde og fred. Nåde og fred.

Tale under åpningsgudstjenesten ved statsråd Kjersti Toppe

Kirkemøtet 2024 torsdag åpningsmøte – Foto Hans Jakob Heimvoll

Kjære Kyrkjemøte,

Velkommen til Trondheim!

Og velkommen som nytt Kyrkjemøte! Takk for at de har valt å bruke av tida dykkar for å tenestegjere for folkekyrkja vår!

Vi veit at det i dagens samfunn ikkje alltid er like lett å engasjere folk til å ta på seg frivillige verv. Særleg gjeld dette administrative verv og oppgåver som tek tid og forpliktar over år. Slik som å vere valt medlem av bispedømmeråda og Kyrkjemøtet. Eller det å sitte i eit sokneråd eller eit fellesråd.

At de gjer ein viktig jobb ved å stille dykk til disposisjon, veit de forhåpentlegvis. Men eg har lyst til å seie takk på vegner av meg sjølv, og på vegner av regjeringa. Utan de som sit her, utan dei som lokalt melder seg til teneste for sokne- og fellesråd, så vil ikkje folkekyrkja bestå. Dei folkevalde er grunnpilaren i folkekyrkja. De tek no fatt på fire år til å drive denne vidare. Takk for det.

Sjølv er eg inne i mitt tredje år som statsråd, der eg kan arbeide for det eg trur på. Eit inkluderande samfunn med små forskjellar, sterke fellesskap og trygge oppvekstvilkår for barn og unge. Og eit samfunn der tru og religion har ein plass i det offentlege rom

På mine mange reiser rundt om i landet har eg sett kor mykje kyrkja betyr. Særleg i ei tid etter pandemi, med krig i Europa og Midt-Østen, sosial ulikheit og utanforskap, med polarisering mellom grupper, demokratisk forvitring og einsemd som eit folkehelseproblem.

Det viktigaste folkekyrkja gjer er at folk kan praktisere trua si og delta i kyrkjelege handlingar der dei bur. Men folkekyrkja er så mykje meir i tillegg. Folkekyrkja representerer noko som er trygt, som gir håp, der vi bur, i ei verd som blir meir og meir uroleg. Som gir beskyttelse når det bles.

Den norske kyrkja er gudstenester, gravferder, bryllaup og dåp, konfirmasjonar og samlingar. Den norske kyrkja er møteplassar, fellesskap, beredskapsarbeid, sorgarbeid, sosialt arbeid for utsette grupper og særleg viktig barne- og ungdomsarbeid.

Den norske kyrkja er konsertar, song, musikk, kultur og mange, mange frivillige. Den norske kyrkja er småbarnstreff, eldretreff, flyktningtreff og ungdomstreff. Den er Enebakmodellene og andre modellar og ein stor ressurs i lokalsamfunna.

I tillegg er kyrkjene noko av dei aller nydelegaste kulturhistoriske bygningane vi har. Der andre land har sine slott, har vi våre kyrkjar. Og dei står gjerne plassert på bygdas aller finaste tomter. Kan det bli meir vakkert.

Eg meiner det er heilt sant som de seier: at folkekyrkja bidreg til skape himmel på jord, som vi treng og som betyr meir enn mykje for mange, og for langt fleire enn dei som sit i kyrkjebenkane kvar søndag.

Dette må de vite at er så viktig. De må vite at eg og vi set enormt pris på det arbeidet det gjer for folkekyrkja. Ei landsdekkande folkekyrkje må vi arbeide for å ta vare på og utvikle. Fordi den er ein del av Norge.

Eg vil love at eg skal arbeide hardt for å sikre gode rammer til den Den norske kyrkja. Det er ei politisk prioritering, og nokon prioriterer annleis. Men for meg og regjeringa er det viktig både no og i framtida at vi kan ha ei landsdekkande folkekyrkje i Norge. I heile Norge. Fordi vi treng den.

Kjære kyrkjemøte.

Eg oppfordrar – som i fjor - de som er her på Kyrkjemøtet til å ha fokus på kva kyrkja kan gjere spesielt for å inkludere barn og unge.

Og med stor fare for å slå inn opne dører og gjenta det openberre: Planar for å inkludere barn og unge, bør ikkje lagast av oss vaksne åleine. Ein bør lytte til dei unge stemmene, om det er Ungdommens kyrkjemøte eller andre. Og så bør ein lytte til breidda av ungdom lokalt. Kyrkja kan også søke på den statlege tilskotsordning for inkludering av barn og unge, til ulike tilbod.

Kjære kyrkjemøte.

Religion er viktig i livet til svært mange menneske. I Hurdalsplattforma er regjeringa tydeleg på at vi ønskjer eit livssynsopent samfunn, der alle har respekt for og kunnskap om livssynet til andre.

Dette handlar om at trus- og livssynssamfunna er viktige både for enkeltmenneske og for storsamfunnet. Men det handlar òg om at vi trur samfunnet blir betre av at religion og religiøse uttrykk er synlege og normaliserte i eit samfunn. Dessverre ser vi at vi framleis har ein veg å gå.

Det gjer veldig inntrykk på meg å møte ungdom som er redde i Norge for å vise sin religiøse identitet, og som opplever hatefulle ytringar og føler seg utrygge. Slik skal ingen kjenne på i Norge, og spesielt ikkje dei unge. Det er nitrist, rett og slett.

Her har vi alle eit ansvar.

Tru – og livssyn er ein fellesverdi for samfunnet, ikkje særinteresser for enkeltgrupper. Ved å velje openheit – og ved å velje å aktivt støtte trus- og livssynssamfunna – trur eg at vi har betre føresetnader for å sikre eit livssynsopent samfunn., ein god dialog, demokratisk utvikling og eit mangfald av trus- og livssynssamfunn.

Regjeringa har sendt på høyring eit forslag om endring i trussamfunnslova, blant anna om at trus- og livssynssamfunn som mottok støtte frå staten skal arbeide aktivt for å sikre likestilling mellom kjønna. Departementet jobbar no med å følge opp høyringa. Målet er at vi skal få sendt over ein proposisjon til Stortinget før sommaren. Eg trur den blir bra.

Ein annan ting vi har jobba mykje med den siste tida, er kyrkjebygga og deling av verdiane i Opplysningsvesenets fond. Startskotet for dette arbeidet gjekk for mange år sidan, med skiljet mellom kyrkje og stat og meldinga til Stortinget om Opplysningsvesenets fond.

Etter vårt syn, har prosessane landa godt. Det har tatt tid. Men eg trur det har vore klokt at vi har tatt oss den tida.

Vi har fått på plass ei historisk satsing på kyrkjebygg. I 20-30 år skal staten løyve inntil 500 millionar kroner årleg til å setje i stand, sikre og konservere våre kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg og inventaret i desse. Altså det vi kallar kyrkjebevaring.

Og etter at staten sin del av verdiane i Opplysningsvesenets fond er brukt opp, har vi sikra ein ordning med at utbytter frå fondet skal komme formålet til gode «til all evigheit». Eller som eit generasjonsfond, som vi seier i ikkje-kyrkjelege kretsar. Aldri før har ein innanfor kulturmiljøforvaltninga fått på plass ordningar av ein slik dimensjon!

Satsinga har vi òg omtalt som eit historisk samarbeid. Det at kulturmiljøstyresmaktene og kyrkja samarbeider, er ikkje noko nytt i norsk kontekst. Det er snart 25 år sidan det som den gongen heitte Kyrkje-, utdannings- og forskingsdepartementet og Miljøverndepartementet ga ut eit felles rundskriv – T-3/2000 – om korleis ein skulle forvalte verdiane i og kring kyrkjene. Og før dette har det også vore samarbeid. Men det er historisk at vi no formaliserer dette samarbeidet.

Forvaltninga av desse 500 millionar kronene som årleg skal gå til kyrkjebevaring, skal skje gjennom eit sekretariat og eit styre som består av partane Riksantikvaren, Kyrkjerådet og Hovudorganisasjonen KA. Det er preses i Den norske kyrkja som skal leie arbeidet. Og det er Riksantikvaren som vil ha det formelle forvaltningsansvaret ved at sekretariatet organisatorisk blir ei eining i Kulturminneavdelinga hjå Riksantikvaren. Ei eining som vil vere lokalisert her i Trondheim.

På denne måten kan vi trekkje på kunnskap og kompetanse hjå både antikvariske styresmakter og kyrkja. I tillegg gir vi styret i oppdrag å etablere eit nasjonalt fagråd, slik at vi sikrar brei brukarmedverknad og kunnskap frå ulike kompetansemiljø inn i arbeidet. Det er i tråd med dei faglege tilrådingane vi fekk, og eg trur dette blir bra!

Tilskotsforskrifta har de alt hatt på høyring, og eg håpar de har nytta høvet til å gje oss innspel. No skal vi summere opp høyringa, gjere naudsynte justeringar og legge fram hovudelementa for Stortinget i samband med revidert nasjonalbudsjett. Det er Stortingets løyvingvedtak som vil vere heimelsgrunnlag for forskrifta. Går alt etter planen kan forskrifta tre i kraft 1. juli og midlar lysast ut. Eg veit at programstyret alt er på ballen og har starta førebuingar. Det er flott.

Vi har i mange samanhengar snakka om kor viktig det er at både Den norske kyrkja og dei andre trus- og livssynssamfunna har god kontakt med kommunen. Det kan medverke til gjensidig informasjonsutveksling og kunnskapsutvikling. Det kan medverke til samskaping, og til betre forståing for lokale utfordringar og problemstillingar, som for eksempel beredskap.

Eg trur og håpar at bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg kan medverke til å fremje dette samarbeidet. I bevaringsstrategien stiller vi heilt klare krav til kommunane og den lokale kyrkja om å samarbeide. Ikkje berre om finansiering og forvaltning, drift og vedlikehald. Men også om å lage planar for formidling og bruk av bygget etter at det er ferdig set i stand.

Poenget med å stille slike krav, er at vi veit at eit felles engasjement og ei felles forståing er viktig for å sikre eit varig vern av kyrkjebygget. Her vil eg ved høve oppfordre kommunane om å sjå på kva som er kyrkja sine behov.

Men her i dag vil eg særleg oppfordre kyrkja til å vere open for kva ein frå kommunalt hald meiner er lokalsamfunnet sine behov. Desse bygga får tilskot til istandsetting frå staten fordi dei er av nasjonal verdi, med ein kulturarv som skal gjerast tilgjengeleg. Det krev at ein vågar å tenkje litt nytt. Og så krev det at ein lyttar og at ein i fellesskap lagar ein plan for korleis istandsettinga kan vere med på å skape ein meirverdi for kyrkjelyden og lokalsamfunnet rundt kyrkja. Når vi skal bruke om lag 10 milliardar ekstra kroner på kyrkjebygga, så er det for at kyrkjene skal brukast.

Eg skal snart forlate temaet kyrkjebygg. Men fyrst må eg seie noko heilt kort om denne «delingsprosessen». Altså prosessen med å dele verdiane i Opplysningsvesenets fond mellom kyrkja og staten.

Etter mykje arbeid for både Kyrkjerådet, Opplysningsvesenets fond og departementa, er vi no einige om kva for eigedommar kyrkja skal ha og midlar som skal fylgje med til istandsetting, vedlikehald og drift. Eg synes det har vore krevjande, men meiner dette har landa nokon lunde greitt og at føresetnadene for ei god forvaltning av prestebustadar og viktige kultureigedommar som kyrkja skal drive vidare, er til stades.

Og så kan eg ikkje stå her, som trusminister og folkevald frå Hordaland, på ei kyrkjemøte i 2024 utan å namne Kristenretten. 1000 år sidan på Moster var det dette skjedde, og det skal vi feire i år. Då Noreg gjekk frå eit maktsamfunn til eit rettssamfunn, og Kristenretten blei innført. At noko var rett og galt, heilt uavhengig av maktforhold i samfunnet. At samfunnet skulle ta ansvar for dei svakaste. Viktige verdiar blei knesett, som vi den dag i dag nyt godt av. Håpar at eg treff mange av dykk på feiringa på Moster i vår og at kyrkja brukar dette året godt til å markere dette jubileet..

På årets Kyrkjemøte er det ikkje berre eit nytt Kyrkjemøte som kjem saman for fyrste gong. Det er også eit møte der det skal veljast ny Kyrkjerådsleiar, og nytt Kyrkjeråd. Dessutan er det no offentleg kjent at også kyrkjerådsdirektøren går av (med pensjon), så dermed er det heilt nye krefter som skal ta over i nær sagt alle posisjonar.

Eg vil difor nytte høve til å takke kyrkjerådsleiar Kristin Gunleiksrud Raaum og kyrkjerådsdirektør Ingrid Vad Nilsen for godt samarbeid gjennom mine år som barne- og familieminister. Den norske kyrkje har vore heldige.

De er begge drivande dyktige kvinner, (gasta kvinnfolk). som på kvar sin måte har flytta fjell og leia kyrkja på ein trygg og god måte i overgangen mellom statskyrkje og sjølvstendig trussamfunn. Det trur eg også mine forgjengarar vil skrive under på. No står andre oppgåver for tur. Men før det: statens takk, for lang og godt gjennomført teneste.

At nokon går av, betyr også at nye krefter kjem til. Det blir spennande å følgje valet på ny leiar. De har to dyktige kandidatar, som begge har alle forutsetningar for å leie Kyrkjerådet inn i neste periode. Mi oppfordring er at de saman med det nyvalde Kyrkjerådet og Kyrkjemøtet, grip sjansen til byggje eit nytt lag som skal ta folkekyrkja vidare inn i framtida.

Eg vil før eg avsluttar gje kyrkja honnør for å tenkje nytt om dåp og vigslar. Drop-in dåp og drop-in vigslar kan fort høyrast litt enkelt ut. Men i så fall er det kanskje nettopp det mange treng i dagens samfunn: det meir enkle.

Her har kyrkja vore god, meiner eg. Til å plukke opp trendar og gjere kyrkja tilgjengeleg og bygge ned barrierar. Eg har høyrst om kyrkjelydar som til og med har kjøpt inn dåpskjole som alle kan låne. Slike initiativ heier eg på.

Og med dei orda, seier eg takk for meg. Eg har møtt så mykje godt arbeid gjennom mine besøk i ulike kyrkjelydar rundt om i landet. Eg heier på alt det gode arbeidet de gjer der ute lokalt, og eg heier på alle dykk som sit her i dag og tar til på ei fireårig teneste for denne folkekyrkja.

Godt kyrkjemøte!

Tekst: Evangeliet etter Johannes kapittel 10, vers 1-10:

1 «Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Den som ikke går inn til saueflokken gjennom porten, men klatrer over et annet sted, han er en tyv og en røver. 2 Men den som kommer inn gjennom porten, er gjeter for sauene. 3 Portvokteren åpner for ham, og sauene hører stemmen hans. Han kaller sine egne sauer ved navn og fører dem ut. 4 Og når han har fått ut alle sine, går han foran dem, og sauene følger ham, for de kjenner stemmen hans. 5 Men en fremmed følger de ikke. De flykter fra ham fordi de ikke kjenner den fremmedes stemme.» 6 Denne lignelsen fortalte Jesus, men de skjønnte ikke hva han mente. 7 Da sa Jesus: «Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Jeg er porten inn til sauene. 8 Alle de som er kommet [før meg], er tyver og røvere, men sauene har ikke hørt på dem. 9 Jeg er porten. Den som går inn gjennom meg, skal bli frelst og fritt gå inn og ut og finne beite. 10 Tyven kommer bare for å stjele, drepe og ødelegge. Jeg er kommet for at dere skal ha liv og overflod.

Jeg er porten

Disiplene og andre som hørte denne historien for første gang skjønnte med en gang bildet Jesus brukte i lignelsen. Mange hadde allerede stiftet bekjentskap med gjeteryrket, i tillegg var dette et kjent og mye brukt bilde både i loven, i skriftene og hos profetene.

For oss moderne mennesker stiller det seg litt annerledes. Mitt forhold til sau er for det meste vakuumpakket – og det lærer en ikke mye sauehold av.

Heldigvis brakte nyåret oss en fantastisk film som heter nettopp Sau. Fra hjertet av Sør-Hålogaland, med Sørfold som kulisser, får vi et innblikk i prosessen der Rakel Nystadbakk skal ta over gården hennes foreldre har bygd opp. Og de driver med nettopp sau – derav tittelen på filmen. Det er Rakels søster som har regissert et hjertevarmt, morsomt – men også informativt – portrett. Av sin søster, av

tradisjoner, av overganger i livet og ja, sau. Vi får være med på lamming – nye lam kommer til, noen ganger blir det dramatisk. Da jobber Rakel og familien i flere døgn i strekk og med minimalt med søvn for å ivareta sauemor og nyfødte lam.

Rakel, som helt sikkert tilfeldig deler navn med en av Israels matriarker, gjør noe bemerkelsesverdig med alle de nyfødte lammene. Hun gir navn til hvert eneste ett – og fra det øyeblikket bruker hun alltid navnet på dem. Kopplammet Ståle får en særlig sentral rolle i filmen. Ståle følger Rakel hvor enn hun går – og når han blir forsøkt stengt inne så finner han veien ut. Dette er en film verd å se (det var reklamen).

Så kanskje, uten at det var hensikten, kan filmen Sau lære oss at å gi hver enkelt i flokken navn, er både meningsfullt og praktisk. Skal du drive godt sauehold så må du kjenne fårene dine. Du må være der for dem, hjelpe dem i lamming, lede dem til gode beitemarker – og kjenne dem ved navn. Og skal du lykkes i oppgaven – ja da må de ha tillit til deg.

Jesus sier flere ganger «Jeg er» i Johannesevangeliet. Jeg er veien, sannheten og livet, jeg er livets brød og verdens lys, jeg er den gode gjeteren og, som her, jeg er porten. Ikke hvilken som helst port – men porten inn til sauene. Inn til flokken som portvokteren har ansvar for holdes trygge. For det er fare på ferde – det finnes de som vil prøve å rane til seg de verdifulle sauene – for egen vinnings skyld.

Men de med onde hensikter kommer ikke inn gjennom porten – de som har til hensikt å skape uro i flokken, de som bare har sitt eget beste for øyet – de prøver å ta en omvei ved å snike seg over gjerdet. De vil ikke godta at flokken allerede er vaktet av noen andre.

I lignelsen er vi sauene – kanskje lite flatterende – men poenget er nok ikke å si så mye om sauene. Det er Jesus, i form av en port, det handler om. Det er han som setter seg i en posisjon der de som går inn og ut anerkjenner at det er han som er porten, og gjennom den er det frelse og frihet.

Og som så ofte før gir Jesus oss et ideal – og det kunne ikke vært mer passende nå når mange av oss som er samlet her har vært på kirkemøtet i noen dager. Vi er kirkens øverste ledere – og her gir Jesus oss et lederideal.

For motivet til Jesus er ikke å holde flokken innesperret. Hverken konkret eller i overført betydning. Poenget er at den gode gjeter kjenner hver enkelt – det er relasjonelt lederskap – et relasjonelt lederskap som kretser rundt den oppstandne Jesus Kristus.

Det er på denne måten vi først og fremst skal lede kirken – gjennom møter mellom mennesker der vi utveksler tro, håp og kjærlighet. Der vi finner styrke hos hverandre. Der vi fremsnakker hverandre. Der vi bygger ned murer og leder an til forsoning, forståelse og sannhet.

Dette ledes best ved at vi kjenner våre ved navn, at vi vet hvem de er og at vi gir dem frihet til å være det fåret de er. Det er så mye lettere å leve og finne mening når vi er stolt over hvem vi er – når vi føler oss trygge og blir anerkjent som en del av flokken, selv om vi alle er forskjellige.

Problemet oppstår når vi som ledere setter oss i portvokterens sted. Når vi, helt uavhengig av om det er velment eller ikke, setter premisser for hvem som har rett til å gå gjennom porten. Når våre preferanser og våre behov kommer i veien. Eller enda verre – når vi stenger porten og nekter noen å komme igjennom fordi de ikke tilfredsstillt krav i tråd med våre egne preferanser.

Da blir vi som tyver og røvere som kommer om natten – som splitter og blir destruktive. Det er ikke opp til oss å ta rollen som portvokter. Det er ikke sånn vi skal lede.

Vi skal peke på han som setter oss fri, han som gir oss hvile i grønne enger og som er veien, sannheten og livet.

Hvem som faktisk kommer gjennom porten, er ikke vår «buisniss». Den kan bare gjøres av han som sier: «Jeg er porten ...»

Dette stiller krav til oss som ledere i kirken – vi må ha fokus på det vi kan gjøre noe med – og det er ikke å være portvoktere.

Da må vi bli kjent med «sauene» våre – investere tid, krefter og interesse til å møte dem – medlemmene i kirka vår – gi alle en faktisk mulighet til å kjenne seg som en av flokken. Uavhengig bakgrunn, etnisitet, sosial status, legning, kjønn eller dialekt.

Våre dører inn til kirken skal IKKE være lukket – vårt oppdrag er å holde dørene vidåpne og tilgjengelig og stole på han som sier «Jeg er» og som gjennom sitt offer – sin død og oppstandelse – åpner opp porten – porten til livet.

Det er utrolig trist at noen prøver å ødelegge noe så vakkert som Nidarosdomen. Meningsløst og respektløst – det skuffer så mange og koster så mye å reparere.

Men, vær med meg på en tanke: tenk om dørene hadde stått åpne – det hadde helt sikker ikke forandret noe – men tenk om en åpen port eller dør hadde forandret taggerens plan og heller ledet inn til noe annet.

Ønsketenkning? Ja, men i overført betydning er det vår oppgave. Åpne dører for alle.

Den brasilianske erkebiskop Dom Helder Camara brukte livet sitt til å ivareta flokken sin – og først og fremst de fattige. Jeg vil avslutte med hans meditasjon over dagens prekentekst:

Måtte jeg aldri bli en dør
som oppsøker min neste
for at han skal gå gjennom meg.

Måtte jeg aldri forplikte
ham til å følge mine veier,
gjøre mine innganger til sine,
behøve mine nøkler for å komme inn.

Hvis min dør er Kristus,
er det viktig at jeg hjelper min neste
til å vandre mot faderen og likevel forbli seg selv.

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd, som var, er og blir en sann Gud fra evighet og til evighet. Amen